

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 44 · 30. januar
Sesjonen 2019–2020

**Møte torsdag den 30. januar 2020 kl. 10.
Votering kl. 14.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 44):

1. Valg av ny femte visepresident
2. Valg av ny visesekretær
3. Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innst. 125 S (2019–2020))
4. Debatt om statsministerens redegjørelse om regjeringens sammensetning (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. januar 2020)
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024) (Innst. 131 S (2019–2020), jf. Prop. 121 S (2018–2019))
6. Referat

Presidenten: Fra representantene Rigmor Aasrud, Svein Roald Hansen, Martin Henriksen, Nils Aage Jegstad, Ketil Kjenseth, Magne Rommetveit, Nina Sandberg og Hanne Dyveke Søttar foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 2. til og med 7. februar, alle for å delta på studietur for representanter til Brussel. Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Hordaland, Leif Audun Sande, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Magne Rommetveits permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i tiden fra og med 3. til og med 6. februar:
For Akershus: Kjartan Berland og Mani Hussaini
For Hordaland: Linda Monsen Merkesdal
For Nordland: Dagfinn Henrik Olsen
For Oppland: Stine Renate Håheim og Ingjerd Thon Hagaseth
For Troms: Kari-Anne Opsal
For Østfold: Siv Henriette Jacobsen

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen vil fremsette et representantforslag.

Dag Terje Andersen (A) [10:01:30]: På vegne av representantene Eva Kristin Hansen, Magne Rommetveit, Freddy André Øvstegård, Hans Inge Myrvold og meg selv må jeg dessverre framsette et representantfor-

slag om krav om utlevering av dokument fra møtet den 25. oktober 2019 mellom statsråd Anniken Hauglie og Nav-direktør Sigrun Vågeng.

Fordi dette er et spørsmål vedrørende en sak vi har til behandling, og som haster, anmoder jeg om at det blir behandlet i tråd med forretningsordenens § 39 c.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil fremsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:02:20]: Jeg vil framsette et representantforslag om å stanse krafteksportkabelen NorthConnect.

Rødt foreslår hastebehandling av forslaget. Det er viktig av hensyn til usikkerheten hos de berørte parter, både industrien, fagbevegelsen og ikke minst kraftbransjen.

Presidenten: Representanten Ole André Myhrvold vil fremsette et representantforslag.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:02:50]: Jeg vil på vegne av representanten Emilie Enger Mehl og meg selv sette fram et representantforslag om at prosessen med sammenslåing av domstoler i Østfold stilles i bero og settes i sammenheng med Domstolkommisjonens arbeid.

Presidenten: Representanten Sandra Borch vil fremsette et representantforslag.

Sandra Borch (Sp) [10:03:05]: På vegne av stortingsrepresentantene Siv Mossleth, Heidi Greni, Kari Anne Bøkestad Andreassen, Geir Adelsten Iversen og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om endring av forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagte vassdrag.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Det vil nå innledningsvis bli votert over sakene nr. 1–3, og presidenten ber derfor representantene om å bli sittende.

Sak nr. 1 [10:03:55]

Valg av ny femte visepresident

Presidenten: Det skal velges ny femte visepresident etter Abid Q. Raja, som er blitt medlem av regjeringen.

Presidenten ber om forslag på ny femte visepresident.

Trond Helleland (H) (fra salen): Jeg foreslår Ingjerd Schou.

Presidenten: Ingjerd Schou er foreslått som ny femte visepresident. – Andre forslag er ikke fremkommet.

Votering:

Forslaget fra Trond Helleland ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Ingjerd Schou er da enstemmig valgt til ny femte visepresident i Stortinget.

Sak nr. 2 [10:04:24]

Valg av ny visesekretær

Presidenten: Da Ingjerd Schou har vært visesekretær, må Stortinget også velge ny visesekretær.

Presidenten ber om forslag på ny visesekretær.

Trond Helleland (H) (fra salen): Jeg foreslår Ingunn Foss.

Presidenten: Ingunn Foss er foreslått som ny visesekretær. – Andre forslag er ikke fremkommet.

Votering:

Forslaget fra Trond Helleland ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Ingunn Foss er da enstemmig valgt til ny visesekretær i Stortinget.

Sak nr. 3 [10:04:51]

Innstilling fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innst. 125 S (2019–2020))

Presidenten: Saken som her ligger til behandling, har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer.

Med hjemmel i forretningsordenens § 46 vil presidenten foreslå at Stortinget likevel behandler denne saken nå. – Ingen innvendinger har fremkommet. Presidentens forslag anses da vedtatt.

Ingen har bedt om ordet, og vi går da til votering.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Arbeids- og sosialkomiteen skal ha 12 medlemmer.

Helse- og omsorgskomiteen skal ha 14 medlemmer.

Justiskomiteen skal ha 12 medlemmer.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen skal ha 10 medlemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 4 [10:05:50]

Debatt om statsministerens redegjørelse om regjeringens sammensetning (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. januar 2020)

Presidenten: Presidenten vil, etter å ha konferert med de parlamentariske lederne, ordne debatten slik:

Det er kun de parlamentariske lederne og statsministeren som skal delta med innlegg i debatten. Den fordelte taletid begrenses til 1 time og 40 minutter og fordeles med 10 minutter til hver av de parlamentariske lederne og 10 minutter til statsministeren.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra de parlamentariske lederne og inntil tretten replikker med svar etter innlegg fra statsministeren.

De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Trond Helleland (H) [10:28:03]: Regjeringen har gått fra å være en flertallsregjering til igjen å bli en mindretallsregjering. Men utgangspunktet på Stortinget er det samme – flertallet utgjøres av de fire ikke-sosialistiske partiene Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet. Vi har hatt et godt samarbeid i seks og et halvt år, både i mindretallsregjering og i flertallsregjering, og ikke minst har vi hatt et godt samarbeid i Stortinget hele denne tiden – og lenge før det. Høyre er takknemlig for samarbeidet med Fremskrittspartiet i regjering og ser nå fram til et godt og konstruktivt samarbeid her på Stortinget.

Regjeringen har i flere år vist at den kan styre landet trygt med en mindretallsregjering. Det skal vi fortsette med de neste årene. Vår politikk har gitt Norge god økonomisk vekst. Vi har den laveste arbeidsledigheten på ti år, og det er skapt nye arbeidsplasser i by og bygd – jobber som skaper velferd for flere og bidrar til å skape et bærekraftig velferdssamfunn.

Solberg-regjeringen arvet en skole med høyt frafall og middelmådige resultater. Siden den gang har mye skjedd. Elevene lærer mer, de er mer til stede, og flere fullfører. Rekordmange læringer får læreplass.

Norsk samferdselspolitikk har opplevd et vanvittig taktskifte. Budsjettene har økt med 80 pst. – reelt – og det har aldri blitt bygd så mye motorvei som i 2019, samtidig som store jernbaneutbygginger er i gang. Det er bra for trafikksikkerheten, og ikke minst er det bra for distriktene.

Samtidig er klimagassutslippene på sitt laveste siden 1995. Ingen regjering før oss har klart å kutte tilsvarende, og vi skal kutte enda mer og raskere i årene som kommer.

Vi fikk oljekrisen og flyktningkrisen i fanget på vår vakt. Vi fikk Norge trygt gjennom begge krisene. En viktig grunn til det er at vi i fellesskap klarte å komme fram til gode forlik. Kanskje er det noe av det som best kjennetegner den norske politiske tradisjonen: evne og vilje til å lande brede forlik på tvers av partigrensene til det beste for Norge. Først og fremst har de fire regjeringspartiene, både i og utenfor regjering, blitt enige om en retning for landet – en retning for et grønnere, mer moderne og tryggere Norge. Men også på tvers av blokkene har vi kommet fram til gode løsninger sammen. Særlig når landet rammes av store kriser, er det viktig at enigheten er bred, og at vi står sammen om løsningene. Dette gir stabilitet for landet, og jeg vil trekke det fram som noe av det beste ved den norske parlamentarismen.

Granavolden-plattformen vil ligge til grunn for regjeringens videre arbeid. De fire ikke-sosialistiske partiene ble i fjor enige om en retning for landet. Den retningen ligger fast, og regjeringen er allerede godt i gang med å følge opp politikken vi har stått sammen om. Vår jobb framover er å sikre et bærekraftig velferds-samfunn, ikke bare for neste år, men for tiårene som kommer. I årene som kommer, vil ikke dette være en bare enkel oppgave. Vi vet at utfordringene er mange:

- Flere eldre og færre oljejobber vil sette velferden under press.
- Ny teknologi vil gi uante muligheter, men også kreve ny og annen kompetanse hos arbeidstakerne.
- Temperaturen på kloden stiger, og vi må kutte utslippene raskere.
- Tryggheten vår trues av nye former for kriminalitet, og politi og forsvar må moderniseres.

Disse utfordringene må vi gripe tak i før de blir for store. Derfor setter regjeringen i gang flere store satsinger. Vi skal gjennomføre en kompetansereform i arbeidslivet for at ingen skal oppleve å gå ut på dato i norsk arbeidsliv. Flere skal også kunne stå i jobb lenger. Vi må kunne lære hele livet. Det er i og for seg et privilegium å få gjøre det.

Men det er også et stort problem at mange blir stående helt utenfor arbeidslivet. Det er et problem for velferdsstaten, og det er et problem for den enkelte som gjør det. Alle ønsker å klare seg selv, være en del av fellesskapet og bidra til samfunnet. Vi må sørge for at ingen blir stående utenfor, og vi må finne løsninger som gjør at de som ikke er 100 pst. arbeidsføre, likevel kan bidra.

Norsk arbeidsliv skal være inkluderende. Vi skal ha et samfunn der det er muligheter for alle. For å oppnå det må vi starte i skolen. Skolen er vårt viktigste verktøy

i kampen mot sosiale forskjeller. En god skole løfter eleven og gir muligheter, men det er bare hvis skolen er god. Er den ikke det, forsterkes de forskjellene det må være vårt mål å utjevne.

Det viktigste i skolen er læreren. Siden 2013 har over 27 000 lærere fått etter- og videreutdanning. Vi har innført mastergrad for lærere, økt inntakskravene og stilt kompetansekrav. Regjeringen fortsetter lærerløftet, og vi vil øke antallet lærerspesialister med 3 000 innen fire år. Vi vil også innføre obligatorisk engelsk i Vg2 og Vg3 og én ekstra realfagstime i uka.

Til våren legges perspektivmeldingen fram. Perspektivmeldingen har lang tradisjon i norsk politikk. Den peker på framtidens utfordringer og hvilke valg vi må ta framover for å skape et bærekraftig velferdssamfunn. Vanligvis legges den fram i slutten av stortingsperioden, men regjeringen framskynder den med et år. Dette blir et viktig arbeid, fordi den norske velferdsmodellen er under press. Vi må finne nye inntektskilder som skaper trygghet for velferden til våre barn og barnebarn, og vi må skape nye jobber som erstatter dem som teknologien fører til ikke lenger trengs.

Norge skal være et trygt land å bo i. Regjeringen arbeider nå med en ny langtidsplan for Forsvaret. Vi har fra før av styrket satsingen på Forsvaret betydelig. Da vi tok over, brukte Norge 1,4 pst. av BNP på forsvar. Nå er vi på 1,8 pst. Riktignok er det lagt inn noe mer i de bevilgningene, men det har vært en betydelig styrking. I langtidsplanen skal vi se på hvordan vi kan styrke Forsvaret videre for å sikre tryggheten til våre innbyggere.

I 2019 var årets nyord «klimabrøl». Vi som satt her, hørte godt disse brølene utenfra, og det gjorde inntrykk. Nå var det også oss i denne salen klimabrølet var rettet mot. Mange er bekymret for framtiden og for planeten. Vi må kutte utslippene raskere enn i dag. Det haster med å få på plass grønne løsninger. Regjeringen skal utarbeide en plan for reduksjon av klimagassutslipp. Det faglige grunnlaget legges fram om kort tid. Høyres stortingsgruppe gleder seg til å lese forslagene. Vi skal lage en plan for å kutte utslippene, ikke utviklingen.

Det er fra før av varslet at vi fra 2021 får et årlig utslippsbudsjett, for å sikre at vi når forpliktelsen fra Parisavtalen. Norge har de beste forutsetninger for å lykkes med det grønne skiftet, utvikle framtidens klimaløsninger og skape nye, grønne jobber. Vi bygger nå verdens største flytende havvindpark, verdens mest miljøvennlige industrianlegg for aluminiumsproduksjon og verdens mest miljøvennlige skipsflåte. 80 lav- og nullutslippsferger er nå under bygging, og innen 2022 vil mer enn en tredjedel av landets bilferger ha elektrisk framdrift.

Det som skiller oss fra venstresiden, er at vi vil gjennomføre det grønne skiftet i samarbeid med næringslivet. Vi ser nå hvordan selskaper som Equinor og Stat-

kraft går foran. I mitt hjemfylke, Buskerud, bygger nå Statkraft et nytt anlegg for andregenerasjons biodrivstoff. Equinor har på sin side varslet en plan for nullutslipp på norsk sokkel. Dette er initiativ Høyre applauderer.

Alle disse utfordringene skal regjeringen finne gode løsninger på, og nå som vi er en mindretallsregjering, betyr det flere diskusjoner her i Stortinget. Flertallet i Stortinget ligger imidlertid fast. Partiene som har samarbeidet i seks år, og som har vunnet to valg sammen, har flertall i denne sal. Det er derfor naturlig at vi først går til Fremskrittspartiet for å skaffe flertall for våre saker. Så vil diskusjonene med Fremskrittspartiet avgjøre om vi i enkeltsaker kan samarbeide også med andre partier. Dette er også tradisjon i norsk politikk og ikke noe nytt for Høyre.

Høyre vil fortsatt være Høyre. Vår visjon er fortsatt å skape muligheter for alle. Vi vil kjempe for våre saker: en skole som løfter elevene, friheten til å velge behandling og behandlingssted for pasientene, en ansvarlig økonomisk politikk og trygghet for norske innbyggere. Da har vi størst styring på politikken i regjering. Det er der vi får mest gjennomslag for Høyres politikk, og det er tross alt politiske gjennomslag vi er her for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [10:36:50]: Sjølv om Framstegspartiet er ute av regjering, er det mykje som kjem til å fortsetja som før. Det seier jo Erna Solberg sjølv, som peiker på Granavolden-plattformen, og det seier Framstegspartiet, som peiker på Erna Solberg. Me i Arbeidarpartiet meiner at me treng eit Noreg som er meir rettferdig. Det handlar om fordeling av makt, og det handlar om fordeling av pengar, og då må ein òg snakka om lønsforskjellar. Me ser at lønsforskjellane aukar raskast i offentlig sektor, ikkje i privat, og ifølgje SSB er det fordi det dei siste åra har vorte etablert ei rekkje nye direktorat og offentlege etatar, og alle desse er fylte opp med leiarar som har millionlønningar. Så spørsmålet mitt er ganske enkelt: Kva synest Høgre om at dei no, gjennom snart sju år, har bidrege til at det har vorte fleire offentleg tilsette millionærar, samtidig som me ser at lønsmottakarane som har dei lågaste løningane, opplever at realløna deira har gått ned?

Trond Helleland (H) [10:37:53]: Jeg tror det er viktig at vi har en god offentlig sektor, en offentlig sektor med høy kvalitet. I går hørte jeg en debatt om konsulentbruk i staten, og hvis en skal redusere den, er det iallfall viktig at vi har de beste hodene til å jobbe i offentlig sektor. Men jeg er ikke noe glad for at lønnsforskjellene øker mest i offentlig sektor. Jeg mener det må være viktig å passe på at vi også har en politikk som løf-

ter dem som har dårligst råd. Det har regjeringen gjort, gjennom at vi nå har den laveste arbeidsledigheten på ti år, at vi har god vekst i økonomien – og ikke minst at vi har orden på økonomien – og at vi hele tiden passer på at Norge for norsk næringslivs skyld er konkurranse-dyktig i kampen om eksportinntektene.

Så jeg mener at vi er på riktig vei, men det er alltid ting en kan justere, uten at jeg skal gå inn i noen lønnsforhandlinger på vegne av offentlig sektor. Det har jeg ikke noe behov for. Jeg tror det er viktig at vi har en god offentlig sektor, og da må en også betale noen det det koster.

Hadia Tajik (A) [10:38:57]: Det er litt pussig å seia at ein ikkje er glad for ei utvikling med fleire offentleg tilsette millionærar, samtidig som det er ein situasjon som er skapt av høgreregjeringa sjølv. Me veit allereie no at dei med dei høgaste løningane gjennom dei siste sju åra har fått nesten hundre gonger meir i skatteutt enn dei med dei lågaste inntektene. Me veit at dei rikaste dreg frå, og me veit at dei fattigaste ikkje klarar halda tritt. Og sjølv om løna vert bestemt av partane i arbeidslivet, er det no eingong slik at oppretting av nye direktorat vert bestemt av regjeringa. Skatteuttane som forsterkar forskjellane mellom folk, vert bestemt av regjeringa. Og det forslaget som Arbeidarpartiet legg fram i dag, om pensjonsopptening frå fyrste krone, er òg noko som regjeringa og regjeringspartia kan vera med på å bestemma.

Men spørsmålet mitt er då: Viss høgreregjeringa ikkje vil bruka nokon av desse verkemidla for å få forskjellane mellom folk ned, kva verkemiddel har då høgreregjeringa tenkt å bruka?

Trond Helleland (H) [10:39:57]: Det aller viktigste virkemiddelet vi bruker, er den massive satsingen vi har på etterutdanning, på kompetansereform, på kompetanseløft, fordi vi vet at arbeidslivet nå er i kraftig endring. Det er bare å se i varehandelen, f.eks., med de nye teknologiske løsningene der som gjør at en må tenke nytt, også når det gjelder de ansattes kompetanse. Så den aller viktigste kampen nå er å sørge for at vi har en arbeidsstokk i Norge, arbeidsfolk, som har den kompetansen som er nødvendig for å møte den framtiden vi nå faktisk raser inn i, med store teknologiske endringer. Det vil bidra til at en får mer kompetent arbeidskraft. En vil i større grad kunne utjevne lønnsforskjeller ved at en har relevant arbeidskraft tilgjengelig, og den satsingen – på både skole, lærerutdanning, etterutdanning og kompetansereform, slik at folk kan stå i jobb hele livet og være kompetente – er det aller viktigste.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:41:11]: Olje- og gassnæringen er den desidert viktigste næringen for Norge. Den er

utgangspunktet for den velferdsutviklingen vi har hatt. Den skaper tusenvis av arbeidsplasser over hele landet. Den gjør at mange kan bo «Der ingen skulle tru at nokon kunne bu», pendle på jobb i Nordsjøen, brødfø familien og leve ute i våre fantastiske distrikt. Veldig mange bedrifter lever også av denne næringen ved å levere utstyr til olje- og gassnæringen.

Det at Arbeiderpartiet vinger i disse spørsmålene, er for så vidt ikke overraskende, for det gjør de i de fleste tema nå. Det som er langt mer bekymringsfullt, og som opptar veldig mange som nå jobber på norsk sokkel, er det faktum at også innad i Høyre sklir man nå i feil retning. Vi har lagt merke til Oslo Høyre, som ønsker ny kurs i oljepolitikken. Vi hører fra Unge Høyre at de er på samme galei. Derfor vil jeg spørre representanten Helleland: Er det grunn til å bekymre seg for at Høyre kan komme til å endre kurs?

Trond Helleland (H) [10:42:20]: Det er alltid sånn at et politisk parti som er i utvikling, har diskusjoner om politikken sin. Men det er veldig langt fra det at Oslo Høyre har vedtatt det de har gjort, til å si at Høyre har endret kurs. Vi kommer nå til å ha seriøse diskusjoner i programarbeidet. Det er veldig lett å sette strek for hvor iskanten skal gå, at en ikke skal innhente konsekvensutredning og vite hva som egentlig skjer på området – det har jeg lite sans for. Jeg må si at forsvarsministeren hadde et godt svar på Oslo Høyres utfordring – et humoristisk svar. Jeg mener det er mye som tyder på at Høyre i debatten vi har nå om det grønne skiftet og utviklingen av oljevirkosomheten, selvsagt må ha seriøse debatter om de ulike tema, men det er lite som tyder på at det er noen stor revolusjon på gang i Høyre. Vi kommer til å stå på en forutsigbar og god oljepolitikk også framover.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:43:31]: Et stort fellesprosjekt for Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen var sentralisering. Uansett samfunnsområde var det sentralisering og stordrift som var svaret, og Fremskrittspartiet sto i front for flere av disse reformene. Nå ligger det to utvalg igjen etter Fremskrittspartiet. Det er kraftskatteutvalget, som Siv Jensen satte ned, som skal gå igjennom kraftskatteinntektene. Når man ser mandatet, er det ingen tvil om at man skulle gå igjennom distriktskommunenes inntekter. Konklusjonen til kraftskatteutvalget som ble satt ned, var et ran av landets distriktskommuner.

I Buskerud, det er vel det som kalles Viken nå – jeg velger å kalle det Buskerud, for det er et finere navn – kutter de 246 273 562 kr i det forslaget, ca. 250 mill. kr. Helleland reiser rundt og sier at det er et dårlig forslag. Nå er Siv Jensen ute av regjeringskontorene. Bli rapport-

ten revet i filler og kastet, eller jobbes det videre med den?

Trond Helleland (H) [10:44:33]: Jeg tror ikke det er Siv Jensen som har forfattet den rapporten. Det var et utvalg som leverte en innstilling. Som jeg sa i Hallingdølen – som rikspresen bør referere oftere – da Trygve og jeg hadde debatt der på mandag, har det utvalget levert en skivebom. Jeg mener det de har levert, var en skivebom, for når de skulle forbedre konsesjonskraftordningen, foreslo de i stedet å fjerne den. Det må være en skivebom. Det som var poenget med utvalget til Sanderud, var at en skulle øke investeringslysten i kraftsektoren. Men når man ser på høringsuttalelsene, er det en massiv motstand mot det – både fra Energi Norge og fra alle kommunene. Jeg mener ikke at man skal ta den, rive alt sund og hive det. Man skal gå seriøst igjennom rapporten. Men at kommunene i Norge skal risikere å miste alle sine kraftinntekter, er jeg helt imot.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:45:37]: Det er akkurat det Helleland sier på slutten der, jeg frykter – «å miste alle sine kraftinntekter». Før jul valgt stortingsflertallet å si nei til en liten del av kraftskatteutvalget. Man la bort det med grunnrenteskatt på de minste kraftverkene – en klok beslutning – men man fortsatte hovedtrekkene i rapporten, som handler om å ta store inntekter fra små kommuner rundt omkring i hele Norge, flytte dem inn til Finansdepartementet for så å dele dem ut igjen. Helleland sier nå, sånn helt beleilig, ikke alle kraftinntekter. Men hvor mye av kraftinntektene er det Høyre vil ta? Og hvis man ikke ønsker å gå videre med det, er det jo synd at Jan Tore Sanner skal bruke tid på det. Da er det mye klokere om han kan bruke tid på noe annet – forenkle hverdagen til folk, få ned konsulentbruken i staten, sørge for at man ikke bruker mer penger på PR-byråer. Det er mye en statsråd kan bruke tid på i stedet for å bruke tid på en dårlig rapport om å tappe inntekter fra norske kommuner. Mitt råd er, for å få ned konsulentbruken og få ned byråkratiet: Kutt rapporten – ikke ta noen penger. Kan man følge det rådet, Helleland?

Trond Helleland (H) [10:46:42]: Jeg hørte Trygve Slagsvold Vedum i en debatt – det var vel i går på Dagsnytt 18 – om konsulentbruk i staten. Det var han veldig imot nå. Men han var veldig for offentlige utredninger. Det var viktig, og det var sånn man skulle gjøre det. Dette er en NOU, så vidt jeg vet, etter Sanderud-utvalgets innstilling. Det er ikke alltid man får de svarene man vil i NOU-ene heller.

Jeg har vært veldig tydelig overfor den nyutnevnte finansministeren, og han vet akkurat hva jeg mener om dette. Jeg er selvsagt en av fjellfolket, som vet hva

kraftinntekter betyr for kommunene. Når jeg sier at jeg ikke ønsker å gjøre store endringer på det, mener jeg det. Dagens system synes jeg fungerer godt, men det kan ikke være sånn at man ikke har noen form for seriøs debatt om hvordan man kan øke investeringsviljen i vannkraften, for jeg tror vi kan få veldig mye mer ut av den vannkraften vi har i Norge i dag, og vi trenger grønn energi i tiden framover. Men kommunene bør ikke ha søvnløse netter. Jeg mener de fortsatt bør være optimister på vegne av inntektsgrunnlaget sitt.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [10:47:50]: Jeg er glad for at representanten brukte tid på å snakke om klima i innlegget sitt, men bevisbyrden gjenstår – det å se hva Høyre og regjeringspartiene legger fram. Hvis man er opptatt av klima og naturmangfold, må man være opptatt av iskanten – vårens, eller kanskje årets, aller viktigste klima- og miljøsak. Der hvor åpent hav og isen møtes, er det helt unikt store naturverdier med planteplankton, ismåker, ringsel, hvithval og flere andre rødlistearter både nasjonalt og internasjonalt. Vi vet at hvis det skjer noe alvorlig der, får det alvorlige konsekvenser.

Alle de miljøfaglige etatene har slått fast at iskanten bør flyttes lenger sør. Det er bare Oljedirektoratet som avslørende nok vil flytte iskanten lenger nord. I Granavolden-plattformen slås det fast at man skal legge vekt på de miljøfaglige rådene. Nå pågår det en diskusjon i Høyre, og regjeringen skal legge fram forslag i Stortinget. Jeg mener det er én ting Høyre bør kunne avklare i dag, og det er om Høyre vil legge de miljøfaglige rådene til grunn når partiet behandler spørsmålet om iskanten.

Trond Helleland (H) [10:49:16]: Jeg tror vel ikke en regjering i Norge kan unnlate å legge miljøfaglige råd til grunn når man skal avgjøre et så viktig spørsmål, men vi må også legge andre spørsmål til grunn. Vi må vurdere dette. Jeg er overrasket over hvor skråsikre noen kan være på akkurat hvor den iskantgrensen skal gå. Derfor avventer jeg det arbeidet som pågår i regjeringen, og jeg avventer den diskusjonen vi får her i Stortinget, for her er det veldig vanskelig – bortsett fra for noen – å ha veldig sikre svar på akkurat hvor denne grensen er. Jeg hørte ikke noe sikkert svar fra SV heller, men det var å flytte den sørover. Det er liksom den diskusjonen som er viktig. Hva er de faglige rådene – både miljøfaglige og andre råd? Selvsagt vil de miljøfaglige rådene være veldig viktige i den avveiningen. Det er derfor dette også er en vanskelig sak. Vi ønsker å utnytte de oljeressursene vi har, på en god måte, men vi ønsker naturligvis ikke å utrydde rødlistearter som lever på iskanten.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Siv Jensen (FrP) [10:50:42]: Jeg er utrolig stolt over mye av det Fremskrittspartiet har gjennomført i regjering gjennom seks og et halvt år. Som nest største parti i regjering ble vi gjenvalgt i 2017, med nesten samme oppslutning som da vi gikk inn i regjering i 2013. Vi gikk i regjering fordi vi ville gjennomføre politikken vår, og det har vi også gjort. For Fremskrittspartiet har regjeringsdeltagelse alltid vært et virkemiddel og ikke et mål i seg selv.

Vi er stolt av at arveavgiften – eller dødsskatten, som den ofte ble kalt – er historie, at vi har redusert skatter og avgifter med over 25 mrd. kr, selv om vi selvfølgelig mener at det er rom for flere særlig avgiftslettelser fremover, og at vi reduserte avkortningen i pensjon for gifte og samboende pensjonister. Vi er stolt av at vi har økt samferdselsbudsjettet med over 80 pst., at vi håndterte den største migrasjonskrisen i Norge i nyere historie og fikk strammet inn innvandringspolitikken og iverksatt tiltak som vi tidligere har stått helt alene om, og at vi førte landet raskt gjennom det dramatiske oljeprisfallet med kraftfulle og treffsikre tiltak. Vi er stolt av at vi har revolusjonert transportsektoren med Nye Veier, så Statens vegvesens monopol er brutt og vi bygger veier raskere og billigere enn før, og at togstrekninger er utsatt for konkurranse, som betyr flere avganger og bedre togtilbud.

De fire første årene var vi en del av en populær regjering, selv om det selvsagt også var tøffe tak da, både internt i regjeringen og som følge av forhandlinger i Stortinget, men gjennom de siste par årene har begeistring en blitt gradvis mer og mer borte. Over tid har det blitt en politikk preget av for mange grå kompromiss og en politikk uten retning.

Fremskrittspartiet kunne stått i både negative saker og noen grå kompromiss hvis gjennomslagene hadde vært større. Da saken med en terrormistenkt IS-kvinne kom, skapte det en ny utfordring. Fremskrittspartiet har hele tiden vært villig til å hente hjem uskyldige barn, men for oss gikk grensen ved også aktivt å skulle hente hjem denne kvinnen.

Nå finner Fremskrittspartiet seg til rette som opposisjonsparti i Stortinget, og det er vårt partiprogram som er utgangspunktet for vårt arbeid i Stortinget. Det kommer mange viktige saker fremover som vi kommer til å ha klare og tydelige standpunkt til. Fremskrittspartiet klargjorde også at vi ikke så noen grunn til å peke på en annen statsminister enn Erna Solberg, og jeg merker meg at statsministeren legger Granavolden-plattformen til grunn for regjeringens arbeid.

Selv om Fremskrittspartiet som sagt legger vårt partiprogram til grunn for vårt arbeid i Stortinget, er det punkter i Granavolden-plattformen som jeg forventer at statsministeren vil ha et særlig fokus på å følge opp. La meg nevne noen saker: det å øke den alminnelige alders-

grensen i staten til 72 år, det å overføre flere utenlandske statsborgere som begår kriminalitet, til soning i hjemlandet, ytterligere innstramninger på innvandringsområdet, en fortsatt satsing på lavere skatter og avgifter og ikke minst videre nedtrapping av formuesskatten på arbeidende kapital, selvsagt ikke øke veibruksavgiften på bensin og diesel, sikre fritt brukervalg i hjemmetjenesten, videreutvikle tilskuddsordningen til kjøkken i sykehjem, sikre prøveprosjektet med statlig finansiering av eldreomsorgen, få litt fart på arbeidet med forenklinger i plan- og byggesaker, som Fremskrittspartiet har jobbet for lenge, dobling av infrastrukturfondet, reduksjon i bompengebelastningen og ikke minst en videre opptrapping av bevilgningene til det norske Forsvaret.

Så blir det selvfølgelig opp til regjeringen å legge frem politiske saker som det er grunnlag for å finne frem til løsninger på sammen med Fremskrittspartiet. Vi vil være konstruktive og ryddige, men vi vil selvsagt ha gjennomslag for egen politikk.

En statsminister Gahr Støre fremstår ikke som et særlig attraktivt alternativ for Fremskrittspartiet. Det betyr høyere skatter og avgifter, det betyr mindre valgfrihet for folk flest, det betyr mer stat, mindre privat, og det betyr mer vingling. Men det er også opp til regjeringen Solberg å være et reelt alternativ til en Gahr Støre-ledet allianse. Hvis regjeringen i store og viktige saker finner det mer aktuelt å samarbeide til venstre i politikken, er det et retningsvalg som Fremskrittspartiet vil merke seg.

La meg helt avslutningsvis bemerke denne representantbonanzaen til de andre opposisjonspartiene. Dette bærer kun preg av politisk spill. Fremskrittspartiet lar seg ikke styre av dette. Vi vil ta våre valg og fremme våre egne forslag fremover når tiden er inne for det. Vi har ikke dårlig tid. Det er lenge igjen til neste valg, og alt trenger ikke å finne sin avklaring i løpet av de første par ukene hvor Fremskrittspartiet finner sin plass som et konstruktivt opposisjonsparti.

Jeg har også merket meg alle de løse forslagene som fremmes av de andre opposisjonspartiene i salen i dag. Til det kan jeg si at Fremskrittspartiet kommer til å stemme imot alle forslagene. Noen av forslagene handler rett og slett bare om å slå inn åpne dører, noen peker mot revidert nasjonalbudsjett – og ja, det er mye man kan forhandle om når regjeringen legger frem revidert nasjonalbudsjett til våren.

Så ser jeg at det er et forslag om at man skal få en melding om avgiftspolitikken. Det er rett og slett helt unødvendig og et forslag som Fremskrittspartiet i hvert fall ikke kommer til å støtte. Vi trenger ikke å ha en melding om avgiftspolitikken. Det vi skal gjøre i avgiftspolitikken, er å fortsette å redusere skatter og avgifter, og det krever bevilgningsvedtak, ikke en melding.

Mange av forslagene er også knyttet til saker som allerede i en eller annen form ligger til behandling i Stortinget, og det er selvfølgelig også forslag som Fremskrittspartiet er reelt uenig i. Det er i og for seg en stemmeforklaring for hvorfor Fremskrittspartiet kommer til å stemme imot alle de forslagene som er fremmet av de andre opposisjonspartiene i dag. For øvrig håper jeg på et konstruktivt samarbeid i Stortinget hvor Fremskrittspartiet vil få gjennomslag i saker som betyr mye for oss og våre velgere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:57:48]: La meg også si at vi ser fram til å bli kjent med Fremskrittspartiet når de skal delta i «representantbonanzaen». Jeg har aldri opplevd den formen for arbeid her, men Fremskrittspartiet vil sikkert gi sine gode bidrag til det.

Jeg er litt nysgjerrig på å høre litt nærmere med en erfaren parlamentariker og politiker som Siv Jensen, som velger å ta sitt parti ut av regjering, for hun skal få større gjennomslag på utsiden. Hun skal være del av det samme flertallet. Nå har hun en veldig selektiv liste over ting i Granavolden-plattformen hun forventer gjennomslag på. Det blir jo en forhandling mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Men det kunne være interessant å høre: På hvilke områder regner hun med å få større gjennomslag ved å være i Stortinget enn ved å være i regjering? Det kan være nyttig for andre partier å høre om den erfaringen etter seks og et halvt år i fengsel, hvordan fri-livet skal erfares, og hvilke gleder det skal gi – om det er med fotlenke eller hva det er, kan man jo spekulere på. Kan representanten Jensen gi en gjennomgang av hvilke gjennomslag hun regner med å få i Stortinget som hun ikke kunne fått i regjering?

Siv Jensen (FrP) [10:58:51]: La meg først gjenta det jeg sa innledningsvis i mitt innlegg: Fremskrittspartiet er stolt av mye av det vi har fått gjennomslag for gjennom de seks og et halvt årene vi har tatt ansvar og styrt landet. Jeg mener vi har styrt godt. Jeg mener vi har vist evne til å styre, til å ta ansvar, både når det går bra, og når det er krevende saker som kommer på dagsordenen. Det har vi gjort gjennom seks og et halvt år, men det er slik at det kom til et punkt hvor vi fant det riktige å tre ut av regjering. Det betyr jo ikke at vi har forventninger om at vi kommer til å få gjennomslag for alt Fremskrittspartiet mener, men det betyr at vi ikke lenger kunne stå inne for å være en del av en regjering som vi opplevde ikke trakk politikken i den retningen vi ville. Vi kommer til å være et ansvarlig opposisjonsparti, på samme måte som vi har vært et ansvarlig regjeringsparti. Det betyr at vi ikke kommer til å ta del i alle de bonanza-forslagene som Arbeiderpartiet og andre

opposisjonspartier nå legger opp til. Det er omkamper som jeg ikke ser noen grunn til at vi skal kaste oss over uten at vi har tenkt oss grundig om på forhånd.

Jonas Gahr Støre (A) [10:59:57]: Grunnen til at jeg spør, er at hvis hun skal få større gjennomslag utenfor regjering enn i regjering, må det bety at hun inngår avtaler med andre partier, andre flertall på Stortinget. Ellers var hun jo i en regjering som hadde flertall, der man var avhengig av at Fremskrittspartiet var med for å få løsninger. Skal hun ha større gjennomslag fra opposisjon, må det bety at hun må gjøre det med opposisjonen.

Nå er ikke jeg vant til at Siv Jensen alltid svarer på det hun blir spurt om, men kan hun skissere noen områder? Vi har i dag foreslått at vi tar opp spørsmålet om uførepensjonister, som er blant de mest sårbare i vårt samfunn. Regjeringen ønsker å fjerne skjermingstillegget for denne gruppen, et tillegg som kompenserer uføre som ikke kan jobbe, i en vanskelig overgangsfase. Vi foreslår å opprettholde dette skjermingstillegget. Det er ett eksempel hvor man da kunne slått inn åpne dører, som representanten Jensen sier – hvis det er flertall for en sak, er det jo for flertallet virkelig å slå inn åpne dører. Kan representanten si på hvilke områder det er hun tror hun kommer til å få det ekstra i Stortinget som hun ikke får i regjering?

Siv Jensen (FrP) [11:01:00]: Jeg tror jeg i grunnen svarte på det i mitt forrige svar, nemlig at grunnen til at Fremskrittspartiet gikk ut av regjering ikke var at vi tror vi får mer gjennomslag ved å sitte i opposisjon, men at vi ikke kunne ta ansvar for den retningen som flertallsregjeringen gikk i.

Så vil jeg si at veien til et langt og lykkelig samliv mellom Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er uendelig lang, for det kan godt hende at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet kan bli enige om noen forslag som øker statens utgifter, men jeg kan ikke i min vildeste fantasi se for meg at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet kan finne frem til enighet om inndekning. Der Arbeiderpartiet systematisk dekker inn alle sine utgiftsøkninger ved hjelp av kraftige skatte- og avgiftsskjerpelser, leter Fremskrittspartiet etter andre virkemidler.

Jonas Gahr Støre (A) [11:01:52]: Min visjon og drøm om samliv tror jeg ikke blir forkludret av at det ikke blir med Siv Jensen, selv om jeg har stor respekt for henne. Jeg tror vi kan finne områder hvor stortingsflertallet kan ta det ansvaret stortingsflertallet har. Men la meg avslutte med å stille spørsmål om det som er – jeg holdt på å si – all politikks mor, statsbudsjettet. Det er et budsjett som skal revideres nå til våren. Det er jo det budsjettet Siv Jensen holdt finanståle for her. Er det slik

at Fremskrittspartiet legger til grunn – det kan være greit å få høre det nå – at de er den naturlige budsjettpartneren for 2021-budsjettet?

Siv Jensen (FrP) [11:02:27]: Vi tar gjerne imot en invitasjon fra regjeringspartiene til å forhandle om innholdet i både det kommende reviderte nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet for 2021. Som jeg også sa i mitt innlegg: Dette avhenger veldig mye av hva som ligger av forslag fra regjeringen, hvor bratt det blir, hvor mange omkamper det legges opp til, hvor utfordrende inndekningen blir. Fremskrittspartiet vil som sagt være et konstruktivt parti som vil sette seg ned og prøve å finne løsninger, men det betyr selvsagt – og det tror jeg ikke overrasker noen – at Fremskrittspartiet vil ha gjennomslag på områder som er viktige for oss, for våre velgere, for hverdagen til vanlige folk rundt omkring i det ganske land. Det er det Fremskrittspartiet legger til grunn.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:03:20]: Jeg skjønner at tidligere finansminister Siv Jensen ikke vil ha en avgiftsmelding, for hun er den finansministeren som har hatt høyest avgifter i Norge noen gang. Ifølge hennes eget svar til Stortinget var avgiftene 6,3 mrd. kr høyere etter at Siv Jensen hadde styrt politikken, enn de var da Sigbjørn Johnsen, Arbeiderpartiet og Senterpartiet gikk ut av regjering i 2013. Det er en ny avgiftsrekord. Senterungdommen valgte å kåre Siv Jensen til avgiftsdronning, og hun er den finansministeren som har økt avgiftene mest noensinne.

Hun er også veldig stolt over å ha vært i regjering. I dag så jeg at Vestby FrP hadde et veldig godt utspill: «Viken er en kunstig greie uten særlig mål og mening». Jeg kunne ikke vært mer enig. Fremskrittsparti-representanten Engen-Helgheim sa egentlig det samme i forrige uke, og så fikk han tydeligvis en telefon fra Siv Jensen om at han ikke fikk lov til å si det lenger.

Er Siv Jensen stolt over Viken? Synes hun det er en reform uten noe særlig mål og mening? Hvis hun egentlig er enig med Fremskrittspartiets representant i Vestby og Engen-Helgheim, kan vi ikke da gå sammen og få løst opp dette rare fylket og slippe Østfold, Akershus og Buskerud fri?

Siv Jensen (FrP) [11:04:32]: Hva Fremskrittspartiet kommer til å gjøre i forbindelse med regionreformen, skal vi komme tilbake til i løpet av kort tid. Da vil Slagsvold Vedum få svar på det.

Jeg synes jeg ser tendenser til lettere panikk hos representanten Slagsvold Vedum om dagen, og jeg skjønner det. Spillerommet hans i opposisjon har blitt litt mindre nå, og det blir synlig, tror jeg, for noen hver at mange av de forslagene og utspillene som Senterpartiet kommer med, er det helt utenkelig at de vil få gjennom-

slag for med de alliansepartnerne de har valgt seg. Senterpartiet later som om de er for å redusere skatte- og avgiftstrykket i dette landet, men selv i sitt eget alternative budsjett skjerper de det samlede skattetrykket. De skal også samarbeide med partier som vil enda mer, som vil skjerpe skatter og avgifter for vanlige folk, næringslivet osv. Det står ikke til troende, og det tror jeg at mange av velgerne ser. En avgiftsmelding senker ikke en eneste avgift – det er bare ord.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:05:35]: Da Fremskrittspartiet kom i regjering, ble Tord Lien energiminister. Et av hans tydelige utspill fra da han var energiminister, var at han var lei av lav strømpris. Det syntes han var fryktelige greier. Han var skikkelig lei av lav strømpris, og det har regjeringen gjort det den kan for å endre på. Blant annet økte tidligere finansminister Siv Jensen strømvavgiftene i Norge med nesten 40 pst. Det har heller aldri vært høyere elavgifter enn det var under Siv Jensen.

Tilbake til regionreformen: Fremskrittspartiet brukte sin makt i Stortinget til å tvinge den gjennom. Man valgte å overkjøre 87 pst. av befolkningen i Finnmark da de hadde folkeavstemning. Dette skulle gjennomføres – koste hva det koste ville! Man valgte å gjennomføre en sammenslåing som går fra Hol kommune og Hemsedal til Hvaler og Halden – en enormt rar konstruksjon.

Er det sånn å forstå at Fremskrittspartiet nå reelt sett er villige til å sette seg ned og diskutere det å oppheve den konstruksjonen, og at de kan si unnskyld til velgerne for at de har påført landet slike rare ting?

Siv Jensen (FrP) [11:06:41]: Som jeg nettopp sa, kommer Fremskrittspartiet til å tilkjenne hva vi gjør med tanke på spørsmålet om regionreform, i løpet av kort tid. Da vil Slagsvold Vedum få tilfredsstilt sin nysgjerrighet.

Så til spørsmålet om strømpris: Her må Senterpartiet i hvert fall se seg selv i speilet. Det var jo Senterpartiet i regjering som la til rette for de eksisterende utenlandskablene – ikke denne regjeringen. Da Senterpartiet satt i regjering, ble det ikke fremmet et eneste forslag om å redusere elavgiften. Det gjorde jeg. Det er sakens kjerne, så Slagsvold Vedum må gjerne snakke seg gul og blå, frem og tilbake, og prøve å skape et inntrykk av at Senterpartiet nå skal få gjennomslag for alt dette, men sannheten er at når man ser på Senterpartiets samarbeidspartnere, er det ikke tenkbart at de vil få gjennomslag for noe som helst av det de prøver å lokke velgerne med. Det tror jeg velgerne kommer til å avsløre i tiden frem til neste stortingsvalg.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:07:51]: Fremskrittspartiet har jo gått ut av regjeringen fordi den ble så grå og kjedelig. De kunne ikke lenger stå for politikken som ble ført. Det er forståelig, for på tross av fagre løfter fra Fremskrittspartiet om å gjøre hverdagen til folk flest bedre, har regjeringen gjort brutale, usosiale kutt for å prioritere milliardærene. Derfor gir SV nå Siv Jensen muligheten til å rette opp i gamle synder. Vi har foreslått å reversere kuttene i uføretrygden og barnetillegget, rette opp i de siste årenes kutt i kjøpekraften til mange alderspensjonister, reversere kuttene i brillestøtten til barn, reversere kuttene i gratis fysioterapi for brannskadde og reversere kuttene i arbeidsavklaringspenger, for å nevne noe.

Vil Siv Jensen bruke tid og tenke seg grundig om, som det heter, for å rette opp i de harde kuttene mot folk flest, nå som Fremskrittspartiet er fri fra det såkalte fengselet?

Siv Jensen (FrP) [11:08:54]: La meg igjen minne om det jeg sa i mitt hovedinnlegg, nemlig alt det Fremskrittspartiet er stolt av å ha gjennomført mens vi satt i regjering. Det er ikke slik at vi ikke vedstår oss mye av det vi har vært med på å gjennomføre i løpet av disse 6,5 årene. Det var veien videre Fremskrittspartiet forholdt seg til da vi fant ut at vi skulle trekke oss ut av regjering. Så er det selvfølgelig slik at mange av de spørsmålene som representanten fra SV nettopp refererte til, er budsjettspørsmål, som Fremskrittspartiet selvsagt og helt naturlig vil komme tilbake til når det er naturlig å gjøre det, enten det knytter seg til revidert nasjonalbudsjett eller statsbudsjettet for 2021. Vi vil ha rikelig anledning fremover til å vurdere hvilke satsingsområder som det vil være viktig for Fremskrittspartiet å øke innsatsen på.

Jeg vedstår meg hver eneste skatte- og avgiftslettelse den regjeringen Fremskrittspartiet var en del av, har gjennomført – rett og slett fordi de har vært viktige for å styrke verdiskapingen i Norge, i stedet for å sende kapital og arbeidsplasser ut av landet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [11:10:24]: Dette er tredje året på rad vi i Stortinget har en debatt om regjeringsendringer. Erna Solbergs flertallsdrøm varte ganske nøyaktig ett år. Såkalt bredt borgerlig samarbeid mellom de fire partiene viste seg vanskelig. Nå har vi altså fått fjerde episode i serien om Solberg-regjeringen. Den er nå en mindretallsregjering basert på 61 representanter i Stortinget.

Den solbergske parlamentarisme har også med det kulminert. Det partiet som ga opphav til begrepet, og som stadig sa én ting i regjering og noe annet i Storting-

et, Fremskrittspartiet, er nå ute av regjeringen. De regjeringspartiene som sitter tilbake, skal regjere videre på den plattformen som de fire partiene, inkludert Fremskrittspartiet, var enige om.

De første signalene om veien videre kom allerede den dagen Fremskrittspartiet gikk ut av regjering. De viser at Fremskrittspartiet er forberedt på å være støtteparti for regjeringen når det trengs. Ja, en kunne nesten ane at her var det allerede inngått en slags forståelse om at Fremskrittspartiet skal sikre regjeringen flertall både for revidert nasjonalbudsjett og for statsbudsjettet til høsten.

Senterpartiet har gjennom alle de fire stadiene av Solbergs regjering vært det tydeligste opposisjonspartiet til regjeringens politikk. Det vil vi fortsette med.

Statsministerens redegjørelse tirsdag ga ikke så veldig mye veiledning om hvor regjeringen vil gå de neste 20 månedene. Den var uhyre kort. Da er det desto viktigere at regjeringen har slått fast at regjeringen vil legge Granavolden-erklæringen til grunn for sitt arbeid. Etter Senterpartiets mening betyr det å regjere på Granavolden-erklæringen at sentraliseringspolitikken kommer til å fortsette med uforminsket kraft.

Høyres tydeligste seier i Granavolden-erklæringen var at partiet fikk slått fast at kommunereformen skal fortsette, og at det skal være et av regjeringens viktigste prestisjeprosjekter. Det betyr at fylkesmennene nok en gang har fått i oppdrag å presse kommunene til å sitte på samlinger og seminarer for å «mørne» til sammenslåing. Samtidig fortsetter arbeidet med å vri kommuneøkonomien slik at de små kommunene blir straffet.

I det hele tatt ser det ut som om regjeringens mantra om likeverdige tjenester bare er et mantra. For kommuneøkonomien strammes stadig til. Likeverdigheten strekker seg ikke så langt at man fullfinansierer barnehagenormen, den strekker seg ikke så langt at man tar ansvar for de krav og forpliktelser som staten pålegger fylker og kommuner.

Det har vi sett de siste månedene når det gjelder kystfylkene. Kystfylkene kom særlig dårlig ut den gangen Høyre og Fremskrittspartiet endret kostnadsnøkklene for fylkene. De har kommet dårlig ut av at staten har lovet elferjer i fylkene, men ikke vært villig til å betale for det løftet. Staten vil ikke ta ansvaret, og flere fylker har vært nødt til å øke ferjeprisene slik at det går hardt ut over vanlige folk. Regjeringen sitter og ser på, sjøl om de innerst inne vet at problemet oppstår på grunn av for små bevilgninger fra staten til fylkene. Regjeringen satter alt på ett kort: at baker skal rettes for smed, og at velgerne ikke skal forstå sammenhengen.

I forrige uke gikk Fremskrittspartiet ut i det jeg vil kalle en slags «opposisjonsrus», og ville gjøre om på sammenslåingen av Viken og Troms og Finnmark. Så slo

de plutselig retrett etter noen få dager. Begeistringen svant fort, til stor skuffelse for mange av deres egne velgere i Buskerud, i Akershus, i Østfold, i Troms og i Finnmark. Nå skal det plutselig ikke gjøres noe med regionreformen likevel. Sentraliseringen skal også fortsette gjennom en regionreform som ingen egentlig forstår. Det betyr at velgerne må ta stilling til denne reformen ved stortingsvalget neste høst.

Et annet tydelig tegn på at sentraliseringen kommer til å fortsette, fikk vi denne uka, da høyrepartiene stemte ned Senterpartiets forslag om å stoppe domstolssentraliseringen. Senterpartiet mener at det ikke er akseptabelt at to tredjedeler av tingrettene i Norge blir nedlagt. Det betyr færre statlige arbeidsplasser i distriktene og større avstand til rettsvesenet for veldig mange. Igjen lar regjeringen struktur komme før innhold og kvalitet.

Alt tyder på at Fremskrittspartiets fremste oppgave i Stortinget kommer til å bli å være støtteparti for høyre-regjeringen. De vil protestere på noen punkter, de vil heve fanen høyt i enkeltsaker, men de vil være med på det meste av ferden. Fremskrittspartiet gjør nå sitt ytterste for å distansere seg fra sitt eget regjeringsprosjekt, som de har hatt fullt ansvar for i seks år og tre måneder. Det gjør de fordi «regjeringen er dønn upopulær», som en framtreddende Fremskrittsparti-politiker sa nylig. Observasjonen er sjølsagt riktig, men Fremskrittspartiet har gått glipp av et sentralt faktum. Hvis regjeringen er «dønn upopulær», handler det først og fremst om politikken. Og hvis sentraliseringspolitikken nå fortsetter med uforminsket kraft, hjelper det neppe Fremskrittspartiet at de skal sitte i Stortinget og gi regjeringen sin velsignelse til ytterligere sentralisering. Det som skjedde i forrige uke, var i realiteten at Fremskrittspartiet erklærte at de resten av stortingsperioden kommer til å seile under bekvemmelighetsflagg, og at de satter på at velgerne skal tro på polemikk i stedet for politikk.

Da regjeringen ble presentert forrige fredag, hadde statsministeren fjernet flere av de statsrådspostene som for oss i Stortinget framsto som lett forvirrende. Vi fikk aldri helt rede på hvilket konstitusjonelt ansvar samfunnssikkerhets- og beredskapsministeren egentlig hadde. Hver spørretime her i Stortinget med statsråden ble nærmest en unnamanøver, med en statsråd som ikke kunne svare for viktige beredskapsspørsmål fordi hun ikke hadde ansvar for dem.

I den nye regjeringen er det imidlertid dukket opp en ny statsrådspost – en distrikts- og digitaliseringsminister. Det er fare for at denne posten kan bli like forvirrende som samfunnssikkerhets- og beredskapsministeren var. Hva har denne statsråden egentlig konstitusjonelt ansvar for? Det er nesten lettere å si hva hun ikke har ansvaret for, enn hva hun har ansvaret for. Hun har ikke ansvaret for de utallige strukturreformene til

denne regjeringen, hun har ikke noe ansvar for næringspolitikk i distriktene, hun har ikke noe ansvar for samferdsel, hun har ikke noe ansvar for kommunereform, og hun har ikke noe ansvar for kommuneøkonomi. Med andre ord: Hun har ikke noe konstitusjonelt ansvar for alt det som er viktig for norske distrikter. Igjen virker det som om regjeringen tror at velgerne kan forledes til å tro at en ministerpost med et tilforlatelig navn vil endre oppfatningen av regjeringens profil. Men igjen vil jeg si: Det handler om politikken. Om sentraliseringspolitikken fortsetter med uforminset kraft, hjelper det ingenting om den markedsføres av en distriktsminister.

Jeg må også få kommentere avgiftspolitikken. Høyre og Fremskrittspartiets strategi har helt fra 2013 vært å gi store skattelettelse til dem som har mest fra før, samtidig som avgiftene har økt for folk flest. Noen avgiftsøkninger har rammet næringslivet og transporttilbudet i distriktene kraftig. Før regjeringen ble en flertallsregjering på Granavolden, opplevde vi flere år hvor uforutsigbare ting skjedde i skatte- og avgiftsopplegget i budsjettforhandlingene i Stortinget. Nå er vi tilbake i samme situasjon, og jeg frykter for hva et budsjettforlik mellom regjeringen og Fremskrittspartiet til høsten kan komme til å handle om. Erfaringene har vist at når det foregår budsjettforhandlinger på bakrommet mellom de fire partiene, er det meste i spill, og løsningene kan til tider bli katastrofalt dårlige.

Jeg forstår at Fremskrittspartiet ikke vil være med på en stortingsmelding om avgiftspolitikken. De har samlet økt avgiftene med 6,3 mrd. kr i løpet av den perioden de har sittet, og de vil jo hele tiden prøve en tilslørende argumentasjon der de ikke skiller skatte- og avgiftspolitikken, men sauser avgiftspolitikken sammen med skattepolitikken. Da ser man heller ikke forskjell på at de som har mest, har fått skattelette, mens folk flest har fått avgiftsøkninger.

Jeg vil avslutte med å gå tilbake til det som bør være utgangspunktet for oss i denne salen: Det er politikken som teller – det er beslutningene om hvordan landet styres, som er selve kjernes spørsmålet. Mange forsøker å avlede oppmerksomheten fra politikken – ved spinn, ved avledningsmanøvrer, ved endringer i persongalleriet. Men kombinasjonen av en svekket regjering og et frittgående fremskrittsparti i Stortinget kan vise seg å bli en farlig politisk cocktail for alle som er opptatt av å utjevne forskjeller, både sosialt og geografisk.

Senterpartiet kommer til å gjøre sitt for å klargjøre politiske ansvarsforhold – og fortsette arbeidet som det tydeligste opposisjonspartiet i Stortinget. Både regjeringen og Fremskrittspartiet kan være helt trygge på at vi kommer til å være forutsigbare, sjøl om de ikke kan love helt det samme.

Med det vil jeg ta opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Da har representanten Marit Arnstad tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [11:20:00]: Senterpartiet er ofte opptatt av eierskapet til naturressursene. I de siste dagene har vi sett at regjeringen legger opp til et stortstilt salg av Statskog sine arealer – ikke til tilleggsarealer til lokale skogeiere i distriktene, sånn som Stoltenberg-regjeringen la opp til, men nå tyder mye på at vi får et salg av skogeiendommer til store investorer som trolig skal sikre seg bl.a. jaktterreng. Hvem disse folka er, vet vi ingenting om. Er Senterpartiet enig i at vi bør stoppe salget av disse skogeiendommene, og at vi bør få vite hvem kjøperne av det som allerede er solgt, er?

Marit Arnstad (Sp) [11:20:48]: Utgangspunktet for det salget som Statskog foretar nå, var opprinnelig at Statskog fikk muligheten av den rød-grønne regjeringen til å kjøpe Borregaards skog, slik at den ikke havnet på utenlandske hender. Det var veldig bra – det var veldig viktig. I forbindelse med det oppkjøpet ble det også innført en regel om at Statskog skulle kunne selge unna en del av sine eiendommer, en mindre del, til private skogeiere. Det var Arbeiderpartiet med på i den rød-grønne regjeringen. Veldig mye av det salget har vært veldig bra. Det har vært solgt til kommuner og til mindre skogeiere, så Senterpartiet stiller seg bak den endringen som vi var med på i den rød-grønne regjeringen, og som vi fikk til da. Det er klart at hvis man nå går utover rammene for det, og ser at man begynner å selge til store eiere enkeltvis og heller ikke får offentlighet om det, er vi villig til å være med og se på det, men vi mener at utgangspunktet for det som den rød-grønne regjeringen gjorde når det gjaldt Statskogs arronderingssalg, var et fornuftig utgangspunkt.

Rigmor Aasrud (A) [11:21:50]: Takk for svaret. Jeg er enig i at det var fornuftig at man gjorde et arronderingssalg, og at det var mange lokale skogeiere ute i distriktene som da fikk nødvendig tilleggsareal. Men jeg har lyst til å bore litt mer i det, for jeg synes representanten Arnstad er litt utydelig. Er det sånn at Senterpartiet synes det er greit at så store skogeiendommer blir solgt til personer som ikke har tilhørighet i distriktene, som ikke har drevet med skog før? Er det greit? Mener Senterpartiet det er greit at man nærmest lager en ny skogadel når så store eiendommer selges? Og hva mener Senterpartiet om at det ikke er offentlighet om hvem som er kjøpere?

Marit Arnstad (Sp) [11:22:36]: Senterpartiet er opptatt av et godt lokalt og nasjonalt eierskap. Vi er opptatt av gode, private skogeiere, og de aller fleste

skogeiere i Norge er alminnelige, små skogeiere som ofte har skog knyttet til egen gårdseiendom. De er vi veldig opptatt av å sikre vilkårene til, og en god del av salget fra Statskog har sikret dem gode vilkår. Så var det vel først i går at Arbeiderpartiet la fram dette forslaget. Vi skal sjølsagt studere forslaget nøye, se på om det er sider ved forslaget som det er aktuelt for oss å være med på, som da handler om de store skogeierne, eller om of-fentlighet omkring salg.

Mari Holm Lønseth (H) [11:23:27]: Selv om man kanskje ikke skulle tro det når man hører på Senterpartiet, har Høyre i regjering styrt Norge trygt gjennom seks og et halvt år. Sammen med Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har vi funnet løsninger som har gjort Norge til et bedre sted å bo. Det er vekst i bygd og i by, arbeidsledigheten er lav, kommuneøkonomien er god, det skapes flere jobber, og utslippene går ned.

Når jeg hører representanten Arnstad, er det fristende å minne om at Senterpartiet heller ikke kan styre i et vakuum uavhengig av andre partier. De vil være helt avhengig av SV, Miljøpartiet De Grønne og Rødt. I mange saker må Senterpartiet søke støtte hos partier som vil gjøre det stikk motsatte av dem selv. Det er også noe man kanskje kunne – for å bruke representanten Arnstads egne ord – kalle en farlig cocktail.

Mitt spørsmål til representanten Arnstad er da: Hvilken politikk mener Senterpartiet det er vanskeligst å akseptere – er det SVs industrifriendly miljøpolitikk, er det Miljøpartiet De Grønnes distriktsfiendtlige samferdselspolitikk, eller er det Rødt og Arbeiderpartiets næringsfiendtlige skattepolitikk?

Marit Arnstad (Sp) [11:24:38]: Representanten Holm Lønseth og jeg kommer fra en region der en har fått merke ganske tydelig den sentraliseringen som denne regjeringen har ført gjennom seks år. I Trøndelag som region ser vi nesten ikke politi utover i Fjellregionen og i Namdalen lenger. Det bygges ned ambulansestasjoner gjennom hele området nord i Nord-Trøndelag. Trønderbanen, som kunne vært en viktig kollektiv-åre i vår region, ble skrinlagt av denne regjeringen. I rovviltpolitikken har Høyre i Trøndelag gjort knefall for Venstre. Det betyr at beitenæringen i Trøndelag lider hver dag under en rovviltpolitikk som er ute av kontroll. Så det er mange som kjenner på de konsekvensene i vår region.

Når det gjelder mindretallsregjering og regjering, var statsministerens første utsagn etter regjeringsskiftet at nå er mindretallsregjering bra. Senterpartiet har sagt at det mest naturlige for oss er å gå til valg på et samarbeid mellom Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Mari Holm Lønseth (H) [11:25:46]: Jeg kan nesten ikke tro at noen fra samme region som meg står her og forteller meg at det går så dårlig i Trøndelag, en region som ikke har hatt lavere arbeidsledighet på over ti år, hvor det skapes nye jobber, hvor det heller ikke er riktig at elektrifiseringen av Trønderbanen er skrinlagt, og hvor vi hører Trøndelag politidistrikt forteller hvor utrolig viktig politireformen har vært for å møte et helt nytt kriminalitetsbilde, og at det gir helt nye muligheter for å avdekke overgrep mot barn på nett, f.eks.

Det var vel egentlig ingenting av det jeg spurte om, som representanten Arnstad svarte på. Poenget er at Senterpartiet er avhengig av partier som ligger langt til venstre for dem selv, og da kan jeg gjenta spørsmålet som jeg kom med i stad: Hva er det Senterpartiet mener vil være vanskeligst å akseptere med sine samarbeidspartiets politikk?

Marit Arnstad (Sp) [11:26:47]: Hvis representanten Holm Lønseth ikke har fått med seg de endringene vi har hatt i Trøndelag omkring rovvilt, politisentralisering, kommunesammenslåing, ambulanser som blir nedlagt, Nord universitet, som risikerer en nedlegging av studiesteder og Trønderbanen, der det ikke er løftet en finger på seks år, tror jeg representanten Holm Lønseth må lytte litt bedre til dem som bor i hennes egen region.

Når det så gjelder regjeringssammensetninger, er det slik at det er betryggende at statsministeren etter flere år å ha snakket pent om flertallsregjering, nå sier at mindretallsregjeringer er bra. Det er riktig. Norge har hatt stabil styring med både flertalls- og mindretallsregjeringer. Senterpartiet vet ikke hva som blir mest aktuelt etter stortingsvalget i 2021. Vi håper sjølsagt at det blir et regjeringsskifte, og vi tror at det er gode muligheter for det. Senterpartiets alternativ da er en regjering basert på Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Bård Hoksrud (FrP) [11:27:55]: Dette er nesten som for syv-åtte år siden, da Arnstad var samferdselsminister, men nå er det altså 80 pst. mer til samferdsel. Det er altså å gruse den gangen Arnstad var samferdselsminister!

Senterpartiet er veldig opptatt av at man skal redusere avgifter og bilavgifter, og det er bra, men det er altså slik at dem de skal samarbeide med, ønsker å øke drivstoffavgifter, de ønsker å ta inn mer avgifter, og det skal bli mer på forbruk – Senterpartiet var til og med i 2016 med på et forslag om at man skulle gjøre det enda dyrere å kjøre bil.

Tenker Senterpartiet at de i det hele tatt skal kunne klare å redusere avgiftene? Og kan de garantere at ikke bilavgiftene kommer til å gå opp hvis Senterpartiet kommer i regjering med SV og Arbeiderpartiet, som

gjørne øker avgiftene? Med denne regjeringen, hvor Fremskrittspartiet har sittet i førersetet og vært opptatt av bilistene, har altså bilistene fått 20 mrd. kr mindre de må betale i bilrelaterte avgifter, fordi vi har gjort noe med avgiftssystemet på bil.

Marit Arnstad (Sp) [11:29:02]: Hvis representanten Hoksrud og Fremskrittspartiet er så opptatt av avgiftspolitikken, synes jeg de skal være med i dag og be om en stortingsmelding om avgiftspolitikken, slik at vi kan gå nærmere inn på hvilke utslag avgiftspolitikken gir for folk flest, og hvilke utslag den gir både sosialt og geografisk. Det hadde vært en fornuftig løsning. I stedet velger Fremskrittspartiet bare å legge seg bak Høyre og regjeringen og si at de ikke skal være med på den type forslag. Det er synd.

Når det gjelder kostnader for bilistene, er det mange ting en kan være opptatt av der, og det første jeg vil utfordre Fremskrittspartiet på, er å skrinlegge E18 vestover fra Oslo, så sparer bilistene 17 mrd. i bompenger. Det hadde vært et godt forslag, som jeg synes Fremskrittspartiet skulle overveie nøye.

Terje Breivik (V) [11:29:57]: Venstre er samde i at større fylke og større kommuner ikkje er eit mål i seg sjølv. Venstre er òg samde i at me må gjera kva me kan for å demma opp for sentralisering og sikra at Distrikts-Noreg er attraktivt for folk på jakt etter både bustad, arbeid og det gode liv.

Større kommuner og fylke gjer det langt enklare å styrkja kommunane, styrkja Distrikts-Noreg på kostnad av staten, gje dei nye oppgåver, fleire ressursar, arbeidsplassar. I staden for å applaudera at grunnlaget i så måte er betre enn nokon gong, og å bidra til å fylla reformene med innhald og styrkja distrikta, vel Senterpartiet igjen å kritisera og – unnskyld – nærast harselera over reformene.

Så spørsmålet mitt er: Kva er Senterpartiet sitt alternativ med det same potensialet for å stå opp mot den enorme gravitasjonseffekten sentraliseringskreftene har, spesielt i den sentrale austlandsregionen, som større og sterkare kommuner?

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Marit Arnstad (Sp) [11:31:04]: Representanten har nok rett i at vi harselerer over regionreformen, vi gjør det. Vi harselerer over Viken. Det finnes ikke en eneste fornuftig begrunnelse for å slå sammen de tre fylkene, og det finnes heller ikke noe faglig grunnlag for å gjøre det. Sannheten er at det skjedde på et rom bak i Stortinget, i en forhandling mellom fire partier sent en kveld. Når en ikke helt skjønnte hvordan en skulle sette

sammen kartet på Østlandet, så fant en på det. Slik er det, og derfor harselerer vi over det, fordi det var så lett-vint, den beslutningen som da ble tatt.

Når det så gjelder hvordan en skal styre kommuner og fylker: Det har ikke blitt overført noen særlige oppgaver til de regionene og de kommunene som har slått seg sammen. Det er heller ikke slik at de kommunene som har slått seg sammen, har fått så veldig mye bedre økonomi, selv om de kanskje hadde forhåpninger om det. Mange av de fylkene som har slått seg sammen, har fått trangere økonomi. Jeg mener at mye av svaret på kommunenes og fylkenes evne til å løse gode velferdsoppgaver, er ressurser, og det er også å anerkjenne den jobben de gjør, enten de er store eller små.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Audun Lysbakken (SV) [11:32:27]: Det er litt uklart hva som er grunnlaget for denne debatten, for det vi fikk på tirsdag, må jo være norgeshistoriens korteste redegjørelse fra en statsminister. Her gjelder det åpenbart å ikke mene noe som helst som kan provosere noen som helst. Kollapsen til det borgerlige samarbeidet har gjort Erna Solbergs regjering til et slags tilfældighetens forretningsministerium overlatt til å forvalte det som et opportunistisk Fremskrittsparti måtte være i humør til å bidra til flertall for. Det er den eneste måten å forstå den ultrakorte redegjørelsen på. Det som er igjen av regjeringen, har rett og slett ikke noe eget politisk prosjekt for de tre gjenværende regjeringspartiene. Det er altså det som er igjen av det store borgerlige prosjektet. Nå handler det bare om å overleve, ikke om å få noe gjort.

Fremskrittspartiet har beskrevet regjeringen de selv har vært en del av, på fargerikt vis, egentlig, etter at de slapp ut. En beskrivelse som har gått igjen, er ulike varianter av upopulær, f.eks. «dønn upopulær». Det er jo treffende, vil jeg si. Så gjenstår det å se om Fremskrittspartiet forstår hvorfor regjeringen de har sittet i i seks og et halvt år, er, eller var blitt, «dønn upopulær». Jeg kan prøve meg på noen forklaringer.

La oss f.eks. begynne med de sosiale kuttene som har rammet så mange mennesker i Norge, så mange av dem som har minst, de med dårligst råd, f.eks. uføre, aleneforeldre, kronikere, mennesker på arbeidsavklaringspenger og eldre med lave pensjoner. De har sett på at de har fått mindre og blitt utsatt for kutt, mens milliarderne har fått mer. Fremskrittspartiet i regjering viste seg jo ikke som et parti for folk flest, men som et parti for den økonomiske eliten, som prioriterte milliarder av kroner til de aller rikeste menneskene i Norge.

En annen grunn til upopulariteten kan være privatiseringspolitikken av profitten i velferden, der folk ser at skattepenger går til skatteparadiser og inn på rikfolks

kontoer istedenfor til barnevern, barnehager eller eldreomsorg. En annen grunn kan være dereguleringen av arbeidslivet, hvor Fremskrittspartiet i regjering systematisk har bidratt til å flytte makt fra arbeidsfolk til sjefene og eierne. Nok en grunn kan være tvangsbruken mot folk i Finnmark og folk i Viken – og sentraliseringspolitikken, som har rammet folk i distriktene.

Så det er helt riktig at vi har tenkt – og er godt i gang med – å fylle komiteene med omkamper, for vi vil ta Fremskrittspartiet på ordet. Angrer de på noe av det som har gjort regjeringen de var en del av, upopulær? Er de villige til å snu i noen saker? Eller er de bare et støtteparti for Høyre? Vi kan i hvert fall konstatere noe, siden Siv Jensen har sagt at de vil stemme imot alle forslag som blir fremmet i dag – og en del av de forslagene er jo beviselig forslag som Fremskrittspartiet i lang tid har gått rundt og sagt at de er for – at på dag én, test én, er det åpenbart at Fremskrittspartiet fortsatt bare er et støtteparti for Høyre.

Vi lever i en tid som, globalt, mer og mer bærer preg av å være milliardærenes tidsalder. Enormt med penger og makt samles på færre hender enn før. Også i Norge er ulikheten i makt og rikdom altfor stor. Det sosiale limet i samfunnet vårt er i fare. Derfor er det helt avgjørende for å få ulikheten ned og tilliten opp i vårt samfunn at de som har mest, bidrar med mer. Derfor er et av forslagene SV fremmer i dag, at det skal settes i gang arbeid med å få innført en skatt på de rikestes skyhøye arv.

SV kommer til å være en tøff opposisjon i fordelingspolitikken, også til den nye varianten av regjeringen. Vi tror på et Norge som er for de mange, ikke for de få, og på en velferdspolitik som satser på mennesker, ikke markeder.

På de områdene er mine forventninger til regjeringen begrenset, selvfølgelig. Den er, og blir også i den nye varianten, en høyreregjering. Men på det andre hovedområdet for SV, klima- og miljøpolitikken, blir det nå spennende å se hvordan regjeringen vil opptre, når den er kvitt Fremskrittspartiet som klamp om foten i klimapolitikken. Nå er jo unnskyldningen for handlingslammelse borte.

Australia brenner, avskogingen i Amazonas skyter fart. Det er mange dramatiske ting som skjer rundt oss, men samtidig ser vi også store muligheter, en rivende utvikling av teknologi og fornybar energi. Klimakrisen kommer til å bli den store saken i 2020-årene og kommer til å påvirke all annen politikk i årene som kommer. I møte med den trenger Norge en samfunnsplan, en grønn ny deal – for å kutte utslipp, bygge landet og dele goder og byrder, for å nå klimamålene, bevare og utvikle industri og arbeidsplasser og redusere ulikheten – en rettferdig grønn omstilling.

Staten må være motor for en ny fase i norsk økonomi på samme måte som da vi bygget ut oljevirksomheten. Da er det kritisk at ved inngangen til dette avgjørende tiåret har vi en regjering som ikke har en slik plan. Vi har en regjering som allerede gjennom de årene den har styrt, i sine ulike varianter, har bevist at den ikke er i stand til å nå klimamålene, en regjering som hadde god tid til å nå 2020-målene, men som feilet.

Denne våren kommer et nytt, stort miljøslag, og det er kampen om iskanten. Det handler om natur og om sårbare områder, det handler om hvorvidt vi tar miljøfaglige råd på alvor. Det kunne ut fra et av replikkordskiftene tidligere i dag høres ut som om det ikke har kommet tydelige miljøfaglige råd, men det har det jo. Vi kan ikke bruke klimaendringene og det at isen trekker seg tilbake på grunn av global oppvarming, som en grunn til å sette i gang et oljekappløp nordover i Arktis. De miljøfaglige rådene som er kommet, viser også tydelig at det er feil, fordi variasjonene er så store at isen også i perioder går langt lenger sør enn det som legges til grunn med dagens iskantgrense, for ikke å snakke om hvis den trekkes nordover.

I tillegg er dette en test på om vi som land innser realitetene, nemlig at verden kommer til å måtte gjennomføre en hurtig omstilling bort fra fossil energi. Og det er allerede funnet mer fossil energi i verden enn det som kan brennes, hvis vi skal unngå katastrofal global oppvarming. Da er det rett og slett sånn at å åpne for oljeboring i de aller mest sårbare områdene er å vedde mot klimamålene, det er å veldig tydelig posisjonere seg for at de ikke skal nås. Derfor er kampen om iskanten ikke bare en kamp om sårbar natur og om de evigvarende ressursene og økosystemene i havet, men det er en kamp om hvorvidt Norge skal ha klimatroverdighet eller ikke. Jeg håper Arbeiderpartiet vil kjenne sin besøkelsestid med de invitasjonene som har kommet fra i hvert fall to av regjeringspartiene, og at Fremskrittspartiet vil bli parkert på sidelinjen i den saken.

Vi må også teste om regjeringen er villig til å snu i sin nye utgave i viktige klimaspørsmål. Derfor har vi denne uken fremmet en lang rekke forslag til utslippskutt som SV og Arbeiderpartiet har stått sammen om i Stortinget, og som regjeringspartiene derfor kan danne flertall for hvis de vil. Og så får vi se om de vil.

I dag legger vi inn forslag om at Stortinget skal erklære klimakrisen som en nasjonal nødsituasjon, slik en rekke andre parlamenter har gjort. Det er det på tide at også Stortinget gjør, for å vise at Norge innser alvoret i situasjonen.

SV kommer til å være et tøft opposisjonsparti til denne regjeringen, men vi er også klare til å danne flertall med hvem som helst hvis det betyr å få flertall for handling mot klimakrisen eller for en politikk som vil

tjene dem som er hardt prøvet etter over seks år med borgerlig styre: de som jobber i deler av arbeidslivet med stagnerende lønn eller sosial dumping, eldre med lave pensjoner eller uføre som ser at de må stramme inn livremmen, mens milliardærene får stadig mer.

Men en virkelig kursendring for landet vet vi at vi først får hvis vi får til et nytt flertall i norsk politikk – et rød-grønt flertall i norsk politikk – etter valget neste år. Folk vet hvor de har oss. SV er et rød-grønt folkeparti som alltid kjemper for miljø og rettferdighet, og for et Norge for de mange, ikke for de få på toppen.

Jeg tar til slutt opp SVs forslag.

Presidenten: Da har representanten Audun Lysbakken tatt opp SVs forslag.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:42:49]: Det var ikkje mange minuttane det tok før Framstegspartiet varsla ei rekkje omkampar etter at dei gjekk ut av regjering, sjølv om dei i dag kjem til å stemme imot ei rekkje ting dei er for. Men både Arbeidarpartiet og SV er jo likestillingsparti, og me er parti som har kjempa lenge for ufrivillig barnlause. Ei av sakene Framstegspartiet lanserte etter at dei gjekk ut av regjering, var at dei ville ta omkamp på bioteknologilova og tillate eggdonasjon. Det er me veldig glade for at dei sa, og så står det att å sjå om dei kjem til å gjere det. Statsministeren har jo ynskt seg fleire ungar i dette landet, og dette er ei fin anledning til det.

Spørsmålet mitt til SV blir veldig enkelt, om dei vil vere med på Arbeidarpartiet sitt forslag som gjev ufrivillig barnlause i Noreg rett til eggdonasjon.

Audun Lysbakken (SV) [11:43:37]: Vi vil benytte anledningen til å få gjort endringer i bioteknologiloven hvis den muligheten nå byr seg, og i mange av de forslagene kommer SV og Arbeiderpartiet til å stå sammen. Så får vi se hvilke saker som faktisk kommer i spill, og behandle dem i vår gruppe, men vi er villige til å inngå flertall for å få til gode endringer for folk i de spørsmålene.

Lene Vågslid (A) [11:44:04]: Eg takkar for svaret. Likestilling mellom menn og kvinner er ei kampsak både for Arbeidarpartiet og for SV, og me meiner også det er viktig å likestille infertile kvinner og infertile menn. Mitt siste spørsmål er om SV vil vere med Arbeidarpartiet på eit lovforslag som tillèt kvinner å donere ubefrukta egg, på lik linje med sæddonasjon, samt overflødige befrukta egg etter prøverørsbefruktning.

Audun Lysbakken (SV) [11:44:33]: Arbeiderpartiet er veldig velkommen – hvis de vil fremme et lovforslag sammen med oss – til å sende dem over, og så skal vi se

nøye på dem. Vi skal behandle dem, og så kommer vi veldig gjerne tilbake til det. Det synes jeg er positivt.

Stefan Heggelund (H) [11:44:56]: Jeg har lyst til å gratulere Sosialistisk Venstreparti. Vi har nå en verdenssituasjon som begynner å ligne mer og mer på den SV har kjempet for i årevis. Vi ser et mer innadrettet USA som trekker seg mer og mer ut av Midtøsten. EU vil straks miste et medlemsland, noe som vil ha konsekvenser for Europa. Det stilles spørsmål ved WTO, det blir høyere tollmurer og mindre handel og samarbeid mellom land, og NATO-samarbeidet blir – fra utsiden – satt på prøve.

Spørsmålet er: Hvordan synes representanten Lysbakken det går internasjonalt, nå som han virkelig begynner å få gjennomslag for sin utenrikspolitikk?

Audun Lysbakken (SV) [11:45:42]: Representanten Heggelund er god på polemikk, men hvis en ser på hva dagens kaotiske verdenssituasjon er et resultat av, er det nettopp at en altfor lenge har ført en politikk som har vært akkurat den Høyre har ønsket seg, og som har sluppet løs markedskreftene. En har fått en grådighetens tidsalder der svære pengesummer og masse makt er samlet på stadig færre hender, der en har sluppet løs en frihandelspolitikk som har ødelagt livsgrunnlaget for altfor mange mennesker, der den voldsomme økningen i ulikhet de siste tiårene har svekket det sosiale limet i samfunn etter samfunn og åpnet for polarisering, der mangelen på handling mot klimakrisen – som vi har snakket om i over 30 år – er i ferd med å skape en global krise, og der aksepten for amerikansk alenegang har undergravd folkeretten og det internasjonale samarbeidet.

SV har hatt rett, og Høyre har tatt feil.

Stefan Heggelund (H) [11:46:44]: Det er nesten ikke til å tro at jeg blir beskyldt for bare å være god på polemikk, og så er dette svaret jeg får på spørsmålet – en ren polemisk analyse som tilhører et Sosialistisk Venstreparti av 1970–80-tallet, men tydeligvis også av i dag. Samarbeid mellom land har altså bidratt til å redusere fattigdommen i verden, ikke motsatt, slik Audun Lysbakken hevder.

Men hadde det vært mulig å få et svar på spørsmålet: Gitt dagens verdenssituasjon, hva mener Sosialistisk Venstreparti om framtiden til EU? Hva mener Sosialistisk Venstreparti om framtiden til WTO? Hva mener Sosialistisk Venstreparti om framtiden til NATO? Er det mulig å få et svar på disse spørsmålene? Faktum er at vi nå har en utenrikssituasjon som ligner veldig på den Sosialistisk Venstreparti alltid har ønsket seg.

Audun Lysbakken (SV) [11:47:39]: Representanten innbød til en diskusjon om verdens tilstand, og da synes jeg det er helt relevant å diskutere hva som har skapt den tilstanden. Jeg mener høyresiden må gå i seg selv, for den uansvarlige markedsliberalismen som er sluppet løs de siste tiårene, har fått katastrofale konsekvenser. Det er også derfor man ser at sterke krefter, stadig flere økonomer, nå tar til orde for en helt annen økonomisk politikk.

I denne nye internasjonale situasjonen er det utrolig viktig at vi ikke driver med utenrikspolitisk vantenkning. Det jeg opplever i diskusjonene om f.eks. sikkerhetspolitikk, er ikke den erkjennelsen representanten Heggelund nå kommer med om at verden er i sterk endring, men tvert imot rituelle gjentakelser av at alt er som før. Det er ingen reell debatt om hva det betyr at USA vender seg bort fra Europa, ingen reell debatt om hvordan vi skal bli mindre avhengige av USA. Høyre-folk flest snakker sånn som de alltid har gjort, og det er ikke lurt når verden er i forandring.

Bård Hoksrud (FrP) [11:48:55]: Det er interessant å høre Lysbakken prate om usosiale kutt. Etter at SV hadde sittet åtte år i regjering, var det 15 000 flere barn som var fattige. I 2011 stemte vel SV for både avkorting og underregulering av pensjon, som de nå mener noe annet om.

Men representanten Lysbakken er veldig tydelig på hva han mener om klimaet og at man skal gjøre grep der, og SV ønsker å øke drivstoffavgiftene på både bensin og diesel, mens Senterpartiet, som SV skal samarbeide med, ønsker det stikk motsatte. Da er jo spørsmålet, og jeg registrerer at Senterpartiet ikke kunne svare på det: Kan Lysbakken garantere, fra hans ståsted, at avgifter på drivstoff skal økes i en eventuell ny rød-grønn regjering? Jeg håper jo ikke det vil skje.

Audun Lysbakken (SV) [11:49:43]: Jeg tror at fakta er greiere. Hvis man ser på hva de to regjeringene som Fremskrittspartiet og SV har sittet i, har gjort, så ble skattesystemet mer omfordelende under oss, og det ble mer urettferdig med Fremskrittspartiet fordi Fremskrittspartiet er så glad i milliardærer. Man burde legge til «for milliardærer flest» neste gang Fremskrittspartiet skal lage slagord.

Det er riktig at SV foreslår at en del miljøavgifter skal opp. Men Fremskrittspartiet må altså slutte å si – for det er ureddelig å føre politisk debatt på feil premisser – at SV foreslår at skatte- og avgiftsnivået skal opp for vanlige folk. For hvert eneste år i denne og i forrige periode har SV foreslått et samlet sett lavere skatte- og avgiftsnivå for folk med vanlige og lave inntekter enn det Fremskrittspartiet har gjort. Så folk med inntekter under – skal vi si

– 600 000 kr vil gå i pluss og altså komme bedre ut med SVs opplegg enn med Fremskrittspartiets.

Torill Selsvold Nyborg (KrF) [11:51:01]: I Kristeleg Folkeparti set vi barna i sentrum for politikken. Vi fører ein familiepolitikk som set barna først. Det gjer at familiane har moglegheit til å organisera sitt eige liv slik det høver dei. Når SV ynskjer heildagsskule for barna og sekstimarsdagar for dei vaksne, kan ein lett få inntrykk av at ein set behova til dei vaksne først. Dette resulterer i at det vert mindre tid for familien og for barna. SV vil fjerna kontantstøtta og gjera det endå vanskelegare for barna, og då særleg dei minste barna. Kristeleg Folkeparti ynskjer at familiane skal avgjera dette sjølve, til det beste for barna. Der Kristeleg Folkeparti ynskjer valfridom og barneperspektivet, er løysinga til SV i familiepolitikken meir statleg styring, mindre valfridom og ein politikk med eit stort vaksenperspektiv.

Meiner SV at barna skal vera underordna behova til dei vaksne i familiepolitikken?

Audun Lysbakken (SV) [11:52:10]: SV mener at skoledagen må endres av hensyn til barna, for det vi ser i dag, er at altfor mange barn ikke trives i den norske skolen. Det gjelder mange, kanskje aller flest gutter, som trenger å bevege seg mer. Det gjelder alle dem som lærer best gjennom å gjøre ting, framfor bare den klas-siske boklige, teoretiske måten å lære på. Vår nye skoledag handler om å gjenreise respekten for praktisk læring i norsk skole. Det handler om å få til mer bevegelse, mer lek, mer kreativitet inn i skoledagen – en skoledag der flere unger kan lære, mestre og trives. Det er det det handler om. Og for å få til det må vi ta litt tid fra det som i dag er et SFO-tilbud, som er av veldig varierende kvalitet rundt om i landet, og få litt flere praktiske timer inn i skoledagen. Samtidig vil vi kutte hjemmelekser, sånn at barna faktisk får mer fritid.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Terje Breivik (V) [11:53:35]: Samansetjinga av regjeringa er endra, og det vil naturleg nok òg politikken til ein viss grad verta. For Venstre er det viktigaste å auka fridomen til kvar enkelt borgar og gje alle dei same moglegheitene.

Skal fridomen vera reell, må ein òg vera fri frå fattigdom, naud og ulikskap og ha same høve i framtida til å nytta og nytta naturen, slik me har glede av i dag. Og sjølv om styrkeforholdet partia imellom er det same her i huset, og regjeringsplattforma me signerte på Granavolden, ligg fast, vil det utvilsamt merkast at me har ei ny regjering i landet, ei sentrum-høgre-regjering, med ny giv og ny energi, spesielt i dei viktigaste sakene for Venstre: klima og miljø, kunnskap, næring og sosialt ansvar. Ei frå

før tung satsing på skule og kunnskap vert ytterlegare forsterka: like moglegheiter for alle og sosial utjamning. Det same gjeld kampen mot barnefattigdom: fridom for alle.

Me må auka ambisjonane innan miljø og klima. Me må gjera ein stor innsats for å sikra og skapa arbeidsplassar over heile landet, og ikkje minst forsterka alt det spennande som skjer under paraplyen grøn vekst.

Av omsyn til barna våre, komande generasjonar, må verda lukkast med å redusera klimagassutsleppa nok og raskt nok. Som eit av dei rikaste landa i verda, som hentar ein stor del av inntektene våre frå industri med store klimagassutslepp, har me i så måte eit stort ansvar som pådrivar og rollemodell internasjonalt. Allereie i neste veke kjem det faglege grunnlaget for ein ny klimakuttplan, som skal vera utgangspunktet for regjeringspartia og regjeringa for å meisla ut ein konkret plan for å oppfylle forpliktingane Noreg har: 45 pst. innanlands reduksjon i ikkje-kvotepiktig sektor innan 2030. Det gjer me m.a. gjennom å gjera det meir lønsamt for næringslivet å redusera eigne utslepp, gjennom aktiv bruk av grønt skatteskitte.

Fordelane for nullutsleppsbilar vert vidareførte, og heile landet skal få tilgang til rask og effektiv ladeinfrastruktur. 20–25 år sidan Venstre starta med å ta til orde for å stimulera til bruk av elbil i Oslo, står Noreg no på terskelen til ein formidabel suksess, med gode utsikter til å nå målet om at alle nye bilar i 2025 skal vera nullutsleppsbilar. Noreg er pådrivaren for ei teknologiutvikling resten av verda og klimaet kan nyta godt av.

Ein ny nasjonal transportplan skal utarbeidast, med god balanse mellom veg og bane. Den kraftfulle satsinga på kollektivutbygging skal fortsetja, no m.a. òg med ei utgreiing av Nord-Norgebanen.

Både i den førre og i den inneverande stortingsbolken har Venstre, gjennom samarbeidsavtalene og regjeringserklæringane, vore ein del av å sikra fleirtal for å verna Lofoten, Vesterålen og Senja mot oljeutbygging. Og så lenge Venstre sit i ein maktposisjon, er den tidlause, evigvarande verdien Lofoten, Vesterålen og Senja har – både i eit klassisk naturverdiperspektiv og matauk- og verdiskapingsmessig – freda for oljeaktivitet.

Den neste store saka om oljeutvinning i nord kjem snart til Stortinget: forvaltingsplanen for Barentshavet nord, spørsmålet om iskanten. Å freda Barentshavet nord for oljeaktivitet og flytta iskanten lenger sør er ei avgjerande viktig sak for Venstre, ut frå tre perspektiv:

- omsynet til ein uvurderleg natur, fiske- og dyreliv, plankton og algar
- omsynet til klimaet
- omsynet til den store finansielle risikoen me tek når fellesskapet forskoterer store leitekostnader utan nokon garanti for at verda verken kan eller vil for-

bruka den olja og gassen i ei tid då fossilt konsum nødvendigvis er sterkt redusert

Noko av det mest hjarteskjerande i det norske velferdssamfunnet anno 2020 er vissa om at fleire titals tusen barn veks opp i fattigdom. Difor er det utruleg godt å kunna slå fast at den målretta satsinga Venstre og regjeringspartia, saman med Framstegspartiet, har for å kjempa mot barnefattigdom, m.a. gjennom å innføra gratis kjernetid i barnehagane for barn frå låginntektsfamiljar, no er utvida til òg å gjelda skulefritidsordninga for at alle skal ha likt høve til å delta i aktivitetar i tilknytning til skulen, uavhengig av økonomien til foreldra.

For ein sosialliberalar og verdsborgar gjer det òg godt å kunna framheva at Noreg skal ta eit endå større ansvar for folk i andre land som er i naud og treng hjelp, både gjennom bistandspolitikken og flyktningpolitikken. Mellom anna er talet for mottak av kvoteflyktningar, på 3 000 årleg, tre gonger høgare enn då me kom til makta i 2013 og dei raud-grøne hadde fleirtal og styrte dette området.

Som parlamentarisk leiar for næringslivs- og gründerpartiet Venstre ser eg regjeringsplattforma som eit særst godt utgangspunkt for den nye næringsministeren frå Venstre. Med ei overtyding om at det som er godt for dei små verksemdene, òg i regelen er godt for dei store – det er ikkje nødvendigvis motsett – inneheld plattformen ei brei, variert tiltaksliste for å tryggja og leggja til rette for fleire arbeidsplassar. Tilgangen på risikokapital og såkalla kompetent kapital – investorar som òg har kunnskap om å driva butikknæring – vert endå enklare. Skatteinsitament og opsjonsskattlegginga skal t.d. ytterlegare forbetrast og forsterkast. Det skal verta enklare å ta i bruk folkefinansiering, enklare for dei små og nystarta å konkurrera om offentlege anbod, og vilkåra for sjølvstendig næringsdrivande er monaleg styrkte.

For etablert industri som satsar på knoppskyting og marknader der grønne verdiar er drivarane, er me no heilt i hamn med eit svært målretta, tungt verktoy: klima-investeringsfondet Nysnø AS, ein institusjon som har nok og langsiktig nok kapital til å kunna vera medinvestor i å oppskalera og industrialisera ny, grøn teknologi. Og viss eg, som vestlending og representant for det livskraftige Distrikts-Noreg, supplerer næringspolitikkgjennomgangen med ein landbrukspolitikk som har snudd forgubbingssproblem og pessimisme til ny optimisme og investeringsvilje, er det liten tvil om at regjeringspartia fører og kjem til å forsterka ein politikk som sikrar arbeidsplassar og aktivitet i heile landet.

På vegner av Venstre nyttar eg høvet til å takka Framstegspartiet for eit godt, konstruktivt samarbeid som regjeringsparti. Trass i til dels stor avstand mellom Venstre og Framstegspartiet i saker som er viktige for begge parti, har me gong etter gong klart å koma fram til

løysingar som har vore til det gode for samfunnet og samfunnsutviklinga – sist illustrert ved bompengesaka i haust. Der vart løysinga å minska belastninga for bilistane, samstundes som satsinga på kollektivtransport vart betydelig styrkt: vinn-vinn.

Så er det dessverre ikkje slik at det er dei gode resultat og fornøgde veljarane som dominerer mediebildet, men den interne usemja og ei oppfatning av at samarbeidet i regelen har vore anstrengt og vanskeleg. På bakgrunn av det har me forståing og respekt for at Framstegspartiet valde å gå ut av regjering, og me ynskjer dei velkomne som eit konstruktivt opposisjonsparti. Venstre skal gjera sitt for å ha ein god dialog og eit godt samarbeid.

Ei blå-grøn mindretalsregjering lyt utvilsamt reorientera seg og dyrka gode samarbeidsrelasjonar med alle parti. Så til dei partia som enno ikkje har prøvd det, kan eg difor slå fast at dørene til kontora våre er rimeleg enkle å opna. Inviterer de på ein kopp kaffi, er òg konsumevna rimeleg godt utvikla, og om de føretrekk ein prat og diskusjon samstundes som de joggar eller går på ski, aukar kanskje sjansane ytterlegare for at ein parlamentarisk leiar slår til på invitasjonen.

Avslutningsvis har eg òg behov for å uttrykkja stor glede over at Venstre no har styrkt laget ved å få min gode kollega Ola Elvestuen tilbake til makta si høgberg, Stortinget. Kapasiteten og kompetansen han representerer, ikkje minst som ein av dei fremste politikarane me har på miljø- og klimaområdet «worldwide», borgar for at Venstre tek ei endå tydelegare rolle i å akselerera det høgst nødvendige grønne skiftet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [12:03:20]: Takk for kaffeinvitasjonen, som kanskje var til oss alle – det er mye å snakke om.

Det jeg spesielt vil snakke med Venstre om i dag, er at vi har vært enige om én ting når det gjelder helikopterkapasiteten i nord. I hvert fall har nyvalgt medlem av utenriks- og forsvarskomiteen sagt dette for en del år siden: «Det er klart at en moderne hær også må ha helikopterkapasitet, og vi mener derfor at Bell-helikoptrene må få bli i Bardufoss.» Det er viktig for Forsvaret at de har helikoptre, men det er også viktig for totalberedskapen, og det har vi sett. Nå er det et helikopter som er stasjonert i Kirkenes, det er veldig viktig for beredskapen i hele landsdelen.

Mitt spørsmål er: Er parlamentarisk leder i Venstre enig i det representanten Elvestuen sa for en del år tilbake, at Hæren trenger helikoptre? Kan vi skape enighet om det på Stortinget og skrote de vedtakene som Venstre har gjort tidligere om at Hæren ikke skal ha helikoptre?

Terje Breivik (V) [12:04:23]: Parlamentarisk leiar er sjølv sagt enig med representanten Elvestuen i det. Som representanten Huitfeldt er godt klar over – når ein er ein del av ei regjering, er ein ikkje litt ein del av ei regjering. Me er òg nøydd til å ta dei debattane internt i regjeringa og stå for det me klarer å få gjennomslag for som regjeringsparti i lag med dei andre partia. Men dette er òg eit av dei spørsmåla som sjølv sagt skal opp til debatt når me skal rullera langtidsplanen for Forsvaret. Arbeidarpartiet var ein del av forliket dåverande regjeringsparti inngjekk i førre periode.

Anniken Huitfeldt (A) [12:05:08]: Da Venstre støttet Solberg-regjeringa i 2013, var det med en veldig klar ambisjon om at Stortinget skulle ha større makt.

Når det gjelder spørsmålet om helikoptre til Hæren, mener nesten alle partier her i salen det, unntatt Høyre. At Venstre gjennom sin regjeringdeltakelse stemmer ned disse forslagene, mener jeg er en stor parlamentarisk utfordring, for hele parlamentets klare flertall mener at Hæren skal ha helikoptre, at vi trenger økt helikopterberedskap i nord.

Folk i Nord-Norge er veldig utrygge i situasjonen fordi de ser at det ikke er tilstrekkelig helikopterkapasitet tilgjengelig. Representanten fra Venstre inviterer til kaffe her, men det er veldig stor oppslutning om dette. Hvorfor kan ikke Venstre bidra til at flertallets ønske og det som vil svare på bekymringen til veldig mange folk i Nord-Norge når det gjelder å skape et grunnlag for vedtak om at Hæren skal ha helikoptre i nord, kommer til uttrykk?

Terje Breivik (V) [12:06:03]: Eg har stor respekt og forståing for at folk i Nord-Noreg har problem med å skjønna korleis ein gjer vedtak i eit parlament og i eit regjeringssamarbeid. Eg har ikkje i nærleiken av same forståing for at eit slikt spørsmål kjem frå representanten Huitfeldt, ein representant som har så lang og god erfaring med òg å sitja i eit forpliktande regjeringssamarbeid. Ein kan godt seia dessverre eller heldigvis, alt etter kva syn ein har på korleis ein forvaltar statsfinansane, men òg pengar til helikopterbase til Forsvaret og satsinga på Forsvaret og dei ulike prioriteringane er eit budsjettspørsmål som ein er nøydd til å ta ansvar for i eit heilskapleg statsbudsjett. Så er sjølv sagt representanten Huitfeldt hjarteleg velkomen til å diskutera dette meir med meg over ein kopp kaffi.

Morten Stordalen (FrP) [12:07:07]: I fjor sommer inngikk de fire regjeringspartiene en avtale om å redusere bompenger. Det innebar en avtale som skulle redusere bompengbelastningen med om lag 18 mrd. kr de neste ti årene og økt satsing på kollektivtransport på 10 mrd. kr. Bare timer etter at Fremskrittspartiet hadde

gått ut av regjering, kom det signaler ikke bare fra Kristelig Folkeparti, men også fra Venstre, om at man ikke var så opptatt av bompenger. Det skaper selvfølgelig tvil – gjelder avtalen eller ikke? Mitt spørsmål blir: Står bompengeavtalen ved lag for Venstre? Kan de garantere at det blir bompengeskutt i by og bygd, eller vil man reversere den?

Terje Breivik (V) [12:07:42]: Det var i grunnen eit ganske så velkome spørsmål, for me har eigentleg trudd det motsette, at Framstegspartiet hadde gjeve signal om å fråvika bompengeavtalen. Det viser nettopp kor viktig det er å snakka saman. Bompengeforliket er ein del av budsjettet for 2020, så sjølv sagt står me ved budsjettet me vedtok rett før jul.

Morten Stordalen (FrP) [12:08:07]: Det var godt å høre det svaret, men kan Fremskrittspartiet beroliges med at det også vil gjelde i årene framover, slik avtalen la opp til?

Terje Breivik (V) [12:08:18]: Eg kan ikkje forskotera kva regjeringa kjem med av forslag i statsbudsjettet for 2021, for det er det dette handlar om, men eg vil tru at dette er av dei tinga som det vert lagt tungt vekt på, nettopp med tanke på historia og totaliteten i ein slik avtale.

Eg har jo brei erfaring frå å forhandla statsbudsjett frå den sida som representanten Stordalen no skal gjera det, og eg veit at òg denne typen ting er gjenstand for årlege budsjettførhandlingar og budsjettforhandlingar.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:09:03]: Politihøgskolen ga ut en større bok med omtale av politireformer, og en av hovedkonklusjonene der var at den såkalte nærpolitireformen var tidenes sentralisering av norsk politi. Nå har Fremskrittspartiet gått ut av regjering, de har ikke lenger justisministeren. De satte i gang et nytt, stort sentraliseringsgrep der de skulle gå igjennom alle landets tingretter. Med bakgrunn i det mandatet og de føringene de hadde fått, konkluderte det utvalget med at to tredjedeler av landets tingretter skulle legges ned.

Nå når Fremskrittspartiet er ute av regjering, vil Venstre da at den prosessen stoppes, eller vil man fortsatt at det skal pågå en prosess der konklusjonen blir at man skal legge ned et visst antall tingretter – det blir sikkert ikke to tredjedeler; det blir sikkert en slags mellomløsning – slik at regjeringen skal kunne skryte av det? Eller mener Venstre at man bør beholde dagens struktur og styrke tingrettene rundt omkring i hele Norge?

Terje Breivik (V) [12:09:59]: Fyrst til nærpolitireforma: Nærpolitireforma er, sakleg sett, ein gedigen suksess, men eg er heilt samd med representanten

Slagsvold Vedum i at talet på politistillingar på enkelte distriktpolitikontor er for lågt. Det gjer me no noko med. Bakgrunnen for nærpolitireforma var jo nettopp å gjera det slik at ein får eit politi som er i stand til å ta fatt i den nye kriminaliteten, bl.a. for at ho som vert valdteken i Ulvik, skal få same adekvate oppfølging som ho som vert valdteken i sentrale strøk i Oslo. Så den typen ting er politiet langt betre skodd for i dag. Det same gjeld digital kriminalitet.

Når det gjeld rapporten frå domstolsutvalet, kan eg tryggja representanten Slagsvold Vedum med at det er ein av dei tinga som me sjølv sagt adresserer tungt på kammerset, med tanke på kva regjeringa eventuelt skal koma til Stortinget med.

Mona Fagerås (SV) [12:11:01]: I tillegg til å være nestleder i Venstre er representanten Terje Breivik tidligere verdensmester i 10 km på ski i veteran-VM. Da kunne jeg ikke la anledningen gå fra meg.

Det internasjonale skiforbundet, FIS, gjorde nylig et svært gledelig vedtak ved å forby bruk av fluor i skismøring. I energi- og miljøkomiteen ligger det nå inne et forslag fra bl.a. undertegnede, der vi ber regjeringen om å innføre et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring i alle skiarrangement i Norge. Og siden jeg nå er på tur hjem til det høye nord, hvor vi endelig har fått snø og jeg skal gå på smørefrie ski, lurer jeg på om representanten er enig med meg i at fluor hører hjemme i tennene, ikke i naturen. Kommer Venstre til å støtte våre forslag i komiteen?

Terje Breivik (V) [12:12:07]: Eg får seia til SV at eg har ikkje tora å testa fluorinnhaldet i blodet mitt. Det er mykje alvor bak dette, men eg er nok ein av dei som har stått i mange smørjebuer opp gjennom tidene og smurt med fluorprodukt. Eg er heilt samd med representanten i at dette er eit problem me er nøydde til å ta på alvor – og det gjer me – og ikkje minst må me finna alternativ. Vi veit dessverre at dei olympiske ideala, raskare, høgare, sterkare osv., gjer at ein må finna både alternativ og testmetodar som gjer at eit forbod er mogleg å praktisera, slik at ein ikkje gjer vondt verre. Men eg er heilt einig i intensjonen bak: Ein kan ikkje ha eit produkt under skia som er farleg for dei som står og smør, og som òg utvilsamt kan ha store konsekvensar for miljøet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:13:20]: Vår kristne og humanistiske arv og tradisjon har gitt oss verdier som menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvar. Til grunn for politikken ligger synet på det enkelte menneskets unike verdi på tross av ulike utgangspunkt,

forutsetninger og egenskaper. Mennesket har en iboende og ukrenkelig egenverdi, og alle mennesker har det samme menneskeverdet. Dette er kjernen i Kristelig Folkepartis politikk.

Vi har en ny parlamentarisk situasjon, men prinsippene ligger fast. Vi har gått fra flertallsregjering til mindretallsregjering, men politikkenes utgangspunkt er det samme: menneskeverdet i den kristne kulturarven, forvalteransvaret og nestekjærligheten. Dette ligger også til grunn for regjeringens arbeid. Dette er også vårt utgangspunkt. Om det ikke betyr at det har blitt himmel på jord, kjenner jeg meg likevel ikke igjen i Gahr Støres beskrivelse av at Kristelig Folkeparti valgte fortapelsen da vi valgte å gå inn i regjering.

Gjennom mer enn seks år med samarbeid har Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre funnet gode løsninger som betyr noe for folk i hverdagen, enten det er dobling av kontantstøtten, lærernorm, kristendommens plass i skolen, lovfestet rett til sykehjemsplass, regionreform med mer makt nærmere folk, tiltak for vekst i distriktene, økt bistand eller en kraftig satsing på samferdsel. Vi kan følge opp videre med opptrappingsplaner for barn og unges psykiske helse, handlingsplan mot antisemittisme og tiltak mot barnefattigdom. Listen kunne ha vært mye lengre. KrF-stempelet er tydelig. Vi er stolte av det vi har vært med på. Samtidig har alle fire partiene oppnådd gode resultater sammen.

Jeg har selvsagt respekt for at Fremskrittspartiet mente at avstanden til Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ble for stor. Det er Fremskrittspartiets eget valg. I Kristelig Folkeparti vil vi fortsette å jobbe for våre politiske saker i regjering, og vi vil søke gjennomslag for dette i Stortinget. Så vil det være naturlig at denne regjeringen først søker samarbeid med Fremskrittspartiet i de enkelte sakene. Lykkes vi ikke med det, ja, da er det selvsagt naturlig at vi ønsker å søke støtte fra de andre opposisjonspartiene.

Men vi har noen helt sentrale felles verdier på ikke-sosialistisk side som vi også står sammen om. For det er ikke staten alene som bygger et samfunn. Det er ikke det offentlige alene som opprettholder et fellesskap. Det er enkeltmennesker, familier, lokalsamfunn, organisasjoner, trossamfunn og næringsliv som skaper Norge. Det er dugnad, det er frivillighet, innsatsvilje, pågangsmot og arbeid – alt vi skaper sammen, fra gründeren til kordirigenten. Det er menneskets evner og innsats som er Norges framtid. Det er vår historie, våre tradisjoner og vår kristne kulturarv.

Ja, vi tror på et velferdssamfunn, ikke bare en velferdsstat. Derfor er menneskene alltid viktigere enn systemene.

Det mest avgjørende i samfunnet er ikke staten eller politikken, det er fellesskapet som opprettholdes av

familier, trossamfunn, frivillighet og institusjoner. Verdier som ærlighet og personlig ansvar er nettopp med på å skape et godt samfunn for alle, der de små fellesskapene står i sentrum.

Trygghet for generasjonene som kommer etter oss, handler om gode rammevilkår for næringsutvikling, for landbruk, for fiskeri. Det handler om tilgang på nye arbeidsplasser, både offentlige og private. Det handler om utvikling av ny teknologi, om utbygging av bredbånd, om veier og om kollektivtransport. Det handler om god kommuneøkonomi, trygghet for gode helsetilbud og skoler der folk bor, og et sterkt, robust og framtidsrettet forsvar som er relevant for vår tid.

Vi må ta vare på verdiene i det norske velferdssamfunnet. Det handler ikke minst om å ha et velferdssamfunn som er økonomisk bærekraftig over tid. Derfor må vi også omstille norsk økonomi. Vi må skape bærekraftig vekst og flere jobber, og vi må bygge infrastruktur i hele landet.

Regjeringen vil ta hele landet i bruk. Gode samferdselsløsninger er viktig for å få nettopp det til. Derfor er jeg glad for at Kristelig Folkeparti nå har inntatt Samferdselsdepartementet. Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre har gode tradisjoner for å finne løsninger sammen i transportpolitikken. Vi skal bygge videre på det felles grunnlaget som ligger der, gjennom reformer og fornyelse av sektoren, gjennom forsterket innsats for å bedre trafikksikkerheten, lavere klimagassutslipp og en politikk som tar hele landet i bruk. Og vi skal forsterke Barnas transportplan i forbindelse med rulleringen av Nasjonal transportplan.

Det grønne skiftet er i gang, og vi må sikre grønn vekst som gir oss flere bein å stå på. Vi har et ansvar for å sikre at våre barnebarn og generasjonene som kommer etter oss, har minst like gode muligheter som oss. Norge må oppfylle klimaforpliktelsene og ta sin del av ansvaret for å løse klimautfordringene. Vårt nye arbeidsliv må være grønt, smart og nyskapende.

Vi skal satse på skolen fordi vi vet at en god barn- og ungdomsopplæring varer livet ut. Trygg oppvekst er noe av det beste vi kan gi barna våre. Skolen skal gi kunnskap og viktig utrustning til et yrkesliv, men skolen handler også om å gi elevene trygghet, en trygg ramme som gir godt rom for utvikling.

Derfor er jeg stolt av Kristelig Folkepartis historie – for vi står i en stolt tradisjon. Det går en linje i Kristelig Folkepartis skolepolitikk fra tidligere kirke-, utdannings- og forskningsminister Jon Lilletuns engasjement for å «skape gagns menneske» og fram til skolepolitikken som denne regjeringen fører i dag. Vi vil at hver enkelt elev skal bli sett. Vi vil at lærerne skal ha tid til elevene. Vi vil ta vare på arven fra Jon Lilletun: Skolen skal

skape gagns mennesker. Det handler om dannning, ikke bare utdanning.

Derfor er det ikke tilfeldig at denne regjeringen innfører en lærernorm. Det er ikke tilfeldig at det er vi som kjemper dette fram. For oss er det et verdispørsmål. Det er en jobb vi gjør for framtidige generasjoner, for våre barn og våre barnebarn. Lærernormen videreføres, og det blir flere lærere.

Det er ikke sånn at lærernormen har gitt en økning i andel ukvalifiserte, som flere har forsøkt å gi inntrykk av. Normen fungerer – den virker, og den er finansiert. Vi sørger for at det følger penger med. Det blir flere lærere uten at det går ut over andre tilbud i kommunen, fordi staten stiller opp med penger.

Dette er en historisk seier for norsk skole. Lærere, foreldre og elever har i lang tid sett det skrikende behovet for flere lærere i skolen. Kristelig Folkeparti har lyttet til deres erfaringer, og regjeringen har tatt grep.

Jeg ser fram til mye godt politisk arbeid i Stortinget framover, til det beste for land og folk. Det er urolige tider i verden rundt oss. Trygg styring i turbulente tider er nødvendig. Det skal vi bidra til.

Samtidig skal vi fornye det gode og ta vare på de verdiene vi setter høyt: menneskeverdet, den kristne kulturarven, forvalteransvaret og nestekjærligheten. Dette er Kristelig Folkepartis og regjeringens utgangspunkt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:21:23]: Jeg er spent på om ny regjering nå betyr et nytt blikk på pågående saker. Før jul ble det kjent at Kristelig Folkeparti hadde tapt da lovforslaget om karakterbasert opptak ble presentert. Forslaget har møtt massiv motstand i alle fylker, blant fagfolk, lærere og elever, som ikke vil påtvinge hele landet en modell som vi vet ikke har funget i Oslo. Nå sist var Ropstad senior ute i VG og advarte både sin sønn og sitt parti mot å være med på forslaget fra regjeringen.

Lovforslaget er nå ute på høring. Jeg forstår på det representanten Grøvan har sagt i media, at saken ikke er avklart i regjering, men kan Kristelig Folkeparti her og nå avklare om det er Fremskrittspartiet, som har gått ut av regjering, som vil få gjennomslag i denne saken, eller Kristelig Folkeparti, som fortsatt sitter i regjering, som vil få gjennomslag?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:22:17]: I Granavolden-plattformen har vi en formulering om at vi skal prøve å finne en modell som kan ta hensyn til at flest mulige elever kan få ønsket sitt oppfylt når det gjelder valg av videregående skole, samtidig som vi skal ta hensyn til en desentralisert skolestruktur. Det er et utgangspunkt for den høringen som ble igangsatt i høst, og som

representanten Tvedt Solberg viser til, har vi fått resultater av den høringen nå nettopp. De må nå gås igjennom, slik at vi klarer å få til en løsning som i størst mulig grad både hensyntar Granavolden-plattformens formuleringer og lytter til uttalelsene fra høringen.

Så er det også en regionreform som gjennomføres fra 1. januar, der en overfører mer ansvar for kompetanse fra stat til fylke. Det må også være et perspektiv når vi nå skal finne en endelig løsning på hvordan vi organiserer inntaket til videregående skole.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:23:22]: Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti bekrefter at en vil lytte til den høringen. Den har vært veldig entydig imot de forslagene. Hvis jeg har forstått Kristelig Folkepartis primærstandpunkt riktig, ønsker en i større grad at fylkene skal kunne bestemme selv. Det er i hvert fall det som har vært den tydelige beskjeden fra Agder, hjemfylket til representanten Grøvan.

Men ser en på de to modellene som er ute på høring, vil ikke noen av de to modellene som er foreslått fra regjeringen, ivareta Kristelig Folkepartis ønske om at fylkene i større grad skal bestemme selv. Begge modellene som er ute i lovforslaget, vil påtvinge én modell for hele landet. Om Kristelig Folkeparti mener alvor, må en da forstå det sånn at det i regjeringen nå jobbes med også en tredje modell, som i større grad vil ivareta fylkenes selvbestemmelse i dette.

Mitt spørsmål er altså: Jobber Kristelig Folkeparti nå med en tredje modell som også ivaretar standpunktet om at fylkene skal få velge selv?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:24:20]: Kristelig Folkeparti jobber ikke med en egen modell. Vi er en del av en regjering, så vi må finne en løsning som kan forene de tre regjeringspartiene med hensyn til hvordan dette skal lanseres endelig. Vi er nå opptatt av å lytte til høringen. Vi har en formulering i plattformen som vi også må legge til grunn.

Som sagt har vi også en regionreform som flytter makt fra sentralt hold – fra staten over til fylkene. Det er viktig at vi da også har en politikk som gjør at vi kan ta i bruk de skoleanleggene og den fysiske infrastrukturen vi har, sånn at en ikke her legger opp til en modell som gjør at investeringer nå oppleves som bortkastet.

Så må vi prøve å se hva som er det punktet som gir den rette balansen her. Det er som sagt ikke konkludert med, og det vil vi komme tilbake til.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:25:30]: Akkurat i dette øyeblikk har Fremskrittspartiets stortingsgruppe besøk av en som heter Itamar Marcus. Han er leder for Palestinian Media Watch. Han dokumenterer og avslører hvordan pengene som bl.a. Norge gir til de

palestinske selvstyremyndighetene, blir misbrukt – hvordan terrorister hylles, sportsarrangementer oppkalles etter terrorister, skolebøker viser busser som sprenges i luften som et israelsk eller jødisk grillparty. Dette er den regjeringen vi forlot, heldigvis, men det er den regjeringen som Kristelig Folkeparti og Grøvan snakker om. Nestekjærlighet, eller kanskje en søknad om å sitte i FNs sikkerhetsråd – hva vet jeg? Da er det fint at både statsministeren og utenriksministeren sitter her. Vil Kristelig Folkeparti bli med Fremskrittspartiet og få stanset den norske støtten til de palestinske selvstyremyndighetene, som misbruker hver eneste krone de får av Norge?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:26:30]: Den regjeringen som Kristelig Folkeparti er en del av, er opptatt av at vi skal bruke penger på å bygge opp det sivile samfunnet på palestinsk område. Det er en del av den investeringen som gjør at vi kan få et mer stabilt Midtøsten. Det er viktige funksjoner som i dag mangler. Vi trenger å bidra til det, sammen med resten av det internasjonale fellesskapet. Men når det er sagt, er vi selvfølgelig opptatt av at disse pengene skal brukes på de riktige tingene. Misbruk ønsker vi å avsløre og avdekke og sette inn virkninger og konsekvenser i forhold til. Det har også den regjeringen som både representanten Tybring-Gjedde og jeg har hatt tilhørighet til, gjort ved flere anledninger. Det å se til at pengene blir brukt på riktig måte, er viktig, for dette handler om å bygge opp et sivilt samfunn som kan være med og gi bedre leveforhold for palestinerne i dette området.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:27:29]: Ja, det høres fromt og fint ut, men det er jo sånn at alle pengene blir misbrukt – alle pengene som går til palestinske selvstyremyndigheter. Selvfølgelig vil noe gå til noe som er legitimt, men den sponsingen som foregår av palestinske selvstyremyndigheter, går til idrettsarrangementer og kulturarrangementer på rekke og rad. Dette er noe som Kristelig Folkeparti kan stanse sammen med Fremskrittspartiet, slik at man bruker pengene på en fornuftig måte – ikke for å opprettholde palestinske selvstyremyndigheter, som i går faktisk sa at de ikke trengte noen penger av Donald Trump for å bygge opp sitt eget land, slik Grøvan nå sier at de trenger. De vil ikke ha noen penger. Men de vil kanskje ha penger fra Norge. Det vil jeg kanskje anta. Men la meg legge til og spørre representanten: Hva synes representanten og Kristelig Folkeparti om den visjonen som Trump og Netanyahu la frem i går? Jeg ser at Kristelig Folkeparti er det eneste partiet som ikke har uttalt seg om den avtalen.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:28:29]: Her var det flere spørsmål og påstander. Når det blir påstått at alle

pengene blir misbrukt, sitter ikke jeg med det inntrykket, men jeg er opptatt av at de pengene vi bruker, både her og for så vidt ellers også, skal følges opp, sånn at det når formålet og vi oppnår de tingene vi ønsker. I dette tilfellet ønsker vi å bygge opp det sivile samfunnet, slik at det blir mer leveverdige forhold i disse områdene.

Når det gjelder fredsplanen som ble offentliggjort i løpet av de siste dagene, må vi få anledning til å studere den. Det har ikke jeg gjort personlig, og derfor kan jeg ikke uttale meg om den direkte. Men jeg synes det er viktig at det er en plan som må forankres, basert på tillit mellom de partene som skal forhandle, og det er tross alt disse to partene som må bli enige om dette. Derfor tror jeg det er viktig at vi nå bruker tid på å se hva planene egentlig inneholder, før vi konkluderer.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:29:42]: Vi har vært gjennom den såkalte nærpolitireformen, som har blitt tidenes sentralisering av norsk politi. Tillitsvalgte i tolv av tolv politidistrikt uttrykte i fjor høst stor bekymring over situasjonen i politiet. Så varslet Tor Mikkel Wara at det skulle komme en stortingsmelding om politiet, med en situasjonsbeskrivelse. Den kom ikke da han var statsråd. Så varslet Jøran Kallmyr at det skulle gjøres i løpet av vårsesjonen. Det skjedde ikke. Så ble det varslet at det skulle komme i løpet av høstsesjonen. Det skjedde ikke, og nå er vi her – i januar 2020.

Mener Grøvan at det bør komme en ny stortingsmelding om politiet, sånn som både Tor Mikkel Wara og Jøran Kallmyr varslet, eller mener han det ikke bør komme? Og kan Grøvan gjøre rede for hva som er Kristelig Folkepartis syn? Det ble ikke varslet noen ny stortingsmelding fra Erna Solberg i går, men mener Kristelig Folkeparti at det bør komme en ny melding om politiet?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:30:42]: Når det gjelder politireformen, er vi ikke i mål med den. Det har regjeringen tydelig gitt uttrykk for. Vi har noen tydelige ambisjoner, bl.a. om antall politi per 1 000 innbyggere. Vi har noen ambisjoner om å ta tak i noen av sidene ved politietterforskning som trenger mer kompetanse, men vi er ikke mål med dette. Uansett om det blir en melding eller ikke – det kan ikke jeg svare på her og nå – er dette en sak som vi ikke er ferdig med, og som det trengs en oppfølging av for å føre den ut i den realiseringen som var ment, nemlig et tryggere samfunn, at vi skal få mer kompetanse til å kunne ta de vanskelige sakene, ikke minst når det gjelder barn, vold, seksuelle overgrep, osv. Det arbeidet blir videreført av denne regjeringen.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:31:46]: Barna som trenger omsorg og beskyttelse fra barnevernet, behøver hver eneste krone som er bevilget til barnevern

for et bedre tilbud. For eksempel pågår det nå en kampanje, en aksjon – heierna-kampanjen – på Eidsvollss plass og tar til orde for bedre bemanning, sånn at hvert barn blir sett. Likevel kan VG avsløre at tre store selskaper henter millioner av kroner fra våre velferdskroner bevilget til barnevern ut til skatteparadiser. Samtidig skvises de ideelle aktørene ut, og enkeltbarn settes ut på anbud, med lange, detaljerte beskrivelser som blir sendt ut til flere aktører. Før denne regjeringen fikk flertall for et år siden, dannet SV og Kristelig Folkeparti flertall i flere viktig saker om å øke ideell andel og få ned bruken av anbud og profitt i barnevernet. Vil Kristelig Folkeparti igjen støtte en slik politikk, med ny parlamentarisk situasjon?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [12:32:50]: Barnevernet er et høyt prioritert område for denne regjeringen. Vi har hele tiden lagt opp til et barnevern som nå kan styrkes med mer kompetanse, mer midler, som vi har brukt mange millioner på de senere årene, og det vil vi også fortsette med.

Barnevernet består av både offentlige, private og ideelle aktører. Vi har en klar ambisjon om å øke den ideelle andelen. Det er også regjeringens politikk. Det vil vi jobbe for å få til. Vi tror det er viktig ikke bare med eierskapet til tilbudene, men at hvert enkelt tilbud også må ha den rette kompetansen for å kunne gi disse sårbare barna et best mulig tilbud ut fra den situasjonen de er i. Vårt svar er at vi ønsker å styrke de ideelle aktørenes situasjon, men først og fremst er det viktig at vi bygger rett kompetanse for å kunne gi de sårbare barna et best mulig tilbud.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bjørnar Moxnes (R) [12:34:09]: På onsdag trengte stortingspresidenten åtte minutter på opplesning av personalskifter i regjeringen, mens Erna Solberg brukte kun tre minutter på sin politiske redegjørelse om endringene. Det er sjelden det blir klarere – endringene i regjeringen gir oss mange nye ansikter, men den samme blå-grå politikken for de rike og mektige.

Fremskrittspartiets exit fra regjeringen viser at Erna Solberg tok feil. Det finnes ikke noe grunnlag for en flertallsregjering på borgerlig side, i alle fall ikke blant folk flest. Det viser målingene, de har sjelden vært mer tydelige – deres politikk vil ikke flertallet i Norge ha.

Grunnlaget for det borgerlige samarbeidet finnes definitivt på ett sted, og det er på elitenivå, blant de rike og mektige som ønsker seg en stabil flertallsregjering i tråd med sine interesser. Vi ser hvordan milliardærene har sponset flere av partiene samtidig fordi de er enige om det som er viktig for finanseliten – at skattene skal ned, og at mer skal privatiseres. Det er denne enigheten

som er grunnlaget når regjeringen fortsatt vil lage budsjetter med Fremskrittspartiet selv om de er ute av regjering. Det er også grunnen til at de rikeste fortsatt sover godt om natten. Etter seks år i regjering er de trygge på at Fremskrittspartiet er et parti som alltid er på deres side. Tiden i regjering har avkledd Fremskrittspartiet som det elitepartiet de er, uansett hvor mye de påstår at de har vært i fengsel.

Så tenker kanskje noen at en regjering uten Fremskrittsparti-fjes er en regjering uten Fremskrittspartipolitikk. Da vil jeg minne om at de fortsatt skal lage statsbudsjetter sammen med Fremskrittspartiet, og at utskiftningene i regjeringen betyr lite for utsiktene til å løse de store problemene i vår tid. Det er ikke blitt noe mer interesse i Fremskrittspartiet for å redusere de økonomiske skillene, selv om de nå er i opposisjon. De er ikke mer opptatt av sosial dumping enn de var før. De tar ikke innover seg trusselen fra velferdsprofitørene mot vår felles velferd. Og ikke minst: De har aldri brydd seg om at miljøpolitikken skal være rettferdig, for å virke. De har klaget på at den ikke virker – senest i går – men da har målet vært å sikre at det føres mindre miljøpolitikk, ikke en bedre miljøpolitikk.

Erna Solberg snakker om at regjeringen vil bevare Norge som et samfunn med små forskjeller. Men Norge har ikke små forskjeller. Forskjellene har økt – og økt dramatisk – de siste ti årene. Vi ser at makt og formue samles på toppen, og forskjellene er større enn mange tror, fordi de aller rikeste har enorme verdier gjemt bort i holdingselskaper. I dag er den såkalte kaksedagen – den dagen i året da topplederne bare på én måned har tjent inn det som er en vanlig årslønn. Så de rikeste blir rikere, mens mange vanlige familier har fått mindre å rutte med etter at Erna Solberg overtok i 2013. Det er ikke et slikt Norge vi vil ta vare på. Det må vi endre for å få mindre forskjeller og mer rettferdighet mellom folk her i landet vårt.

Selv om høyresiden fortsatt vil føre den samme politikken, vil Rødt utnytte den nye situasjonen med en regjering som har mindretall på Stortinget, til å få gjennomslag for viktige saker. Et eksempel på det er en rettferdig boligpolitikk. Vi kan ikke ha det slik at sykepleiere og andre med vanlige jobber ikke har råd til å kjøpe en bolig hvis de jobber i en storby. En rettferdig boligpolitikk krever at det finnes alternativer til det kommersielle boligmarkedet. Derfor har Rødt foreslått etablering av en ikke-kommersiell boligsektor, der prisene holdes nede og omsetningen under kontroll.

Det trengs åpenbart endringer i barnehageloven for å sikre mangfold i sektoren og profittfrie barnehager. Det gir ingen mening at det er lov å tjene seg søkkrik på å drive barnehager for femåringer når alle er enige om at

ingen skal ta ut profitt fra skolen som de begynner på ett år senere.

Vi vil ta opp kampen mot regjeringens urettferdige avgiftspolitik. Mens folk med luksusbiler nyter godt av enorme avgiftslettelser, rammes arbeidsplasser av en vilkårlig avgiftsøkning på alkoholfrie drikkevarer. Jeg tror nok at Anders Lange ville ha rotet i graven over en slik type avgiftspolitik, og jeg er spent på om Siv Jensen i opposisjon vil bli med på å rydde opp i avgiftsrotet hun etterlot seg som finansminister.

I tillegg er det på høy tid å stanse lønnsfesten som skjer på toppen i statlig eide selskaper. Mange ferske statsråder er nok glade for et solid lønnshopp om dagen, men selv ikke de når den ypperste lønnsadelen i staten til knærne. Bare i januar vil Equinor-sjefen ha tjent like mye som en norsk statsråd tjener i løpet av et helt år. Til våren kan Stortinget stramme inn lønnsгалoppen på toppen når Rødts forslag til innstramninger kommer opp til behandling. I disse sakene vil vi og mange flere kjempe for å trekke politikken i riktig retning.

Det er én gledelig side ved at Fremskrittspartiet gikk ut av regjering – det at vi nå kanskje få stanset byggingen av krafteksporthabilen NorthConnect. Norge har masse fornybar kraft, og den skal også resten av verden nyte godt av. Spørsmålet er ikke ja eller nei til eksport, men hvordan den eksporten skal foregå. Vil vi eksportere strøm som en ubearbeidet råvare som gir få arbeidsplasser og enorme energitap, som eksportkabelen NorthConnect, eller vil vi eksportere kraften i form av verdens reneste smelteverksprodukter, som gir en miljøvennlig industri med arbeidsplasser, enorm verdiskaping, teknologi og produksjon? Det valget bør være enkelt for Stortinget. Men vi må ikke ta seieren på forskudd i den saken. Det er fortsatt uvisst hvordan Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet faktisk vil hindre regjeringen i å gi et klarsignal. Fremskrittspartiet sier at de følger partiprogrammet sitt, men motstanden mot NorthConnect er tydeligvis ferskere enn Fremskrittspartiets program, for der står det at Fremskrittspartiet vil «stimulere til økt kraftproduksjon og bedre forholdene for eksport og import av elektrisk kraft». Hvor Arbeiderpartiet vil lande, er heller ikke lett å spå. Etter loven vet vi at det er regjeringen som tildeler konsesjoner. Loven gjelder jo selv om vi har en mindretallsregjering, og regjeringen har partier som er positive til NorthConnect. Arbeiderpartiet sier på sin nettside at det viktigste er uansett ikke om prosjektet får konsesjon, men hva som skjer i leddet etter, nemlig om lovverket stopper kabelen fra å bli bygd. Men da man underla Norge EUs energibyrå ACER, var Arbeiderpartiet i merknadene, sammen med regjeringspartiene og Miljøpartiet De Grønne, med på å utsette lovendringer til etter at regjeringen har ferdigbehandlet konsesjonen. Om det først gis konsesjon, blir det van-

skelig å trekke den tilbake etterpå. Så krystallklart er det altså ikke, men vi kan gjøre det enkelt: Vi kan legge prestisjen til side, få et stortingsvedtak som instruerer regjeringen om at NorthConnect ikke bygges, få ryddet usikkerhet og uklarhet av veien av hensyn til norsk industri, til fagbevegelsen og til folk flest og få denne avklaringen raskt. Det er det Rødt foreslår til hastesbehandling i Stortinget i dag.

Rødt kommer til å fortsette å være den tydeligste motstanderen av denne regjeringen. Vi skal sørge for at opposisjonen, den viktigste delen av den, ligger godt til venstre for regjeringen og ikke til høyre for den, og føre en politikk for å få ned forskjellene i skattepolitikken, utenrikspolitikken, avgiftspolitikken, flyktningpolitikken, arbeidslivspolitikken og distriktpolitikken. Jeg kan på vegne av Rødt love at regjeringen ikke vil få en enklere jobb enn det den fortjener.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Bjørnar Moxnes tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [12:43:34]: I tråd med god tradisjon i det partiet snakket ikke representanten Moxnes veldig mye om privat næringsliv og arbeidsplassene der. Det er kanskje forståelig, for når en går inn og kikker på programmet, er det et helt utrolig – jeg må nesten si rabiater – angrep på en viktig sektor i Norge, nemlig olje- og gasssektoren, en sektor der stolte ingeniører, forskningsmiljøer og fagarbeidere har bygd opp verdens beste kompetansemiljøer over tiår. Representanten Moxnes' parti sier at vi skal ha redusert produksjon i den sektoren i 2030 – ned til 90 pst. – og det gjør de ved å foreslå en rekke tiltak som hver for seg er ille. Da lurer jeg på om han selv etter hvert – med det brede angrepet på titusener på titusener av arbeidsplasser i Norge – har kommet til den erkjennelsen at hans partifelle Mímir Kristjánsson hadde rett da han karakteriserte dette som totalt urealistisk.

Bjørnar Moxnes (R) [12:44:43]: Hadde Dag Terje Andersen lyttet, ville han ha hørt at jeg snakket om industrien, og at NorthConnect bl.a. handler om å sikre at norsk industri fortsatt skal kunne ha tilgang til billig strøm, som er helt avgjørende for å sikre arbeidsplasser landet rundt og sikre at vi kan ha aluminiums- og silisiumproduksjon og eksportere det framfor bare å sende kraften ut av landet, som altså Arbeiderpartiet, fram til nå, i hvert fall, har vært veldig for. Så der er Rødt på side med fagbevegelsen, mens Arbeiderpartiet har hatt litt problemer med LO, for å si det litt forsiktig, i både ACER-saken og NorthConnect-saken.

Så vet vi at vi skal halvere utslippene våre innen 2030, og vi skal gå i null innen 2050. Vi vet at denne næringen vil bli mindre. Det sier Equinor selv. Om de får alt de peker på og ingen endringer av rammevilkårene, vil det bli en halvering av næringen innen 2050. Da er jobben vår å bygge opp nye næringer, nye jobber, ny industri. Det er vårt svar. Det er derfor Rødt foreslår en ny, grønn industriell revolusjon på Stortinget før sommeren. Det er svaret for å sikre nye jobber, mener vi.

Dag Terje Andersen (A) [12:45:51]: Grønn revolusjon er sikkert fine ord, men nedleggelse av tusenvis av arbeidsplasser er harde fakta. Det er også andre områder der Moxnes går til angrep på arbeidsplasser i privat sektor, delvis de samme arbeidsplassene, men også delvis de mange andre arbeidsplassene som vi skal leve av i tillegg til olje- og gasssektoren. Det gjør han ved å gå til angrep på EØS-avtalen. Moxnes var i sitt innlegg inne på eliten og elitistisk, men her er det jo han som hører til nei-til-EU-eliten, altså den eliten i Norge som ikke vil høre på Fellesforbundet, som organiserer arbeidsfolk i privat sektor, og i enda større grad Fellesforbundets medlemmer, som er tydelige på at vi trenger gode regler for å samhandle med alle land i Europa, bl.a. fordi det er en sterk handelsavtale, men også fordi det på mange andre områder gir oss gode samarbeidsvilkår med Europa. Da vil jeg spørre Moxnes: Har han nå innsett at arbeidsfolk har rett og han tar feil når det gjelder EØS?

Bjørnar Moxnes (R) [12:46:55]: Jeg snakket bl.a. med Roar Abrahamsen i Fellesforbundet i Bergen i fjor vår. Han sa om opplevelsen med EØS-avtalen følgende: De dropper å ta inn lokal arbeidskraft på verftene og flyr inn 500 østeuropeere, som underbetales, og som flys tilbake igjen. Det er konsekvensene av EØS-avtalens uregulerte flyt av arbeidskraft, at arbeidsgiverne får muligheten til å skalte og valte med arbeidsfolk og utnytte folk fra fattigere land for dermed også å underby norske lønns- og arbeidsvilkår. Det er konsekvensene for dem som jobber ute i industrien, i transport, i bilpleie og ikke minst i byggebransjen. Fellesforbundet gikk fra et tydelig ja til EØS til nå ikke å være aktivt for EØS lenger. Det var et viktig skritt i riktig retning på landsmøtet nå i høst, som jeg fulgte meget nøye, og vedtakene er interessante å lese for alle på Stortinget.

Peter Frølich (H) [12:48:04]: Jeg har lyst til å gratulere representanten Moxnes med relativt ok meningsmålinger i det siste, men jeg er dypt bekymret for måten Rødt vokser på. Det gir meg grunn til bekymring, for det er et parti som vokser på bevisst å skape motsetninger i samfunnet. De tjener på å hisse folk opp uten særlig grunnlag. De snakker om en klassekamp

som bare eksisterer i Rødts virkelighet. De dyrker en splittende retorikk. Vi hører prat om velferdsprofitorer og de med sugerør ned i statskassen. Dette risikerer faktisk å splitte det stabile, trygge landet vi har, som faktisk er blitt stabilt og trygt nettopp fordi vi har avvist Rødts tankegods tidligere. Vil representanten Moxnes etter hvert erkjenne at denne retorikken har gått for langt, og legge seg på et annet nivå i framtiden?

Bjørnar Moxnes (R) [12:49:03]: Det var en ganske presis beskrivelse av Fremskrittspartiets framtreten, altså Høyres tidligere og mangeårige regjeringspartner – av hvordan de opptrer både i offentligheten og andre steder. Vi bringer inn på Stortinget noe som har vært en mangelvare i mange tiår, nemlig å peke på at veldig mange i Norge får altfor dårlig betalt for jobben de gjør, og at det er omfattende sosial dumping i bransje etter bransje etter bransje fordi Høyre, sammen med Arbeiderpartiet, gjennom EØS-avtalen har sluppet løs lønnskurransen fra hele Øst-Europa inn i norsk arbeidsmarked. Vi står opp for de menneskene som blir rammet av sosial dumping, enten det er de som bygger byggene vi skal flytte inn i, de som vasker bilene våre, eller de som jobber på hoteller og restauranter. Vi står opp for de menneskene. Det er ikke en kunstig motsetning; det er en reell konflikt, som vi tar opp og vil gjøre noe med, ikke minst for å få bedre vilkår for dem som står nederst på rangstigen i landet vårt.

Peter Frølich (H) [12:50:11]: Jeg merker meg at representanten skylder på Fremskrittspartiet. Det er en del speil på huset her, og jeg vil oppfordre representanten til å se i dem, for hvis man leter etter dem med mest splittende retorikk, tror jeg man finner dem i Rødt.

Jeg har lyst til å minne om at bak de merkelappene som deles ut i øst og vest og sør og nord, finnes det mennesker, og de har navn. De heter Hilde Hjelseth eller Britt Børke eller Annette Hovde. Disse jeg nevner, er alle eiere av små barnehager som ligger syltynt an hvis representanten Moxnes og hans parti får innflytelse i denne sal.

Jeg har ikke flere spørsmål til representanten, men jeg mener at venstresiden i denne sal må stille seg selv spørsmålet: Kan dette partiet noensinne gis makt og innflytelse?

Bjørnar Moxnes (R) [12:50:58]: Svaret på det er et klart ja – vent og se.

Når det gjelder velferdsprofitorer, er det sånn at et stort flertall i Norge – langt inn i Kristelig Folkepartis velgermasse – er enige om et ganske enkelt prinsipp, nemlig at når det bevilges skattepenger til offentlig velferd, om det er til barnehager, til helsevesen, til barnevern, skal de pengene komme brukerne til gode, uavkortet. De

er altså imot at noen kan ta penger vekk fra barnevernsbarna og vekk fra barnehagebarna og til privat berikelse. De ser også at aktørene i all hovedsak er svære kommersielle selskaper med milliardærer som eiere, som beriker seg grovt og hemningsløst på å ta penger fra fellesskapet til egen lommebok. Det er folk flest imot, i store flertall, også i Kristelig Folkeparti. Det er derfor Rødt vinner fram, fordi vi står på flertallets side, mens Høyre, altså minoritetsposisjonen, som forsvarer de rikstes rett til å berike seg på felles budsjetter, taper. Det er jeg glad for.

Presidenten: Presidenten minner for ordens skyld om at en replikk skal ende i et spørsmål.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [12:52:20]: Rødt er den norske moderne og kule utgaven av kommunismen, som sympatisk framhever at de kjemper for arbeidsfolks interesser. Men i Norge jobber arbeidsfolk i små og mellomstore private bedrifter i hele landet. Dette er veldrevne virksomheter som vi andre tenker på som samfunnsbyggere, men som i Rødts program negativt omtales som kapitalister. Bare ved at arbeiderklassen overtar styringen, avskaffer kapitalismen, osv., vil det kunne skapes en verden med likeverd, sier Rødt. Dette har gjenklang av dogmer som er framført i regimer som vi ikke liker å sammenligne oss med, for å si det mildt. Jeg tviler nemlig på at eiere av små og større bedrifter står klare til å gi nøkkelen fra seg hvis Rødt skulle komme til makten.

Hvordan har Rødt tenkt å overta styringen over bedriftene i Norge uten å børste støv av væpnet revolusjon som virkemiddel – ord partiet nå har sensurert eller sminket ut av eget prinsippprogram?

Bjørnar Moxnes (R) [12:53:25]: Jeg vil først minne Kristelig Folkeparti om skriftens ord: «Dere kan ikke tjene både Gud og Mammon» – og ikke minst det at kapitalismen på mange måter er som en slags Matteus-effekt, at den som har, han skal få, og fra han som intet har, skal det endog tas det han har. Det er problemet med kapitalismen. Det er derfor også mange kristne er sosialister, for de ser at kapitalismen betyr at store verdier samles på stadig færre hender, og at flertallet frarøves muligheten til et anstendig liv og får et liv i fattigdom – globalt ser vi det ved at de ti rikeste i verden eier like mye som den fattigste halvdel av hele klodens befolkning. Det er kjernen i kapitalismen. Vi ønsker i stedet demokratisk styring over økonomien, at flertallet legger rammene for utviklingen, men også naturligvis å ha rom for private bedrifter. Det er Rødt tydelig på i sitt program.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsminister Erna Solberg [12:54:55]: Granavolden-plattformen peker ut en tydelig retning for å løse de store utfordringene Norge står overfor. Arbeidet er godt i gang. Regjeringen arbeider med en stortingsmelding om kompetansepolitikk. En rekke initiativer er allerede tatt:

- bransjeprogram for å fornye kompetansen til mennesker i bransjer som er utsatt for omstilling og digitalisering
- tilpasning av støtteordningen i Lånekassen for å gjøre det enklere for voksne å kombinere utdanning med arbeid og forpliktelser som omsorg for barn
- styrking av innsatsen for ungdom mellom 16 og 24 år som har falt ut av videregående opplæring
- mer fleksible videreutdanningstilbud

Gjennom arbeidet med stortingsmeldingen skal kompetansepolitikken utvikles videre. Det er helt nødvendig, for vårt arbeidsliv endrer seg raskt. Vi kan ikke helt fjerne den utrykgheten som oppstår når en arbeidsplass endres eller erstattes, men vi kan skape trygghet for at det er mulig å erstatte eller fylle på kompetanse, slik at man fortsatt kan være i jobb, og slik at ingen går ut på dato i vårt arbeidsliv.

I morgen mottar regjeringen rapporten Klimakur 2030. Det er en rapport regjeringen har tatt initiativ til å få utarbeidet. Basert på denne vil regjeringen lage en plan for å kutte i ikke-kvotepiktige utslipp av klimagasser. Norge vil for første gang få et utslippsbudsjett. Grunnen til at dette kommer nå, er at regjeringen tidligere har fastsatt de mest ambisiøse klimamålene for noen norsk regjering noensinne. Gjennom et helt nytt initiativ fra denne regjeringen – felles og forpliktende gjennomføring med EU – legger vi til rette for at tøffe klimamål kan nås samtidig som norsk næringsliv beholder likeverdige rammevilkår som sine konkurrenter i Europa.

Klimapolitikken er dermed lagt kraftig om under denne regjeringen. Målene er mye mer ambisiøse, vi er i gang med å skjerpe virkemidlene, hensynet til norske arbeidsplasser er bedre ivaretatt, og vi får på plass et rammeverk hvor det for første gang blir klart og tydelig hvor mye som må kuttes hvor og når. Selv om det viktigste ligger foran oss, ser vi allerede resultatet av kursomleggingen under dagens regjering. Klimagassutslippene har nå gått ned tre år på rad.

Arbeidet med å nå klimamålene og å sikre at ingen går ut på dato i vårt arbeidsliv, griper rett inn i folks hverdag. Samtidig er det saker med et langsiktig perspektiv og et stort alvor. Skal vi lykkes med å skape et bærekraftig velferdssamfunn, kan vi ikke slippe ut mer enn jorden tåler. Og skal vi klare å finansiere velferden vår, kan vi ikke la folk falle ut av arbeidslivet. Bærekraften i vårt samfunn vil stå sentralt i perspektivmeldingen som re-

gjeringen arbeider med. Det er vår plikt å overlate samfunnet i minst like god stand til neste generasjon som vi overtok det fra den forrige.

En annen av de store utfordringene vi står overfor, er at andelen eldre i samfunnet øker kraftig. Det vil sette samfunnets evne til å yte god omsorg på prøve. Allerede i dag har vi utfordringer. Ofte er det grunnleggende ting som svikter: aktivitet, måltider, fellesskap, helsehjelp og det å få tilbudene til å henge sammen.

En trygg og aktiv alderdom er et viktig mål for vår regjering. Kvalitetsreformen Leve hele livet skal bidra til dette. Takket være stor innsats fra kommunene, engasjerte og kompetente ansatte og ikke minst pårørende ytes det nå veldig mye god omsorg. Erfaringen viser at verdig omsorg er fullt mulig. Reformen handler om at vi fremover skal bli mye flinkere til å lære av dem som allerede lykkes. Dette arbeidet pågår nå rundt om i kommunene – med stort engasjement. Det er jeg glad for, for våre eldre fortjener en verdig alderdom.

Vårt samfunns bærekraft er også avhengig av at vi alle opplever å være en del av dette samfunnet – at færrest mulig opplever å falle utenfor eller ikke å ha de samme mulighetene til å lykkes. Det er viktig for alle, og det er særlig viktig for barn. Vi ønsker oss et samfunn hvor håp og drømmer kan bli til virkelighet for alle, ikke bare for noen.

Gjennom Granavolden-plattformen er det tatt initiativ til en barnereform. Det aller viktigste vi gjør for å bekjempe fattigdom og ulikhet er å få foreldrene i jobb. Samtidig må vi gjøre mer for at de barna som vokser opp i familier med lav inntekt, får muligheten til å være sammen med andre barn og delta og utvikle seg – ikke oppleve at de står utenfor. Derfor har regjeringen økt barnetrygden for de minste barna. Og nå arbeider vi med en samarbeidsstrategi som skal fremme deltagelse og styrke mulighetene til barn i lavinntektsfamilier. Målet er at flere skal gjennomføre utdanningsløp, ha gode og trygge boforhold, delta i organiserte fritidsaktiviteter og få bedre tilgang til helsetjenester. Til høsten utvider vi også forsøket med fritidskortordninger for barn i ulike kommuner. Fritidskortene kan benyttes til å dekke deltageravgiften for fritidsaktiviteter.

Regjeringen arbeider også med en likeverdsreform. Den skal bidra til å løse hverdagsutfordringer for familier som har barn med spesielle behov. For mange må bruke tiden sin på å koordinere tjenester som ikke henger sammen, unødvendig rapportering eller bare å kjempe for sine rettigheter. Tjenestene må bli lettere å forholde seg til og skal henge bedre sammen. Likeverdsreformen skal bidra til at foreldre får bedre tid til rett og slett å være det de skal være – nemlig foreldre, og ikke pleie- og hjelpepersonell.

Vi er på vei til å jobbe godt både med de langsiktige, store utfordringene for Norge som nasjon og også med hverdagsutfordringer for folk i dette landet. Men vi har noen rammebetingelser. Vi lever i en mer usikker verden, og den stiller oss overfor nye utfordringer. Vi kan rett og slett ikke ta vår sikkerhet for gitt i årene fremover. Regjeringen kommer til å videreføre en tydelig alliansepolitikk. Det må ikke være tvil om at Norges plass fortsatt er blant de landene som slutter opp om frihet, åpenhet, demokrati og markedsøkonomi.

Derfor må vi også fortsette å styrke Forsvaret. Det er utgangspunktet for regjeringens arbeid med langtidsplanen for Forsvaret, for trygghet er en viktig del av det norske velferdssamfunnet. Når tryggheten utfordres, må vi ta kraftige tak. Vi tar utviklingen i gjeng- og ungdomskriminalitet på det største alvor. Vi vil ikke akseptere at områder i lokalsamfunn oppleves som utrygge og utilgjengelige for folk flest på grunn av gjenger, kriminalitet og narkotikaomsetning. Regjeringen kommer derfor til å trappe opp satsingen mot gjeng- og ungdomskriminalitet.

Jeg valgte å legge frem en kort redegjørelse på tirsdag på bakgrunn av at vi har en ny regjering. Det gjorde jeg fordi den store erklæringsdebatten og retningen for denne regjeringen ble fastsatt da Granavolden-plattformen ble fastsatt. Nå er vi i full gang med gjennomføringen av den, og det betyr at vi kommer til Stortinget med store og viktige saker. Vi kommer med saker på klimaområdet. Vi kommer med saker om Forsvaret. Vi kommer med trygghet. Vi kommer med spørsmål rettet mot å få til et bedre helsevesen og andre forhold som kommer til å være viktige for fremtiden.

Vi er ikke lenger en flertallsregjering, men jeg mener vi har et godt grunnlag for å finne gode løsninger i Stortinget. Og ikke bare jeg, men også velgere rundt omkring i Norge forventer at vi gjennom vedtakene her faktisk bidrar til bedre løsninger for folk hver dag, at vi sørger for at Norge kan levere på noe av det som Norge har vært god på, og at vi alle tar ansvar – om vi er i opposisjon eller i posisjon – for de vedtakene vi er med på å gjøre.

Regjeringen er altså i full gang med et arbeid – også på veldig mange andre områder enn dem jeg har nevnt. Mye av dette vil komme når vi legger frem sakene våre for Stortinget etter hvert. Målsettingen vår er at dette til sammen skal bidra til et grønnere, mer moderne og tryggere Norge.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [13:04:21]: Jeg vil takke statsministeren for å ha kommet inn på flere viktige forhold

i innlegget sitt. Jeg har en del oppfølgingsspørsmål, og vi begynner med de eldre. Vi er i det tiåret hvor vi kan påvise og vi vet at vi blir flere eldre. Mange vil klare seg godt selv, mange vil klare seg med god hjemmepleie, men det blir også mange pleietrengende. Det er kanskje samfunnets viktigste helse-, omsorgs- og trykghetsoppgave å sikre at de kan gå en trygg alderdom i møte.

Ja, det er viktig å lære av erfaringer. Mange av de kommunene man skal lære av, og som er trukket fram i stortingsmeldingen *Leve hele livet*, er Arbeiderpartikommuner, men staten har også et ansvar. Spørsmålet mitt er: Er statsministeren trygg på at vi er i rute når det gjelder å utvikle kapasitet, dvs. bygg og steder å være, kvalitet, at det er dagtilbud til demente og trygge tilbud, og at det er nok folk? Er hun trygg på at vi er i rute når vi nå går inn i 2020-årene?

Statsminister Erna Solberg [13:05:27]: Jeg mener at vi står overfor mange utfordringer i eldreomsorgen fremover. Vår regjering har vært veldig opptatt av å sikre at vi får mer kapasitet i eldreomsorgen. Der ble vi på et tidspunkt overkjørt i Stortinget – heldigvis er vi nå tilbake på sporet, slik at kommuner som søker om penger til å bygge nye institusjoner, også må øke kapasiteten sin. Vi har hatt en ordning som sterkt har stimulert til vedlikehold og fornyelse fremfor til nybygging og nye plasser. Det var en utfordring som også Arbeiderpartiet ga regjeringen i forrige runde, som også bidro til at det ble mindre fart i kapasitetsbyggingen fremover. Vi mener at det er viktig.

Når det gjelder kvalitet, mener vi at det arbeidet vi gjør med *Leve hele livet*-reformen, som er et veldig godt grunnlagsarbeid rundt omkring i kommunene, er ekstremt viktig.

Til det tredje punktet, om større dagtilbud: Vi har nå lovfestet dette. Det er flere typer dagtilbud, men vi har masse å gjøre, ikke minst når det gjelder å rekruttere nok folk og sørge for høy nok kompetanse og kvalitet i eldreomsorgen.

Jonas Gahr Støre (A) [13:06:33]: Jeg får tolke det som at statsministeren er trygg på de tre punktene.

Vi er enige om at vi må skape verdier for å kunne fordele også til dette viktige feltet. Da har jeg lyst til å stille et spørsmål til statsministeren: Arbeiderpartiets landsmøte gikk inn for å legge utvikling og konsekvensutredning av Lofoten, Vesterålen og Senja til side. Vi fattet et enstemmig vedtak om at vi skal ha utvikling, ikke avvikling av industrien vår. Vi skal satse tungt på utvikling av kompetanse, vi skal ikke ha noen sluttdato for denne næringen. Her ligger mye av vår framtid.

Statsministeren var tydelig på at Arbeiderpartiet med det vedtaket ikke lenger står på industriens side. Andre medlemmer av dagens regjering sa på det tids-

punktet at vi sviktet oljearbeideren, industriarbeideren og LO. I helgen vedtok Oslo Høyre å verne – ikke legge til side, men verne – Lofoten, Vesterålen og Senja. De fattet også en rekke andre vedtak.

Er statsministerens parti «avdeling Oslo» på industriens side?

Statsminister Erna Solberg [13:07:31]: Jeg mener fortsatt at det hadde vært viktig å få konsekvensutredet Lofoten, Vesterålen og Senja, men jeg har respekt for at vår regjering ikke gjør det. Det har vært et kompromiss vi måtte legge grunnlaget for allerede i 2013 for i det hele tatt å kunne sitte i regjering – på samme måte som det skjedde for Arbeiderpartiet. Men jeg vil bli veldig forbauset om Høyres landsmøte skulle vedta det Oslo Høyre har gjort, for sist gang dette var oppe til debatt på Høyres landsmøte – i forrige programbehandling – var det tre representanter som stemte for et forslag om at vi ikke skulle konsekvensutrede Lofoten, Vesterålen og Senja. Konsekvensutredning betyr ikke nødvendigvis åpning, men det betyr at vi har en gjennomgang som gjør at det er mulig å se på hvordan vi kan verne viktige verdiområder. Jeg mener det er viktig at vi fremover har nye områder man kan søke på, og at man kan lete mer. Vi vet at hvert eneste år fra ca. 2023/2024 kommer impulsene for nybygging i norsk olje- og gasssektor til å være mye svakere enn i dag. Det betyr sterke og tunge omstillinger for dem som driver med bygging innenfor denne sektoren.

Jonas Gahr Støre (A) [13:08:39]: Det må tolkes som at Oslo Høyre, med kommunalministeren til stede, ikke er på industriens side. Lykke til med det!

Internasjonalt har USA lagt fram en såkalt fredsplan for Midtøsten. Den ble lagt fram med den israelske statsministeren ved presidentens side. Utenriksministeren sa viktige ting i sin andre kommentar om hvilke kriterier som bør ligge til grunn for en fredsavtale i Midtøsten. Den må bygge på FN-resolusjoner, folkeretten, Oslo-avtalens hovedprinsipper, og ikke minst må den forhandles fram av to parter. Mitt spørsmål er: Har Norge gitt uttrykk for hva vi mener om den planen, den metoden og den måten å arbeide på, til USA? Er det gitt klart uttrykk for til USA? Eller er det slik som representanten Grøvan sa, at man fortsatt må ha tid til å studere planen?

Den planen var kommunikasjonsmessig godt lagt fram – det var ikke noen tvil om hva den inneholdt, eller hvordan den var utarbeidet, men har Norge sagt klart fra?

Statsminister Erna Solberg [13:09:35]: Vi har sagt klart fra i den mediekommunikasjonen vi har hatt. Vi har ikke hatt direkte kontakt med amerikanerne for å fortelle at vi er imot selve planen. Det vil vi finne et eg-

net tidspunkt for. Men ingen må være i tvil om hva vi har sagt, nemlig at skal man lage en fredsplan for Midtøsten, særlig for Palestina og Israel, må begge parter sitte ved bordet – hvis ikke er det ikke en fredsplan. Det gjelder alle konflikter. Jeg kritiserte tidligere utenriksminister Gahr Støre en gang i tiden for at man hadde store planer om å diskutere spørsmål om en fredsplan for Afghanistan. Da sa jeg akkurat det samme: Vi må ha regjeringen i Afghanistan med i slike forhandlinger. Andre kunne ikke gjøre det på det tidspunktet. Jeg mener dette fortsatt: Ingen fred eies noe sted hvis ikke partene er med. Er det noe Norge har lært i sitt freds- og forsoningsarbeid rundt omkring, så er det at partene må være med hvis vi skal få det til.

Jonas Gahr Støre (A) [13:10:28]: Hvis det var noe utenriksminister Gahr Støre visste, var det akkurat det.

En forlengelse av det: Utenriks- og forsvarskomiteen møtte i forrige uke spesialstyrkene våre i Nord-Norge. Det er våre fremste soldater. De redegjorde for sitt oppdrag med å forsvare Norge, bistå norske beredskapsmyndigheter og delta i internasjonale operasjoner. Vi deltar i internasjonale operasjoner, og det er Arbeiderpartiet for. Vi er i Afghanistan, Jordan, Irak – altså i Midtøsten – og vi har behov hjemme. Spørsmålet mitt til statsministeren er: Bør Norge, i den nåværende internasjonale situasjonen, være varsom med å engasjere seg i nye internasjonale operasjoner, eller mener statsministeren at Norge har kapasitet til å gå inn i nye operasjoner på nye kontinenter under nye ledelser?

Statsminister Erna Solberg [13:11:17]: Norge har nok forsvarsmessig kapasitet til å bidra flere steder enn i dag eller mer intensivt på områder hvor vi allerede er i dag. Vi har rom for å gjøre det. Vi har en lavere aktivitet nå enn tidligere med tanke på utenlandsoperasjoner og tilstedeværelse, så det har vi mulighet til. Jeg forstår at spørsmålet indirekte egentlig handler om å delta i Mali, og da kan man jo si det rett ut. Vårt utgangspunkt må selvfølgelig alltid være at vi kan bidra, at vi har tro på oppdragene, og at vi har mulighet til å finne løsninger, men vi må heller ikke være i tvil om at hvis f.eks. Sahelområdet ikke klarer å levere mer fred og sikkerhet til befolkningen, kommer vi også til å merke det, både gjennom terrorområder, ved at IS brer seg utover, og i form av større flyktningstrømmer mot vårt land fremover. Det er også argumenter vi må ta i betraktning i forbindelse med fred og sikkerhet i disse områdene. Dette er egentlig veldig nært oss, mye nærmere enn vi tror.

Regjeringen har ikke tatt en beslutning om dette. Vi vil selvfølgelig fortsette å konsultere Stortinget. Men vi må passe på at vi ser hvilke konflikter som kan ramme oss også.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [13:12:42]: Det har vært turbulente tider. Fremskrittspartiet har gått ut av regjeringen, og den utløsende faktoren for den beslutningen var regjeringens beslutning, mot Fremskrittspartiets vilje, om å hente tilbake et terrorismistenkt IS-medlem. Hele begrunnelsen fra regjeringen for å gjøre denne svært kontroversielle operasjonen var påstandene om at barnet var alvorlig sykt. Jeg vil si at jeg har respekt for at dette har vært vanskelig for mange partier, men når man har gjennomført en så kontroversiell operasjon utelukkende på bakgrunn av at barnet skal ha vært alvorlig sykt, mener jeg at det er av stor offentlig interesse at befolkningen får informasjon om regjeringen gjorde en beslutning på rett grunnlag. Da spør jeg: Kan statsministeren nå bekrefte eller avkrefte om barnet var alvorlig sykt?

Statsminister Erna Solberg [13:13:47]: Jeg mener at alle mennesker i dette landet har et personvern. De har et vern for sine helseopplysninger. De har et vern for sin egen integritet. Det mener jeg egentlig er grunnleggende borgerlig politikk, for å være helt ærlig, at det skal være slik. Det betyr at det er foreldrene i denne sammenhengen som i så fall må mene og si noe om hvilken helsetilstand dette barnet har.

Det er for det første ikke slik at myndighetene har informasjon om det, for helsemyndighetene vil ikke gi oss noe mer informasjon enn de gir om andre. Det er ikke noe vi hemmeligholder eller vet noe om. Men vi har basert oss på de opplysningene om helsetilstanden som ble lagt frem, som kommer fra undersøkelser gjort av flere ulike helseteam inne i leiren, og som er bakgrunnen for det som også har stått i avisene, at både Røde Kors og en rekke andre humanitære organisasjoner med helsekompetanse mente at dette barnet var så sykt at det måtte komme ut av leiren. Vi har basert oss på de opplysningene. Vi kan ikke i ettertid offentliggjøre norske borgeres helsetilstand eller be om å få utlevert den typen informasjon uten at de som er foreldre og pårørende, i så fall vil gjøre det.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [13:14:58]: Først vil jeg si at jeg selvfølgelig er helt enig i at man skal ta hensyn til personvern, og at folk har rett til å holde helseopplysninger for seg selv. Men nå er det jo ingen som har bedt om innsyn i detaljer eller noen journal. Man ber bare om at man kan avkrefte eller bekrefte at det var tilfelle at barnet var alvorlig sykt. Helsepersonelloven sier at slike opplysninger kan gis dersom det er tungtveiende, private eller offentlige interesser som gjør det rettmessig å gi disse opplysningene videre. Vi har jussprofessorer som sier at dette mener de man kan gi, og i går sa advokaten at de myndighetene som trenger opplysninger om guttens helse, skal få det. Så det vil jo være

mulig å få disse opplysningene dersom regjeringen er interessert i at befolkningen skal få vite på hvilket grunnlag denne beslutningen ble tatt. Mener statsministeren at det er ok at man tar så alvorlige beslutninger i regjeringen bare basert på antagelser og spekulasjoner?

Statsminister Erna Solberg [13:16:06]: Dette er en vanskelig sak. Dette er en sak i et område der det er stor fare, der det er stor terroraktivitet. Det er en sak hvor det ikke har vært mulig å sende inn norsk helsepersonell for å fastsette en diagnose eller annet. Hadde det vært mulig, hadde det kanskje heller ikke vært nødvendig å hente noen ut. Det er en situasjon som er helt annerledes.

Jeg synes at de spørsmålene som representanten stiller, er urimelige overfor en persons integritet og rettsvern. Så er det opp til foreldrene, i denne sammenhengen, eventuelt å informere og om de vil gå ut med det som er rammen rundt dette. Norske myndigheter har ingen opplysninger som er knyttet til akkurat hvor sterkt eller hvor sykt dette barnet er. Men i en situasjon hvor det kommer informasjon som tyder på at barnet er svært sykt – som kommer med autoriteten til Røde Kors, til Redd Barna, til alle de andre som har vært og er i dette området – må vi stole på det og gjøre noen føre-var-beslutninger i en regjering. Å ta sjansen på det motsatte er blant de tingene jeg synes ville ha vært umulig å gjøre.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [13:17:17]: Som sagt har jeg respekt for andre partiers tilnærming i denne saken og at dette er en vanskelig situasjon for mange, men jeg synes også man må ha respekt for dem som lurer på en så alvorlig beslutning og hvilket grunnlag den ble tatt på.

At det er et urimelig spørsmål, stiller jeg meg undrende til all den tid dette er helt vanlig og nærmest automatikk i langt mindre dramatiske mediesaker – dersom det bare har vært en lettere bilulykke, er det automatikk i at man opplyser om personens helsetilstand, om man er alvorlig skadd eller ikke alvorlig skadd. Det er fordi dette har en offentlig interesse. Når regjeringen har gjort en beslutning som ikke bare splitter regjeringen, men også splitter regjeringspartiernes velgere – det har tre meningsmålinger vist nå veldig tydelig – er det helt på det rene at dette har stor offentlig interesse og er noe folk lurer på. Det skaper spekulasjoner når man ikke går ut og bekrefter eller avkrefter hvordan situasjonen er.

Kan statsministeren se at man bidrar til å holde liv i spekulasjoner når man ikke vil gå ut med de opplysningene som man normalt sett gir ut i andre situasjoner?

Statsminister Erna Solberg [13:18:30]: Jeg har ingen opplysninger om dette. Ingen av oss har opplysning

ger som er knyttet til hvor alvorlig dette er, eller annet. Det er det helsepersonellet som forvalter denne loven, og familien som har. Så det er ikke regjeringen som ikke går ut med helseopplysninger, for vi har ikke disse helseopplysningene.

Men til det grunnleggende spørsmålet om at det er usikkerhet rundt på hvilket beslutningsgrunnlag regjeringen fattet vedtaket sitt – det er jo feil. Beslutningsgrunnlaget har vært godt omtalt. Beslutningsgrunnlaget er nevnt i de medieoppslagene som Røde Kors og andre har stilt seg bak, om at de har gått igjennom og sett på de diagnosene som var satt. Det var også grunnlaget for at de var veldig aktive for at vi måtte hente dette barnet ut.

Når vi sier at de er antatt syke, er det fordi vi ikke har en offisiell betegnelse, vi har ikke et offisielt grunnlag for å si at vi har satt noen diagnose eller skulle gjort det. Men det er kjent hva beslutningsgrunnlaget vårt var. At det kan ha usikkerhet, og at det kan være feil i det, det kan være. Men beslutningsgrunnlaget er helt kjent.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:19:40]: I går vedtok flertallet i Oslo bystyre at de er mot nedleggelsen av Ullevål sykehus og en storstilt utbygging på Gaustad. Oslos folkevalgte, et flertall av Oslos folkevalgte, ønsker ikke å splitte opp Norges fremste akuttmedisinske miljø, et traumemiljø som er viktig for hele landet og har unikt flinke fagfolk som er en stor ressurs. Det nye sykehusprosjektet i Oslo har en prislapp på nesten 60 mrd. kr. Nå har de folkevalgte, de som representerer Oslo bys innbyggere, vedtatt at de ikke ønsker denne storstilte utbyggingen og ikke ønsker nedlegging av traumemiljøet på Ullevål og oppsplitting av det akuttmedisinske miljøet. Gjør det inntrykk på statsministeren, og vil statsministeren sammen med regjeringen gjøre en ny vurdering når Oslo by ikke lenger ønsker den utbyggingen?

Statsminister Erna Solberg [13:20:42]: Spørsmålet er jo ikke om man skal bygge et nytt sykehus, men hvilket sykehus og hvilken sykehusmodell man skal legge til grunn i Oslo. Den sykehusmodellen som regjeringen har lagt til grunn ved å gi tilslutning til finansieringen som foretaket har vedtatt, er den modellen som er best for Norge som helhet. Det er den som gir minst sentralisering av legeårsverk i fremtiden, og som bidrar til mest spredning av kompetanse. Alle de andre alternativene bidrar til akkurat det som representanten Slagsvold Vedum ellers snakker så mye om, nemlig mer sentralisering. Det vil være vanskeligere, det vil bli en annen konkurransesituasjon knyttet til det. Det vil også bli betydelig dyrere.

Et av de viktige spørsmålene er at man skal bygge ny legevakt der Oslo kommune har vedtatt at man skal gjøre det, bygge ut nytt lokalsykehus på Aker og få et nye

bedre tjenestetilbud til innbyggerne. Å stoppe dette nå vil bety dårligere behandling for folk, det tar lengre tid før man har nye sykehus, og det vil komme til å bety at man sentraliserer flere legeårverk i Norge.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:22:00]: De fremste fagfolkene innen akuttmedisin er ikke enig i den vurderingen som statsminister Erna Solberg gir. Jeg mener at når det høyest folkevalgte organet i Oslo tar en sånn beslutning, bør man også ta en diskusjon om det i Stortinget. Senterpartiet kommer til å fremme forslag om det. Men jeg merket meg at statsministeren ikke mener at man bør gå noen nye runder om akkurat det vedtaket – så da går jeg videre.

Jeg mener at statsministeren skal lytte til nasjonalforsamlingen. I starten av denne perioden hadde man også en mindretallsregjering. Det kom en rekke anmodningsvedtak som statsministeren ikke fulgte opp, som regjeringen ikke fulgte opp, for det var ikke juridisk bindende, som statsministeren sa. Det er på en måte en politisk forpliktelse.

Nå er det en stor diskusjon om NorthConnect, om man skal bygge en eksportkabel for strøm, som vil føre til høyere strømpriser i Norge, som vil svekke konkurransekraften til norsk industri og gjøre det dyrere for norske innbyggere. Hvis det blir et anmodningsvedtak i Stortinget som sier nei til utbygging av NorthConnect-kabelen, vil da statsministeren respektere vedtaket, eller vil hun følge praksisen hun fulgte med mange anmodningsvedtak tidligere i denne perioden?

Statsminister Erna Solberg [13:23:02]: Når vi har fått anmodningsvedtak tidligere i denne perioden, har vi kommet tilbake til Stortinget med beskjed om hva vi ønsker å gjøre med det, og fått tilslutning til det. Det betyr at når man har fått et anmodningsvedtak, fått en utredning om hvordan og på hvilken måte, eller hvilke nedsider, tar Stortinget på nytt stilling til det spørsmålet. Det er ikke sånn at vi har oversett det. Vi har gått tilbake til Stortinget med alle anmodningsvedtakene, og Stortinget har enten opphevet anmodningsvedtakene eller sagt seg enig i regjeringens måte å håndtere anmodningsvedtakene på. Det bildet som tegnes, er ikke riktig.

Jeg vil bare si at jeg har stor respekt for det Oslo bystyre gjør, men jeg vil minne om at representanten Slagsvold Vedum tidligere har vært sterkt imot sykehusutbyggingen på grunn av muligheten for sentralisering. Den modellen Oslo går inn for, er den sterkeste sentraliseringsmodellen vi har – bare for å ha med det.

Når det gjelder NorthConnect, er regjeringens utgangspunkt at vi skal gjennomføre en konsesjonsbehandling. Vi skal se på behovene som finnes fremover, og hvilken «impact» dette kommer til å ha på hele elek-

trisitetsforsyningen. Jeg håper at representanten Slagsvold Vedum er glad for at vi for øyeblikket har veldig lave kraftpriser i Norge, i motsetning til mye av det han har gitt inntrykk av før.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:24:17]: Når man hører svaret til statsminister Erna Solberg nå, er det egentlig et ikke-svar på om statsministeren vil følge et anmodningsvedtak fra Stortinget eller ikke når det gjelder NorthConnect. I 2018 inngikk Høyre, Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne en avtale om tilslutning til ACER – gi fra oss makt over norsk energipolitikk fra norske folkevalgte til EU. I en del av den avtalen lå det en plan for hvordan man skulle behandle NorthConnect-kabelen. Er det nå sånn å forstå at hvis det blir et nytt vedtak om NorthConnect-kabelen i Stortinget som vil ha form av et anmodningsvedtak, kan ikke statsministeren garantere at kabelen blir stoppet – hvis det blir et klart og tydelig vedtak fra Stortinget som sier nei til utbygging av NorthConnect?

Statsminister Erna Solberg [13:25:02]: Representanten mener at vi skal ta stilling til hypotetiske vedtak som ikke er fattet i Stortinget enda. Det er selvfølgelig sånn at en mindretallsregjering alltid respekterer Stortinget. Det er å komme tilbake enten med hvordan man følger opp, om man følger det, eller med forslag om andre måter å gjøre det på. Det vil være som vi har gjort i alle andre saker med mindretallsregjering, og det er å komme tilbake til de sakene. Men regjeringens arbeid nå er at dette er en utredning som er på høring. Høringsinstansene skal gi sine innspill til dette, og så skal regjeringen i tråd med det som er avtale med Arbeiderpartiet, også ha en normal konsesjonsbehandling. I den sammenhengen kommer vi til å gjøre vurderinger av hvordan kraftmarkedet utvikler seg fremover, og hvilken sannsynlighet man har for at dette har de konsekvensene som representanten påpeker.

Som jeg sa sist jeg var i Stortinget og svarte på spørsmål: Erfaringen nå er at det at vi har kraftkabler, har bidratt til å utløse mye ny kraft, for det gir en stabil avsetning. Det er hyggelig å vite at dagens lave kraftpriser bl.a. skyldes veldig høy produksjon av vindkraft i Norge.

Audun Lysbakken (SV) [13:26:24]: I mediene i dag var representanten Stefan Heggelund fra Høyre ute og inviterte til et nytt klimaforlik i Stortinget. Det er en interessant nyhet, for den forrige utgaven av Erna Solbergs regjering har jo brutt målene fra det forrige klimaforliket og tross mange oppfordringer fra opposisjonen ikke vært villig til å inngå i samtaler om et nytt klimaforlik. Derfor synes vi det er et veldig positivt signal representanten Heggelund har kommet med. Men

det er en viktig sak som gjenstår, og det er å få bekreftet at det er en invitasjon statsministeren står bak.

Statsminister Erna Solberg [13:27:10]: Som jeg sa i mitt innlegg: Vi legger frem Klimakur, som er fagrapporten for alle de vanskelige valgene vi kommer til å stå oppe i de neste ti årene, som har betydning for folks hverdag, som har betydning for ulike næringsgrupper, og alt slikt. Den blir lagt frem i morgen. Det er det faglige grunnlaget. Så går det faglige grunnlaget ut på høring, og så skal vi levere en stortingsmelding til Stortinget.

Den behandlingen synes jeg det er fint at vi klarer å få en bredest mulig tilslutning til, rett og slett fordi vi skal levere på et utslippsbudsjett de neste ti årene som vi er enige med EU om at vi skal ha. Det betyr at vi også må ha forutsigbarhet for de samme virkemidlene og for hva som skal skje. Derfor er det en fin ting og vil være bra når vi går ned i detaljtiltakene, å ha bredest mulig samarbeid i Stortinget for å få det til. Det gir forutsigbarhet for næringsliv, for organisasjoner og for folk for hvilken retning man må forholde seg til.

Audun Lysbakken (SV) [13:28:15]: Bredest mulig tilslutning skjønner jeg at statsministeren vil ha, men et forlik regner jeg med må bety at også opposisjonen får mulighet til å påvirke hva det er man skal bli enig om. Men da får vi komme tilbake til det og se hvordan det blir.

I dag har nettavisen FriFagbevegelse et oppslag som jeg tror de har hvert år, i anledning det som kalles kakседagen, nemlig at vi nå har kommet til dagen hvor landets toppsjefer har tjent like mye som det vanlige arbeidere gjør i løpet av et helt år. Sjefene i de 100 største selskapene i Norge har en gjennomsnittlig årslønn på 6,8 mill. kr og har nådd den lønnen en vanlig arbeidstaker kan forvente på et helt år, i løpet av bare 21 arbeidsdager – og det i en virkelighet hvor altfor mange arbeidsfolk møter lønnsstagnasjon og sosial dumping.

Er statsministeren enig i at denne store lønnsulikheten er et samfunnsproblem?

Statsminister Erna Solberg [13:29:22]: Jeg mener det er viktig at i en periode hvor faktisk alle har vært med på en dugnad for å bevare og videreutvikle norsk konkurransekraft etter oljeprisfallet, må også topplederne vise moderasjon i utviklingen av sine inntekter. Det har vært et signal vi har gitt ganske tydelig gjennom flere statsråder tidligere, og som også jeg har sagt. Det er viktig å huske at det ikke er sånn at man kan forvente moderasjon hvis man ikke selv også yter moderasjon. Det er en viktig del av utviklingen fremover.

Så mener jeg at vi forhåpentligvis klarer å se en bedre inntektsutvikling i årene fremover, men det betyr at

vi må løfte konkurransekraften vår mye. Vi trenger å etablere flere arbeidsplasser fremover, men også at folk får en rettferdig del av den kaken som blir produsert.

Audun Lysbakken (SV) [13:30:17]: Jeg er ikke sikker på om jeg kan se på det som en bekreftelse på at statsministeren mener det er et samfunnsproblem, men det var i hvert fall en mild oppfordring til moderasjon, og det er bra.

Mitt siste spørsmål er knyttet til iskanten, for det kommer vi til å diskutere mye denne våren. I dag har vi sett at Havforskningsinstituttet har vært ute med tydelige råd knyttet til observasjoner av hvordan iskanten faktisk beveger seg. Selv om vi har global oppvarming, fører også temperaturøkningen til at temperaturkurven heves oppover, det vil si at både de høyeste og de laveste temperaturene blir høyere enn før, sånn at man faktisk i perioder kan få en utbredelse av isen lenger sør enn før.

Vi har sett både Polarinstituttet og Havforskningsinstituttet komme med klare miljøfaglige råd om at det er klokt å trekke denne grensen lenger sør. Mitt spørsmål til statsministeren er: Hva slags vekt vil hun legge på de miljøfaglige rådene, som er veldig tydelige i denne saken?

Statsminister Erna Solberg [13:31:25]: Jeg er litt usikker på om representanten Lysbakken nå faktisk argumenterte for en dynamisk iskant, for skulle man følge de bitene her, betyr det at man da flytter etter hvert som man ser bildene. Dette er jo litt av den store debatten: Skal man ha en dynamisk iskant, eller skal man trekke en litt mer fast kant fremover og si at det er her den går?

Regjeringen er ikke ferdig med dette arbeidet, og jeg synes man skal ha respekt for at vi har en god diskusjon rundt disse spørsmålene. Men det er klart at det vi er opptatt av også fra Høyres side, er at det er et belte fra der hvor isen faktisk er, som tidligere har vært definert som ca. 50 km, hvor det er helt ekstraordinært biomangfold, en ekstraordinær miljøsituasjon som vi er nødt til å ta vare på i den måten vi skal gjøre det fremover. Det er det som også ligger i dagens måte å tenke på, men dette må vi fortsatt ha med oss fremover, for det biomangfoldet vi har der, er det viktig å ta vare på.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Jonas Gahr Store (A) [13:32:41]: Jeg skal egentlig ikke forlange denne debatten. Jeg synes den har vært nyttig. Denne sluttrunden når det gjelder klimaforlik, synes jeg også er interessant, for da representanten Heggelund i går var ute med en klar invitasjon til forlik,

tenkte noen av oss at dette er et signal fra regjeringen. Men det industrifriendlye Oslo Høyre skal man kanskje ikke lytte til sånn uten videre. Jeg ser klimaministeren sier at det er litt tidlig å snakke om akkurat det, og statsministeren sier at hun vil gjerne snakke med flere, men akkurat det poenget representanten Lysbakken tok opp, er at hvis det er forlik, så handler det om å lytte også til de partnerne man går inn i det med, og til deres syn på sakene.

Jeg har lyst til å gi en stemmeforklaring over de forslagene som ligger her, og den er da at Arbeiderpartiet stemmer for de forslagene vi har fremmet. For øvrig stemmer vi for forslagene nr. 7, 10, 12, 13 og 14.

Men en stemmeforklaring på forslag nr. 13, som handler om ikke å legge ned dagens fødeavdelinger eller andre fødetilbud: Der vil jeg si at vi stemmer for dette forslaget fordi det er en berettiget frykt flere steder i landet for at det legges ned fødetilbud før fullgode alternativ er på plass. Vi støttet i 2018 et vedtak her som et flertall stilte seg bak, om å sikre en trygg og framtidrettet fødselsomsorg ved å sikre dagens fødeinstitusjoner. Jeg vil da understreke at det ikke betyr at det ikke kan komme endringer i innretning av fødetilbud av høy kvalitet ved framtidige nye sykehus som planlegges i ulike deler av landet.

Ellers takker jeg for en god debatt.

Marit Arnstad (Sp) [13:34:32]: Jeg har bare et par kommentarer på tampen av debatten.

For det første var det et uhyre interessant svar statsministeren ga på representanten Slagsvold Vedums spørsmål om anmodningsvedtak. Hun sa da at hvis regjeringen ikke følger dem opp, blir de sendt tilbake til Stortinget, og så vil Stortinget slutte seg til at de ikke skal følges opp.

Nei, det er ikke riktig så enkelt. Denne regjeringen har lagt til side atskillige anmodningsvedtak fordi et av støttepartiene i Stortinget har bøyd nakken. Det var et flertall i Stortinget som bestemte seg for å innføre beredskapslagring av korn – Kristelig Folkeparti bøyd nakken. Det var et flertall i Stortinget som sa at vi skal evaluere seksårsreformen. Regjeringen la det bort, Kristelig Folkeparti bøyd nakken.

Om dagens opposisjonsparti kommer til å gjøre det, er et åpent spørsmål. Jeg tror det skal bli interessant å se om statsministeren her vil ta sjansen på å lene seg på en avtale med f.eks. Arbeiderpartiet om NorthConnect, eller at Fremskrittspartiet til slutt skal bøye nakken overfor regjeringen. Så det tror jeg blir interessante spørsmål framover. Vi fikk ingen klargjøring av det. Men det er klart at hvis både Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet i forbindelse med NorthConnect eller i andre spørsmål gjør klare vedtak, forventer vi også

at regjeringen følger opp de vedtakene. Og blir det et vedtak om å stoppe NorthConnect, må regjeringen følge opp et vedtak om å stoppe NorthConnect. Det er nå engang en mindretallsregjeringens skjebne.

Debatten har for øvrig avklart at Fremskrittspartiet i stor grad kommer til å bli et støtteparti for regjeringen. Ikke engang de forslagene om bjørn som Fremskrittspartiets representanter i går var ute i atskillige aviser rundt omkring i landet og sa at de ville fremme, kan de støtte i dag når Senterpartiet fremmer det i salen. Så man kan altså reise rundt til landets aviser og si hva man vil gjøre, men når man kommer til stortingssalen, vil man ikke støtte det man skal gjøre, for da må man støtte regjeringen i stedet.

Slik tror jeg vi kommer til å oppleve det en rekke ganger. Det skulle ikke forundre meg om de allerede har en avtale om å inngå budsjettforlik, slik at regjeringen skal reddes både i revidert nasjonalbudsjett og i statsbudsjettet.

Jeg vil også gi en stemmeforklaring til slutt. Senterpartiet kommer til å stemme for egne forslag, for Arbeiderpartiets forslag og for forslag nr. 14, fra Rødt.

Audun Lysbakken (SV) [13:37:15]: I tillegg til de forslagene som jeg har argumentert for før i debatten, vil jeg bare avslutningsvis kort nevne situasjonen i Midtøsten og den såkalte Trump-planen for fred. Det er også et relevant spørsmål for Stortinget, og særlig fordi vi mener at regjeringen burde ha tatt langt skarpere avstand fra den enn det den første reaksjonen fra utenriksministeren ga uttrykk for. Det er et veldig dramatisk steg som er tatt ensidig av USA og den israelske regjeringen, og som er det motsatte av en fredsplan – det er i realiteten en okkupasjonsplan og en anerkjennelse av de ulovlige bosettingene og utvidelsen av den ulovlige okkupasjonen som de innebærer.

Derfor har SV fremmet forslag i dag om at Norge må forberede en anerkjennelse av Palestina. For et par år siden var det et momentum for dette blant flere land, som Norge dessverre ikke ble med på. Det kunne ha skapt en annen situasjon hvis flere land hadde gjort det da. Nå må vi prøve å være en motvekt mot den ensidige amerikanske politikken. Da trengs det en tydelig politikk for fred og for en realisering av tostatsløsningen, som er det eneste mulige sporet for varig fred. Derfor fremmer vi det forslaget i dag.

Så en stemmeforklaring: SV kommer til å stemme for samtlige forslag som er fremmet av andre rød-grønne opposisjonspartier, bortsett fra forslagene nr. 8, 9 og 11.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:39:07]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024) (Innst. 131 S (2019–2020), jf. Prop. 121 S (2018–2019))

Presidenten: Etter ynske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkordskifte med inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:39:57] (ordfører for saken): Jeg vil først få lov til å takke komiteen for en god og konstruktiv dialog på tvers av partier.

Det var knyttet store og høye forventninger til opptrappingsplanen i faglige miljøer så vel som blant dem som driver det politiske arbeidet på Stortinget og i kommunene.

Komiteen vil påpeke at flesteparten av barn og unge i Norge i dag vokser opp med god psykisk helse. Det er bra. Det er allikevel bekymringsfullt at undersøkelser viser at stadig flere barn og unge opplever psykiske plager og lidelser, stress, kroppspress, ensomhet og bekymring. Komiteen er enstemmig i at dette må tas på alvor.

Stortinget har tidligere vært tydelig på at regjeringen skulle komme til Stortinget med en helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Opptrappingsplanen til regjeringen hadde vi på høring i Stortinget mandag 14. oktober. Et stort antall fagmiljøer deltok i høringen, og vi fikk tilbakemeldinger om hvordan vi best mulig kunne styrke opptrappingsplanen for det enkelte barn og for samfunnet, og innhold om helsefremmende og sykdomsforebyggende tiltak og mange andre gode tiltak.

Det manglet ikke på gode forslag fra høringsinstansene, men det manglet ros. Det ble mye kritikk. Brorparten av kritikken handler om manglende forpliktende og konkrete forslag som det følger finansiering med. Her skiller Arbeiderpartiet lag med regjeringspartiene.

Hvorfor står vi her i dag? For Arbeiderpartiet er det klinkende klart: Vi skal bidra med politikk som vil gi alle barn og unge en god psykisk helse, gjennom likeverdige tjenester i hele landet, med forpliktende opptrappingsplaner og finansiering og i god dialog med fagmiljøer og organisasjoner.

På bakgrunn av dette, samt at mange av høringsinstansene mener arbeidet må gjøres på nytt i regjeringen, er vårt primære forslag, forslag nr. 1, å sende planen til-

bake. Vi er skuffet. Fagmiljøene er skuffet. Regjeringen har ikke levert på oppdraget fra Stortinget. Barneombudet sa i høringen at planen ikke svarer på de utfordringene barn og unge møter. Forandringsfabrikken sa rett ut at de er skuffet over denne planen. Rådet for psykisk helse sier at det er for mye vurdering og for lite forpliktelser – for mye pilot og for lite langsiktighet. Jeg kunne ha fortsatt, for det har ikke manglet på kritikk. Her kan ikke statsråden alene klage på Stortingets opposisjon, han må eventuelt også rette sin klage mot sine egne fagmiljøer. Jeg er spent på hvordan statsråden i dag gir Stortinget tilbakemelding på denne kritikken.

Det er nok av gode forslag i innstillingen som vi i dag kunne ha vedtatt, som ville ha vært en reell opptrapping. Arbeiderpartiet fremmer i dag 23 gode forslag, forslag som ville vært nye og forpliktende, og som viser at vi tar barn og unges psykiske uhelse på alvor, forebygger og rehabiliterer.

Viktigst i mitt innlegg nå blir å fremme forslag nr. 1 og gjenta det at vi ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ny helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse – slik Kristelig Folkeparti og Venstre foreslo i sin tid.

Med dette tar jeg opp Arbeiderpartiets forslag i innstillingen, og jeg varsler også at vi kommer til å gå imot tilrådingen. Jeg kommer også i senere innlegg tilbake til hvordan vi tar stilling til de tre såkalt løse forslagene som er fremmet i Stortinget i dag, fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Hege Haukeland Liadal har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Torill Eidsheim (H) [13:44:48]: Helse- og omsorgsdepartementet legg i proposisjonen fram ein heilskapleg og forpliktande opptrappingsplan for barn og unge si psykiske helse.

Med opptrappingsplanen vil regjeringa jobbe for at fleire skal oppleve god psykisk helse og god livskvalitet, og at dei som treng det, skal få eit godt behandlingstilbod. Opptrappingsplanen inneheld både helsefremjande, førebyggjande og behandlingssrette tiltak og omfattar barn og unge mellom 0 og 25 år. Derfor har fleire departement i samarbeid utarbeidd denne planen.

Grunnlaget for god psykisk helse blir nettopp skapt i alle sektorar og i heile samfunnet. Det blir skapt i familiar, barnehagar og skular der barn og unge får den omsorga og dei utfordringane dei treng, på arenaer for høgare utdanning, arbeid og aktivitet der ein kan finne meining og eit fellesskap, og òg gjennom eit samfunn som fremjar meistring og tilhøyrslø.

Når unge menneskes liv blir ekstra vanskeleg, og dei får behandling eller tenester frå det offentlege, har det offentlege eit særleg ansvar for å sørge for at òg deira stemme blir høyrte.

Heldigvis har dei fleste barn og unge i Noreg god både psykisk og fysisk helse, men Ungdata-rapporten frå 2018 slår fast at sjølv om mange trivst og er fornøgde med eige liv og helse, er det òg mange som opplever bekymringar i kvardagen. Færre enn før trur dei kjem til å leve eit godt og lukkeleg liv. Delen som opplever einsemd, er høg: 14,9 pst. av jentene og 7,2 pst. av gutane på vidaregåande skule oppgjev å vere veldig mykje plaga av einsemd.

Det er urovekkjande at fleire sjølv rapporterer om psykiske plager og lidingar, negativt stress, kroppspress og einsemd. I tillegg er det urovekkjande at vi ikkje har hatt sikre forklaringar på kor mykje som er ein faktisk auke, og kor mykje som skuldast meir openheit og mindre stigma knytt til psykiske helseplager. Uansett veit vi at å få hjelp tidleg aukar sjansen for å bli bra raskare.

Over 60 pst. av landets kommunar rapporterer at psykiske helseplager blant barn og unge er deira største utfordring i folkehelse- og førebyggingsarbeidet. Kommunane etterspør gode verktøy for å jobbe systematisk med å skape helsefremjande oppvekstmiljø for alle barn og unge.

Det er difor gledeleg å sjå at nokre kommunar har etablert eit godt samarbeid med sjukehus, slik som komiteen nettopp fekk sjå då vi besøkte Helse Fonna. God samhandling er heilt vesentleg for å sikre riktig hjelp og rask hjelp.

Det er vidare behov for sterkare medverknad frå barn, unge og pårørande når det gjeld avgjerder som blir tekne om behandlinga i psykisk helsevern. For eksempel inneber tvang alvorlege inngrep i den personlege integriteten til den enkelte. Då er det viktig at vi styrkjer fagleg leiing innanfor psykisk helsevern, og dette er nettopp nødvendig for at vi skal kunne klare å sikre ei god behandling.

Alle barn har rett til gode oppvekstvilkår. Til grunn for regjeringas politikk ligg synet på det enkelte menneskets unike, ibuande og ukrenkelege eigenverdi. Barn er sjølvstendige individ med individuelle rettar, og barns beste skal alltid leggjast til grunn.

Regjeringas opptrappingsplan inneheld tiltak for å gjere hjelpa meir tilgjengeleg og nær for barn og unge som treng behandling for psykiske helseutfordringar. Regjeringa vil difor både styrkje det digitale hjelpetilbodet og tydeleggjere at helsestasjonar og skulehelsetenesta kan tilby behandling for lettare psykiske tilstandar, ikkje berre arbeide førebyggjande.

Regjeringa har trappa opp innsatsen innanfor psykisk helse for barn og unge betydeleg sidan 2013. Denne planen peikar ut ei retning for den vidare satsinga på barn og unge si psykiske helse.

Presidenten: Det vert då ein pause i debatten, og det vil no verta ringt inn til votering.

Tone Wilhelmsen Trøen gjeninntok her presidentplassen.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering. Sakene nr. 1–3 er ferdig behandlet tidligere i dag. Vi går vidare til votering i sak nr. 4.

Votering i sak nr. 4, debattert 30. januar 2020

Debatt om statsministerens redegjørelse om regjeringens sammensetning (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 28. januar 2020)

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 18 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 7–13, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 14 og 15, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslagene nr. 16–18, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer først over forslagene nr. 16–18, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en ny skatt på arv av store formuer.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget erklærer at den globale oppvarmingen er en nasjonal nødssituasjon for Norge. Landet og verden er i en klimakrise som krever ekstraordinær, rask og felles innsats for å unngå katastrofale konsekvenser.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forberede anerkjennelsen av Palestina som egen stat.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 96 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.00.59)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 15, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Medlemmer av regjeringen, statssekretærer og politiske rådgivere skal ikke gis etterlønn ved fratreden som overgår 62,4 prosent av inntekt.»
 Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 97 mot 8 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 14.01.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak til Stortinget med forslag som bidrar til at organisasjonsgraden kan økes, som en anerkjennelse av at det er viktig at mange arbeidstakere velger å være fagorganisert.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 14.01.33)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8 og 9, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre praksis i bjørneforvaltningen slik at terskelen for å ta ut bjørn som skader husdyr og rein blir redusert.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere redusert bestandsmål for antall ynglinger av bjørn, særlig i region 6 og 7.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 12 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 14.01.48)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å gi kommunene rett til et lokalt veto mot vindkraftutbygging på land.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 92 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.42)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7, 10, 12 og 13, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en melding om avgiftspolitikken.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Politidirektoratet om å stanse all nedbemanning og alle kutt ved polititjenestesteder inntil politireformen er evaluert.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en redejvørelse om Norges forhold til EU på energiområdet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ingen av dagens fødeavdelinger eller andre fødetilbud legges ned.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 14.03.01)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–6, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovforslag som sikrer pensjon fra første krone for alle senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at personer på arbeidsavklaringspenger får nødvendig tid til avklaring til arbeid eller trygd, og uten å miste stønaden før de er ferdig avklart, gjennom en fleksibel og individuelt tilpasset bruk av bestemmelsene om unntak fra den generelle tidsbegrensningen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde skjeringsstillegget for uførepensjonister som er født 1954 eller senere.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett om å legge frem forslag om midler til fylkeskommunene for å redusere ferjetakster og sikre overgang til lav-/nullutslippsferjer på en måte som ikke belaster alminnelige reisendes utgifter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede med sikte på å innføre en garanti om at alle elever som er kvalifisert for det, får tilbud om læreplass.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2020 reversere kutt i ordning for stønad til briller for barn, "Briller for barn/ungdom under 18 år".»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.20)

Presidenten: Presidenten foreslår at statsministerens redegjørelse om regjeringens sammensetning holdt i Stortingets møte 28. januar 2020 vedlegges protokollen. – Det anses enstemmig vedtatt.

Ettersom debatten i sak nr. 5 ikke ble ferdig, vil voting av sak nr. 5 tas i neste møte i Stortinget. Den neste saken som votes over på dagens kart, er sak nr. 6, som er referat.

Sak nr. 6 [14:03:43]

Referat

1. (131) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 5 (2019–2020))
2. (132) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 6 (2019–2020))
3. (133) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 7 (2019–2020))
Enst.: Nr. 1–3 vedlegges protokollen.
4. (134) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Eva Kristin Hansen, Magne Rommetveit, Freddy André Øvstegård og Hans Inge Myrvold om krav om utlevering av dokument fra møtet den 25. oktober 2019 mellom statsråd Anniken Hauglie og Nav-direktør Sigrun Vågeng (Dokument 8:52 S (2019–2020))
Enst.: Behandles etter forretningsordenens § 39 annet ledd bokstav c (legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen).
5. (135) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbekkk, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Nicholas

Wilkinson om å rette opp urettferdige velferdskutt (Dokument 8:48 S (2019–2020))

Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.

6. (136) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Torgeir Knag Fylkesnes, Arne Nævra, Karin Andersen, Petter Eide og Nicholas Wilkinson om en bindende forpliktelse for olje- og gassnæringen til å kutte utslipp av klimagasser (Dokument 8:43 S (2019–2020))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
7. (137) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra, Nicholas Wilkinson og Lars Haltbrekken om tiltak for å få ned klimagassutslippene (Dokument 8:44 S (2019–2020))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, som foretter sitt utkast til innstilling for næringskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
8. (138) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud og Gisle Meininger Saudland om å avslå søknad fra NorthConnect om anleggskonsesjon, utenlandskonsesjon og unntak fra EØS-regelverk for å bygge strømkabel mellom Norge og Storbritannia (Dokument 8:49 S (2019–2020))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
9. (139) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stanse krafteksportkabelen NorthConnect (Dokument 8:53 S (2019–2020))

Presidenten: Referatpunkt 139 foreslås sendt energi- og miljøkomiteen.

Representanten Bjørnar Moxnes har bedt om ordet.

Bjørnar Moxnes (R) [14:04:46]: Det gjelder vårt forslag vedrørende NorthConnect. Vi ønsker å behandle dette etter § 39 c i Stortingets forretningsorden. Begrunnelsen er at det er nødvendig at Stortinget raskt avklarer om det er flertall eller ikke for NorthConnect på Stortinget av hensyn til berørte parter, som både Norsk Industri, kraftselskapene og fagbevegelsen. Derfor ønsker vi en behandling som da er et par dagers gjennomsyn og så behandling i Stortinget.

Marit Arnstad (Sp) [14:05:14]: I saken om NorthConnect deler Senterpartiet fullt og helt Rødts synspunkt, men det er nå engang slik at det ligger et forslag til behandling i komiteen fra Senterpartiet om NorthConnect. Det er enda en sak, som er referert i dagens referat, fra Fremskrittspartiet om NorthConnect, og så vidt jeg vet, har også Arbeiderpartiet varslet en sak om NorthConnect. Da synes jeg det er mest ryddig at alle sakene går til behandling i komiteen.

Hadia Tajik (A) [14:05:53]: Til liks med representanten Arnstad meiner Arbeidarpartiet at alle forslaga knytte til NorthConnect bør behandlast samla i komiteen, der det jo er fleire forslag til behandling akkurat no. Det er ingen grunn til å behandla dette annleis.

Presidenten: Representanten Moxnes har altså anmodet om hastebehandling etter forretningsordenens § 39 annet ledd bokstav c, dvs. at forslaget legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen til behandling.

Presidenten vil vise til at komiteen har et annet forslag om NorthConnect til behandling, i tillegg til at et forslag fra Fremskrittspartiet om samme tema også er foreslått og vedtatt sendt til komitébehandling i dag, jf. referatpunkt 138.

Presidentens forslag er at referatpunkt 139 sendes til komitébehandling. Det voteres da alternativt mellom forslaget fra presidenten og representanten Bjørnar Moxnes' forslag om hastebehandling.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom forslaget fra presidenten og forslaget fra representanten Bjørnar Moxnes ble forslaget fra presidenten bifalt med 96 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.13)

Presidenten: Dermed er forslaget fra presidenten om komitébehandling vedtatt.

Videre ble referert:

- 10 .(140) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Nicholas Wilkinson om styrkede abortrettigheter (Dokument 8:45 S (2019–2020))
11. (141) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om å rette opp urettferdige helsekutt (Dokument 8:47 S (2019–2020))
12. (142) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken og Hege Haukeland Liadal om en opptrappingsplan for bemanning i eldreomsorgen og tiltak for å forebygge demenssykdom (Dokument 8:51 S (2019–2020))
Enst.: Nr. 10–12 sendes helse- og omsorgskomiteen.
13. (143) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Arne Nævra, Freddy André Øvstegård, Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson og Torgeir Knag Fylkesnes om nødvendige endringer for å kunne oppløse tvangssammenslåtte fylkeskommuner (Dokument 8:46 S (2019–2020))

- Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
14. (144) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Nils Kristen Sandtrøen om å stoppe salget av våre felles norske skoger (Dokument 8:50 S (2019–2020))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
 15. (145) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Arne Nævra, Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski og Torgeir Knag Fylkesnes om fergealternativ på E39 (Dokument 8:42 S (2019–2020))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 5 [14:08:12]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024 (Innst. 131 S (2019–2020), jf. Prop. 121 S (2018–2019))

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:08:16]: Omkring halvparten av oss får psykiske problemer i løpet av livet. Noen er arvelig belastet og kan bli syke uten at noe spesielt har skjedd, andre trenger hjelp etter personlige kriser som dødsfall og ulykker eller når de er i en vanskelig familiesituasjon. I mange tilfeller er årsaken faktisk helt uviss.

Vi i Fremskrittspartiet er opptatt av å gi barn og unge de verktøyene de trenger for å få en bedre psykisk helse. Derfor har vi i vår regjeringsperiode styrket helsestasjonene, etablert mobbeombud i alle landets fylker, stilt krav om psykologkompetanse i alle landets kommuner og innført livsmestring i skolen.

For å sikre god psykisk helse trenger vi tjenester som i større grad ser den enkelte. Derfor innførte Fremskrittspartiet og regjeringen i 2019 nye pakkeforløp for barn og unges psykiske helse, som skal bidra til at den enkelte i mye større grad blir sett og får tilpasset behandling. Der folk tidligere har måttet vente i månedsvis i kø, skal de nå få vite hva som skal skje, når det skal skje, og hvem som har ansvaret. Dette skal gi bedre oppfølging av den enkelte og gjøre at det blir lettere å få hjelp. For Fremskrittspartiet er det viktig at alle mennesker får innflytelse på behandlingen og rett til å velge behandlingssted. Fremskrittspartiet fikk mange gjennomslag på dette feltet da vi satt i regjering. Nå sitter vi ikke i regjering lenger og har behov for å peke tydelig på nye tiltak vi mener det blir viktig å gjøre mer av framover.

De siste årene har vi også forsøkt å overtale våre tidligere regjeringspartnere til å tillate at helsesykepleiere får mulighet til å henvise barn og unge til barne- og ung-

domspsykiatrien. Fremskrittspartiet mener det er viktig at alle barn som trenger hjelp, har en voksenperson å henvende seg til for å få det. For mange barn og unge er det helsesykepleieren som er den personen de tør å henvende seg til – i hvert fall framfor legen, som de ofte ikke har noe forhold til i det hele tatt. Helsesykepleieren på skolen eller helsestasjonen har ofte bedre tid til å bli kjent med barnet og bygge et tillitsforhold. Derfor mener vi i Fremskrittspartiet at de kan være like godt i stand til å vurdere om barnet trenger videre oppfølging i BUP som det leger kan være, og derfor bør de få mulighet til å henvise direkte.

Fremskrittspartiet foreslår i denne saken å gjennomføre et prøveprosjekt for å se om dette kan gi positive erfaringer. Vi støtter derfor ikke forslaget fra den andre delen av opposisjonen som sier at dette skal gjennomføres, men vi foreslår et prøveprosjekt i første omgang for å høste erfaringer fra dette før man konkluderer på om det bør være en permanent ordning.

Unge mennesker må settes i stand til å mestre eget liv. De må bli sett og få tidlig og god hjelp når de har behov for det. Det betyr bl.a. frihet fra vold og seksuelle overgrep og omsorgssvikt. Dette er et stort og alvorlig problem, og det vil vi i Fremskrittspartiet bekjempe.

Gjennom aldersbestemt helsekontroll testes barnets språkutvikling, atferd og utvikling. Helsestasjonen kan avdekke nedsatt hørsel eller syn, noe som er særlig viktig før skolestart. Gjennom denne oppfølgingen kan vi også både unngå og avdekke vold, overgrep, negativ sosial kontroll og annen omsorgssvikt. Helsestasjonen spiller en avgjørende rolle for å gi informasjon og veiledning, og de aller fleste foreldre setter pris på dette tilbudet. Men det er noen barn der ute som aldri kommer på disse helsekontrollene. Det er familier som bevisst unnlater å dukke opp, i frykt for å bli avslørt, barn som aldri får muligheten til å møte andre voksne og fortelle om sin vanskelige situasjon i en dysfunksjonell familie, før de begynner på skolen. Fremskrittspartiet mener at kommunene skal ha en plikt til å følge opp de barna som uteblir fra aldersbestemt helsekontroll. Det er de barna man bør være mest bekymret for. Derfor foreslår vi nå at kommunene skal få en plikt til å ta kontakt og dra på hjemmebesøk til de familiene som uteblir fra aldersbestemt helsekontroll, og det forventer jeg faktisk at regjeringspartiene støtter opp om.

I tillegg har helsestasjonene i dag en fireårskontroll for å vurdere barnets språkutvikling – på barnets morsmål. Det mener Fremskrittspartiet er feil fokus. Det er ikke avgjørende viktig på noen måte at fireåringer kan morsmålet sitt, det som er avgjørende, er å kunne norsk. For at barn skal utvikle sosiale ferdigheter, føle tilhørighet og samhold, få venner, må de kunne snakke norsk med dem. Det er avgjørende viktig for å forebygge uten-

forskap og ensomhet. Derfor foreslår vi i Fremskrittspartiet i denne saken at alle barn skal gjennomføre en obligatorisk test av norskkunnskaper ved fireårskontrollen, og det forventer jeg også at regjeringspartiene støtter opp om.

En god barndom kan vare livet ut, men det kan dessverre også en dårlig barndom. Å forebygge psykisk uhelse og bygge sterke barn og sette dem i stand til å mestre sitt eget liv er rett og slett noe av det viktigste vi gjør. Jeg er derfor glad for at regjeringen, da Fremskrittspartiet var en del av den, fikk gjennomført så mange viktige tiltak for barn og unges psykiske helse. Nå er vi ikke en del av regjeringen mer, men vi kommer til å følge dette området tett fra sidelinjen og utfordre regjeringen der det er nødvendig.

Med det vil jeg ta opp de løse forslagene Fremskrittspartiet har fremmet i saken, og varsle at det er kun dem vi kommer til å stemme for.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [14:13:28]: Regjeringa har levert ein opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Det er det eit stort behov for. Ifølgje regjeringa er planen heilskapleg og forpliktande, Senterpartiet meiner han ikkje er det. På høyringa til komiteen var det sterk misnøye med planen – han var vag og hadde store manglar. Legeforeininga meinte han ikkje kunne kalla ein opptrappingsplan. Barneombodet meinte han burde sendast tilbake til regjeringa. Senterpartiet tar desse tilbakemeldingane på alvor. Det må verta slutt på uforpliktande planar for Stortinget som ikkje på nokon måte er førande planar som vil bidra til ei reell styrking i tenestene.

Det er òg ei stor svakheit ved planen, som vert kalla heilskapleg, at han ikkje omhandlar psykisk helsevern i det heile. Når vi veit at ein av tre som vert send over til barne- og ungdomspsykiatrien, vert avvist, er det klart at dette òg burde ha vore med i ein slik opptrappingsplan.

Vi står altså bak forslaget om å senda planen tilbake til regjeringa, og vi ber regjeringa leggja fram ein ny, heilskapleg og forpliktande opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Vi vil stemma mot den framlagde planen under voteringa.

Vi står bak ein god del forslag i innstillinga. Eg vil omtala dei litt spesielt.

Vi foreslår ei eiga melding om studenthelse. Vi har mykje fakta om psykisk uhelse hos studentar, og vi treng ei eiga stortingsmelding om dette temaet.

Vi foreslår at føremålsparagrafen til helsestasjons- og skulehelsetenesta ikkje vert utvida til å inkludera behandling og oppfølging av psykiske og somatiske plager. Fagmiljøet er einig i den vurderinga, og vi synest ikkje

det er rett at Stortinget skal påleggja dette. Det vert ei anna helsestasjonsteneste enn vi har i dag, som fungerer veldig bra.

Vi føreslår at det må leggjast fram ei eiga barnevernshelsereform, i tråd med forslaget i NOU-en om ny barnevernslov, nettopp for å sikra betre helsehjelp til barn i barnevernet.

Vi føreslår òg at alle planar om å svekkja barne- og ungdomspsykiatrien og distriktpsikiatriske senter vert sette på vent inntil vi har fått behandla ein sjukehusplan.

Vi vil at eigendelar til fastlegar skal verta fjerna for ungdom under 18 år. Det er rart at når vi har ein opptrappingsplan, så er fastlegeordninga omtrent ikkje nemnt i planen. Fastlegane bør vera meir delaktige når det gjeld barn og ungdoms psykiske helse.

Vi føreslår òg at alle kommunar må peika på éin instans som har ansvaret for å samordna tenester for barn, og at samarbeid om dei mest utsette barna må inn i dei lovbestemte samarbeidsavtalene mellom sjukehus og kommunar.

Vi har òg eit forslag om å opna for at helsesjukepleiarar kan senda over til BUP. Eg ser at Framstegspartiet no vil ha forsøk. Det finst forsøk allereie i dag, bl.a. eit i Bergen. Vi kan stemma for det subsidiært. Framstegspartiet har jo stemt mot dette fleire gongar. Vi er heilt sikre på at dette ei god ordning, og vi treng ikkje forsøk.

Så til dei andre forslaga frå Framstegspartiet:

Eit handlar om å sørja for at kommunane følger opp barn som ikkje kjem på aldersbestemte helsekontrollar. Dette har vi hatt ei sak om tidlegare. Det er synleg at kommunane har eit slikt ansvar i dag. Foreldre har etter lova plikt til å medverka til at barnet deltar på helsekontrollar. Dette forslaget slår inn opne dører, og eg meiner det ikkje er nødvendig å fremja eit slikt forslag i Stortinget.

Så til forslaget om å gjennomføra ein obligatorisk test av norskkunnskapane ved fireårskontrollar: Helsestasjonar byggjer på samtykkje og frivilligheit, ikkje på obligatoriske undersøkingar og tvang. Eg vil sterkt åtvara mot eit slikt forslag. Dessutan viser forslaget ein manglande kompetanse i kva morsmål faktisk betyr for språkutvikling. I den nasjonale faglege rettleiinga som kom i 2017, vart det òg stilt spørsmål ved om det var rett å testa norskkunnskapane ved fireårskontrollar i det heile, fordi ein ikkje får fram språkforståinga og språkkunnskapane, og det er det som er viktig for utviklinga til barn. Så vi kjem ikkje til å støtta det forslaget frå Framstegspartiet.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:18:54]: Jeg ble så glad da jeg leste at regjeringen har laget en opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Jeg har jobbet

med barn som trenger mer hjelp fra det psykiske helsevernet. De har lært meg å forstå feilene vi kunne endre på. Jeg var glad, men nå er jeg skuffet. I planen er det nesten ingen forpliktelser. Planen er så vag. Barneombudet, som jobber for barn, sa at planen har store mangler. Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, FFO, skrev at planen er uten mål og inneholder få konkrete tiltak. Legeforeningen spurte om forslaget i det hele tatt kan kalles en opptrappingsplan.

Siden planen er så dårlig, har SV og andre partier fremmet 23 forslag for å bedre planen. Vi har snakket med organisasjonene, vi har snakket med barn og ungdom, vi har snakket med helsepersonell. Det er altså fremmet 23 forslag, og ingen av dem vil regjeringens partier stemme for – ingen.

Barn og ungdom trenger å føle seg helt trygge for å kunne fortelle om de vanskelige tingene de trenger å dele. De trenger å snakke med noen om de skal få riktig hjelp. Vi vet at barn og ungdom har mye kunnskap for å bedre det psykiske helsevernet. Men i planen er det veldig vanskelig å se at regjeringen har brukt brukerkunnskap. Jeg håpte at regjeringen ville bruke all kunnskap fra hele landet, kunnskap fra de rike og de fattige, kunnskap fra helsepersonell og de som bruker det psykiske helsevernet. Men vi ser at helseministeren ikke har brukt kunnskapen vi har, for å lage en god plan.

Jeg ble så glad da jeg leste at regjeringen har laget en plan for psykisk helse for barn og ungdom. Jeg var glad, men nå er jeg skuffet – og litt sint. Hvis høyrepartiene og Fremskrittspartiet stemmer for alle forslagene våre, har vi en mulighet for å ha en bedre plan. Men slik det ser ut nå, er planen så dårlig at vi er nødt til å sende den tilbake. Barneombudet, som jobber for barn, sa at planen har store mangler. FFO skrev at planen er uten mål og inneholder få konkrete tiltak. Legeforeningen spurte om forslaget i det hele tatt kan kalles en opptrappingsplan.

SV vil stemme for forslag nr. 15, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. SV vil stemme for forslag nr. 23, fra Fremskrittspartiet. SV vil stemme imot forslag nr. 24, fra Fremskrittspartiet, og vil stemme subsidiært for forslag nr. 26, dersom opposisjonens forslag faller.

Hvis regjeringen ikke stemmer for våre forslag, og hvis høyrepartiene ikke vil stemme for å sende planen tilbake til regjeringen, vil SV stemme imot hele planen. Vi trenger ikke en plan som er så vag, og som ikke har gode forpliktelser for barn og ungdom.

Carl-Erik Grimstad (V) [14:23:25]: I forbindelse med et representantforslag fremmet av Kristelig Folkeparti i 2016 fikk Venstre sikret flertall for at det skulle utarbeides en tverrsektoriell strategi for barn og unges psykiske helse, som skulle omfatte individ og samfunn, og som skulle inneholde både helsefremmende, syk-

domsforebyggende og kurative initiativ. Denne strategien skulle være et forarbeid til en økonomisk forpliktende opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Det er denne opptrappingsplanen vi behandler i dag. Den har fått – la meg legge godviljen til – en noe blandet mottagelse.

Jeg kan forstå dem som er skuffet over den manglende økonomiske forpliktelsen i planen, men jeg er glad for dem som støtter at vi har begynt et systematisk arbeid mot noe stort og viktig gjennom en samordning av mange gode krefter og tiltak i en tverrsektoriell plan.

Finansieringen av denne planen skal komme i budsjettene framover. Vi er opptatt av å investere våre ressurser på en klok og bærekraftig måte. Jeg tør påstå at det neppe finnes noe mer verdifullt å investere i enn å gi våre barn og unge en trygg og god oppvekst. Barn er vår beste investering.

Spørsmålet er ikke om vi har råd til dette, men om vi har råd til å la det være. Når Helsedirektoratet beregner årlige samfunnskostnader til svimlende 290 mrd. kr per år for psykiske lidelser alene, må vi ta noen strukturelle grep. Det er et arbeid som må foregå på tvers av sektorer og fagmiljøer, som vi har begynt med nå.

Jeg har de siste to årene reist mye i landet og møtt utallige representanter for norsk helsevesen, som de fleste mener er blant verdens beste. Men jeg har også ustanselig blitt minnet på at vi har møtt svært mye bekymring for barn og unges psykiske helse. Vi ser også statistikk for dette. I løpet av åtte år har studenters egenrapporterte psykiske uhelse vokst sterkt. Kampen mot slike utfordringer må føres på bred front. Denne planen staker ut en retning for det videre arbeidet, og til dem som er skuffet over at det ikke følger med penger, vil jeg si: Dette arbeidet er en kladd – eller en dynamisk handlingsplan, som kanskje andre ville kalt det. Den skal nå føres inn, som det heter, og det arbeidet må gjøres i mange departementer og i flere komiteer, også i min nye komité, familie- og kulturkomiteen.

Listen over tiltak, som går over fire sider bak i planen, i vedlegg 1, og som åpenbart vil medføre økonomiske uttelling, kunne med fordel gjøres lengre. Eksempelvis er Kulturdepartementet ikke inkludert i listen i særlig grad, og selv om statsministeren har advart vår nye kulturminister om ikke å melde seg på i alle idrettsgrener, er jeg overbevist om at han når det gjelder barn og unges psykiske helse, står på startstreken i mer enn én øvelse.

Jeg vil legge til at jeg støtter stemmeforklaringen som Høyre har lagt opp til. Vi kommer altså ikke til å støtte forslagene nr. 24 og 25, men vi kommer til å gå inn for forslag nr. 26, som salen sikkert får en bedre orientering om etter hvert.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:27:07] (komiteens leder): Opptrappingsplanen for barn og unges psykiske helse omfatter alle barn og unge mellom 0 og 25 år og skal legge grunnlaget for at barn og unge mestrer egne utfordringer og kan leve gode liv. Vi skal myndiggjøre barn til å mestre de utfordringer som venter dem. Når vi skal lære barn å gå i trapper, går vi ikke trappene for dem; de må gå dem selv, men med støtte fra voksne. I vårt ønske etter å hjelpe skal vi ikke overta utfordringer, men vi skal gi barn og unge de ressursene de trenger for å takle livet.

Opptrappingsplanen har et sterkt fokus på helsefremmende og forebyggende tiltak, og det er fordi grunnlaget for god helse skapes der barn og unge lever livet sitt – utenfor helsevesenet.

Vi fikk en gladnyhet i går: Færre barn ble mobbet i 2019 enn tidligere. Vi ser faktisk de laveste tallene siden målingene startet, og det er veldig bra. Jeg er stolt over at Kristelig Folkeparti har fått gjennomslag for mobbeombud i alle fylker, flere lærere, økt kompetanse om mobbing i skolen.

Ensomhet er en voksende utfordring blant unge, og Kristelig Folkeparti vil i regjering inkludere ensomhet i folkehelseloven § 7. Det betyr at alle kommuner må legge en plan for hvordan de kan motarbeide ensomhet.

Andre gode tiltak som er folkehelsefremmende, kan f.eks. være det som nå skjer i skolen når det innføres folkehelse og livsmestring der. I tillegg vil Kristelig Folkeparti arbeide for en innføring av YAM, et selvmordsforebyggende program i skolen, som vil sette barn bedre i stand til å forstå sine egne følelser, tolke sine erfaringer og mestre sine liv. YAM er tiltak foreslått av Mental Helse.

Støtte og hjelp på et tidlig tidspunkt kan bidra til å forebygge at problemene vokser seg større, og at behovet for hjelp blir mer omfattende på sikt. Jeg er derfor glad for at vi har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 1,3 mrd. kr de siste årene, men jeg vil fortsatt arbeide for at alle skoler skal ha en helsesykepleier eller sosiallærer til stede hver dag.

Dette er ikke nok. Vi må fortsette å styrke tidlig innsats gjennom et godt barnevern, forebyggende tiltak overfor gravide, helsestasjoner, familievern og mye mer. Barn og unge som begynner å slite psykisk, må finne den hjelpen de trenger når de trenger den. Styrking av skolehelsetjenesten og helsestasjonen er bra, og det er fint at vi har fått flere psykologer i kommunene, men vi må gjøre mer.

Når vi kommer til fastlegen med behov for psykisk helsehjelp, blir vi mange steder møtt med en lang liste over psykologer vi kan søke oss selv inn til – ja, en jobb-søkerlignende situasjon. Selv om vi mener at arbeid kan være medisin, synes jeg dette er å kreve litt mye av pasi-

enten, spesielt med tanke på at pasienten er i en sårbar situasjon, og at det å nå gjennom er svært vanskelig mange steder. Heldigvis er det mange kommuner som nå tilbyr rask psykisk helsehjelp som ikke krever henvisning fra lege. Vi må finne tiltak som virker. Ung Arena er et slikt tiltak – en samlokalisering av ulike tilbud som unge trenger når de begynner å slite, og det var nettopp dette de unge selv ba om i høringen: én dør inn.

Det er mange aktører som vil hjelpe unge som sliter psykisk. Noen instanser forteller at de er usikre på de andre aktørene i den helhetlige oppfølgingen. Jeg mener vi har en jobb å gjøre for å tydeliggjøre roller og ansvar, slik at barn og unge kan kjenne seg trygge på at de ikke er alene med problemene.

Fontenehusene spiller en sentral rolle med gratis livslangt medlemskap. Den sosiale støtten fra klubbhusfelleskapet skaper bedring og reduserer behovet for behandling og reinnleggelser. Det er ikke bare helsepersonell som kan gi støtte til å leve med psykiske helseutfordringer. Det kan også vanlige mennesker, særlig de som har vært gjennom lignende utfordringer. Det har fontenehusene bevist.

En mor spurte sin datter på ti år:

– Hvem ville du snakket med dersom du fikk det vanskelig i livet ditt?

– Deg, mamma, svarte hun.

– Og hvem ville du snakket med dersom du ikke kunne ta det opp med meg?

– Aurora, sa jenta.

Aurora er læreren på skolen.

Vi har fått kritikk for at vi ikke har lagt fram en økonomisk forpliktende opptrappingsplan, men som det ble sagt av Venstres representant, vil vi jobbe med dette i budsjettene framover. Dette er allikevel eksempler som viser at Kristelig Folkepartis økonomiske satsing på familien, barnehagen og skolen fremmer god helse blant barn og unge.

Statsråd Bent Høie [14:32:26]: Vi har alle en psykisk helse. De aller fleste som får en alvorlig psykisk helseutfordring, får den første gang i barne- og ungdomsårene. Derfor er det en veldig viktig og riktig sak som Stortinget har til behandling i dag, nemlig en sak som handler om både hvordan vi skal skape god psykisk helse i samfunnet, hvordan vi skal forebygge psykisk uhelse, og hvordan vi bedre skal hjelpe barn og unge som har behov for hjelp med sin psykiske helse. Planen omfatter alle barn fra 0 til 25 år og inneholder både helsefremmende, forebyggende og behandlingsrettede tiltak.

I arbeidet med planen har vi fått innspill fra barn og unge selv, fra organisasjoner, fra tjenestesteder og fra kompetansemiljøer. Opptrappingsplanen er utarbeidet

i samarbeid mellom åtte departementer, nettopp fordi grunnlaget for god psykisk helse skapes på så veldig mange andre arenaer i samfunnet enn i helsetjenesten.

Planen vi har lagt fram, har fått noe kritikk fordi en mener den mangler tydelige mål og ikke er økonomisk forpliktende. Jeg mener at denne planen gir en veldig tydelig retning for det videre arbeidet for barn og unges psykiske helse gjennom en sterkere systematikk i det helsefremmende og forebyggende arbeidet lokalt, tydelige forventninger om etablering av lokale lavterskeltilbud og en sterkere satsing på tverrfaglighet og dialog med oppsøkende, tverrfaglig hjelp til barn og unge som har sammensatte og langvarige behov.

Jeg mener også det er galt å si at planen er uten opptrapping. I budsjettet for 2019 ble det bevilget over 4 mrd. kr til tiltak som var relevante for barn og unges psykiske helse, og tilsvarende beløp er bevilget i år. Som det framgår av opptrappingsplanen, vil regjeringen trappe opp innsatsen for å styrke barn og unges psykiske helse i planperioden, og vi vil videreføre og ikke minst videreutvikle de mange satsingene som er i gang.

Barn og unge har vært viktige bidragsytere når vi har skrevet planen, og innspillene de har gitt oss, ligger til grunn for forslagene om styrking og utvikling. Barn og unge har formidlet at de vil ha mer medvirkning, trygge voksne, psykisk helse på timeplanen i skolen og større innsats mot kroppspress og ensomhet. Derfor innfører vi folkehelse og livsmestring som et tema i skolen til høsten. Opptrappingsplanen inneholder også en rekke tiltak som motvirker usunt kroppspress og fremmer et positivt selvbylde hos barn og unge.

Barn og unge har også formidlet at de ønsker seg et mer tilgjengelig hjelpetilbud. Derfor har regjeringen styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten med over 1,3 mrd. kr de siste årene. Det har resultert i over 1 000 nye årsverk. Vi har også sørget for at kommunene nå har en plikt til å ha psykologkompetanse. Videre vil regjeringen igangsette et pilotprosjekt for lavterskelbehandling av psykiske helseutfordringer hos barn og unge.

Opptrappingsplanen legger også opp til viktige endringer hvor det ikke først og fremst handler om mer penger, men behov for bedre samhandling og tettere samarbeid. Barn og unge har i arbeidet med planen selv formidlet at det er et behov for tettere dialog med kommune og spesialisthelsetjeneste når en har sammensatte og langvarige behov. Nå er Helsedirektoratet i gang med å utrede og evaluere samarbeidsløsningene for dialog før og under henvisning til BUP. Med tidlig dialog vil flere få rask og riktig hjelp, og færre vil få avslag fra spesialisthelsetjenesten.

I tillegg satser vi på mer oppsøkende hjelp til barn og unge som trenger oppfølging av flere instanser. Vi har nå satt i gang pilotering av FACTung både i bydel

St. Hanshaugen og i bydel Grünerløkka. Teamene gir fleksible og tverrfaglig oppsøkende hjelp til barn og unge som trenger oppfølging fra mange instanser. Å få muligheten til å holde fast i skolemiljøet og en skolehverdag med læring og mestring vil kunne ha langt flere positive ringvirkninger enn det vi i dag klarer å forestille oss.

Dette er den retningen som planen trekker opp – oppsøkende arbeidsformer og større tverrfaglighet, mer dialog og veiledning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. Regjeringen har nå lagt fram en helhetlig opptrappingsplan med tydelige mål og vil trappe opp innsatsen for å styrke barn og unges psykiske helse gjennom planperioden.

Jeg lyttet med interesse til en opposisjon som mener at deres 23 forslag hadde gjort en dårlig plan til en god plan. Vel, når jeg går gjennom de 23 forslagene og ser på alle de som handler om innholdet i planen, er det stort sett forslag som allerede ligger i planen, eller som regjeringen jobber med. Dermed kan man si at opposisjonen må være enig i at dette er en god plan.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:37:41]: Jeg takker for invitasjonen til å si høyt at jeg synes dette var en god plan. Det synes jeg ikke. Bakgrunnen for det og for skuffelsen er at vi sammenligner denne opptrappingsplanen med f.eks. opptrappingsplanen for rusfeltet for 2016–2020. Der la regjeringen inn 2,4 mrd. kr til konkrete tiltak, og det lette vi etter i denne opptrappingsplanen også. Derfor tror jeg at skuffelsen ute er stor. Fra talerstolen i dag er det vist til eksempler fra fagmiljøene. Jeg kunne nevnt mange tunge aktører, fagmiljøer, som sier at de er skuffet, nettopp på grunn av manglende økonomisk forpliktelse. Derfor ønsker jeg å spørre statsråden om han virkelig er fornøyd, og om han er fornøyd med den tilbakemeldingen han har fått fra sitt eget fagmiljø.

Statsråd Bent Høie [14:38:39]: Ja, jeg er fornøyd med denne opptrappingsplanen fordi jeg mener den trekker opp en retning for psykisk helse for barn og unge, fra det helsefremmende til det avanserte, behandelende området, samtidig som den inneholder mange veldig tydelige og konkrete tiltak som vi enten er i gang med å jobbe med, eller som vi skal jobbe med. Jeg opplever også at hovedkritikken handler om at planen ikke er økonomisk forpliktende. Det forstår jeg at mange er skuffet for, men historien viser at denne regjeringen trapper opp innsatsen for psykisk helse for barn og unge, uten at vi trenger en plan for det. Nå har vi i tillegg en plan for det og vil selvfølgelig følge opp planen i de budsjettene som kommer. Opptrappingsplanen for rus

inneholdt økonomiske forpliktelser, men forpliktelsene blir først innfridd i de årlige budsjettene, og sånn vil det også være med denne planen.

Hege Haukeland Liadal (A) [14:39:37]: Jeg takker for svaret. Komiteen har nettopp vært på reise i Helse Fonna-regionen. Det er jeg svært glad for. Foruten kritikken vi fikk, var en av tilbakemeldingene i høringen at det var manglende samarbeid på tvers mellom typer av kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Det er et ønske om en større plan for samhandling. Helse Fonna og Helse Vest har et prosjekt i gang som gir gode resultater på nettopp dette området. Hva er årsaken til at ikke regjeringen kommer med en sterkere føring for at det må mer samhandling til i tiden framover, og eventuelt viser til statsrådets eget fylke, der man er i full gang?

Statsråd Bent Høie [14:40:30]: Jeg er veldig glad for at representanten trekker fram det eksemplet, for det mener jeg er et veldig godt svar på de utfordringene som denne planen peker på. For det første er det et svar på det forrige spørsmålet fra representanten, som nemlig var veldig preget av at det kun er penger som vil hjelpe. Erfaringer som komiteen fikk på besøk i Helse Fonna, viser jo at veldig mange av de utfordringene som barn og unge og foreldre til barn og unge med psykiske helseutfordringer møter i sin hverdag, kan en løse uten mer penger, men ved å jobbe på nye måter. Derfor var jeg til stede da prosjektet i Helse Fonna ble lansert. Jeg har fulgt det veldig tett etter det. Det er en del av grunnlaget for at vi i Nasjonal helse- og sykehusplan, som komiteen har til behandling nå, har sagt at kommunene, sammen med sykehusene, skal etablere helsefelleskap der nettopp denne pasientgruppen er prioritert. Det er direkte inspirert av det som har skjedd i Fonna, og dette skal nå utbres i hele landet gjennom Nasjonal helse- og sykehusplan.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:41:36]: Altfor mange barn starter på skolen uten å kunne norsk godt nok. Ikke bare gir det barna et svakt utgangspunkt for å følge med på undervisningen, men det gjør det også vanskelig å henge med på det sosiale. 40 000 barn i norsk skole fikk i fjor særskilt norskopplæring. I Gamle Oslo bydel trenger altså 40 pst. av elevene særskilt norskopplæring. For hele osloskolen gjelder det hver fjerde elev.

Fremskrittspartiet har i dag fremmet forslag om å innføre obligatorisk test av norskkunnskaper ved fireårskontrollen, sånn at man får satt inn nødvendige tiltak for å sikre at alle barn kan norsk ved skolestart.

Er statsråden enig i at norskkunnskaper er en forutsetning for å forebygge utenforskap, ensomhet og psy-

kisk uhelse blant barn og ungdom? Og vil han anbefale sin stortingsgruppe å støtte Fremskrittspartiets forslag om at det gjennomføres en obligatorisk test av norsk-kunnskaper ved fireårskontrollen?

Statsråd Bent Høie [14:42:29]: Først vil jeg si at det er kjekt å svare på spørsmål fra representanten Bruun-Gundersen i stortingssalen, ikke bare på fraksjonsmøter.

Det punktet som representanten her tar opp, er en del av Granavolden-plattformen. Regjeringen jobber med å følge opp Granavolden-plattformen punkt for punkt. Det har vi også gjort når det gjelder dette punktet, derfor er det tatt hånd om i den stortingsmeldingen som heter Tett på, som nå ligger til behandling i utdannings- og forskningskomiteen. Regjeringen tar der sikte på å innføre en plikt for kommunene til å vurdere alle barns norskkunnskaper før skolestart. En jobber også med å etablere et verktøy for å kartlegge dette. Så det er noe regjeringen har tenkt å følge opp.

Jeg er helt enig i det som representanten tar opp: Det å kunne norsk, både muntlig og skriftlig, er viktig for å være en del av det norske samfunnet og kunne mestre bl.a. det å begynne på skolen.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:43:30]: Helsekontrollene er svært populære blant foreldre, men det er også barn som aldri kommer seg på de aldersbestemte helsekontrollene. Det er altså en rekke familier som bevisst velger å unnlate å dukke opp, i frykt for å bli kontrollert, i frykt for å bli avslørt som en dysfunksjonell familie. Disse barna får aldri muligheten til å møte noen andre voksenpersoner fra det offentlige Norge før man begynner på skolen, og da er man altså seks år.

Representanten Toppe mener at foreldre i dag har en plikt til å følge opp at barn dukker opp på helsekontroll, så representanten Toppe mener at dette ikke er noe problem. Mitt spørsmål til helseministeren er om han er enig i det. Er det sånn at alle kommuner følger opp familier som uteblir fra aldersbestemt helsekontroll, enten gjennom telefon, ved hjemmebesøk eller bekymringsmelding, der det skulle være aktuelt? Hvordan er situasjonen i Kommune-Norge på dette området?

Statsråd Bent Høie [14:44:27]: Jeg er enig i at det er veldig viktig at foreldrene tar med seg barna på denne type kontroller. Det er også veldig viktig at helsepersonell følger opp hvis det ikke skjer.

Der er det i dag veldig tydelige føringer fra Helsedirektoratet om at en skal følge opp. Først vil det være naturlig å sjekke folkeregisteret om de fortsatt bor i kommunen. Hvis en ser at barnet fortsatt bor i kommunen, er det naturlig å ta en telefon og sjekke. Og hvis telefon-

samtalen gir grunn til uro, og det vil den jo gjøre hvis en f.eks. blir avvist, må en følge opp f.eks. med besøk.

Helsepersonell har også en plikt til å melde til barnevernet hvis det er grunn til å tro at barn blir mishandlet eller utsatt for omsorgssvikt.

Dette er også et punkt i Granavolden-plattformen som vi nå jobber med, for å se på om det er behov for ytterligere å skjerpe inn arbeidet mot kommunene på dette området, og det vil vi komme tilbake til på egnet måte.

Kjersti Toppe (Sp) [14:45:42]: Det er jo ein positiv ting med den nye regjeringa at det vert fleirtal for at helsesjukepleiarar kan få tilvise direkte til BUP. Senterpartiet har jo føreslått det mange gonger og meiner at det er ein rett ting å gjera. No vert det sannsynlegvis eit fleirtal for eit prøveprosjekt. Det som bekymrar meg, er kva som skjer i andre enden, for i dag vert éin av tre tilvisingar avviste i barne- og ungdomspsykiatrien. Eg har etterlyst at denne planen burde sagt noko om dette, for psykisk helse handlar ikkje isolert om kva som skjer i kommunen, dette skjer i eit samarbeid.

Spørsmålet mitt til statsråden er korleis ein vil gjennomføra det om det vert eit vedtak i dag, og kva statsråden vil gjera for at ikkje så mange vert avviste i barne- og ungdomspsykiatrien?

Statsråd Bent Høie [14:46:41]: Hvis Stortinget vedtar at det skal gjennomføres som prøveprosjekt, vil vi selvfølgelig følge opp det. Jeg mener også at det er en mye klokere tilnærming i Fremskrittspartiets forslag enn det som foreligger fra resten av opposisjonen. Fremskrittspartiet foreslår nettopp at en først skal prøve det ut og se på erfaringene før en eventuelt sier at dette skal være en nasjonal ordning. Det tror jeg er klokt, for det er også noen utfordringer med et slikt forslag, f.eks. knyttet til fastlegenes rolle.

Så er det et paradoks, synes jeg, at Senterpartiet er veldig for at denne tjenesten skal henvise til spesialisthelsetjenesten, men i dag fremmer et forslag om at den samme tjenesten ikke skal få lov til å være en del av en behandlingsskjede for barn og unge, at det fortsatt skal være forbudt at de er det. Det innebærer jo ikke en helhetlig tjeneste til barna. Det er et paradoks at Senterpartiet mener at de samme personene som er kompetente til å henvise til BUP, ikke er kompetente til å behandle barna.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:47:56]: Planen er ikke bra. Barneombudet sier det, Forandningsfabrikken sier det, FFO sier det, Legeforeningen sier det. Vil regjeringen høre på de viktigste rådene fra dem som jobber på gulvet, organisasjonene og dem som bruker tjenestene? De sier at planen bør sendes tilbake til regjeringen for at

de skal bygge opp og ha en bedre plan. Stoler statsråden på rådene fra dem som jobber på gulvet, eller ikke?

Statsråd Bent Høie [14:48:38]: Ja, vi stoler veldig på rådene både fra barn og unge og fra dem som jobber på gulvet. Derfor er denne planen laget i nært samarbeid med dem. Deres kunnskapsgrunnlag, deres forslag og deres råd er ivaretatt i denne planen. Når barn og unge sier at vi må gjøre noe for å hindre kroppspress, er det nettopp det vi gjør i denne planen, og som vi nå sitter og jobber med i departementet for å komme med konkrete forslag på. Når barn og unge sier at de har behov for flere trygge voksne rundt seg, er det nettopp det regjeringen gjør når vi satser på skolehelsetjenesten og helsestasjonene. Og når barn og unge sier at de må ha mer koordinert hjelp, at det ikke må være så mange som har ansvar for dem, er det nettopp det vi gjør når vi jobber med å sikre et tydeligere plassert ansvar for barn i kommunene. Alle de viktige rådene som barn og unge har kommet med, er en del av planen og en del av regjeringens arbeid.

Så opplever jeg at hovedkritikken handler om at de opplever at den ikke er nok økonomisk forpliktende. Da vil jeg bare vise til regjeringens historie på dette området. Vi føler oss forpliktet til å prioritere barn og unges psykiske helse, og det har vi vist i praksis.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tuva Moflag (A) [14:50:09]: Etter 2,5 år på Stortinget er høringen for denne opptrappingsplanen noe av det mest nedslående jeg har vært med på. Jeg vil faktisk gå så langt som til å si at planen ble slaktet av høringspartene. Planen blir omtalt som vag og med store mangler. Flere høringsinstanser etterlyser en ny plan med konkrete, forpliktende mål som kan evalueres. Det blir pekt på at den framlagte opptrappingsplanen ikke sikrer et godt lavterskeltilbud for barn og unge i kommunene, og at opptrappingsplanen burde inkludert psykisk helsevern.

Legeforeningen stiller i sitt høringsinnspill spørsmål om dette forslaget i det hele tatt kan kalles en opptrappingsplan. Barneombudet mener opptrappingsplanen har store mangler og ber Stortinget vurdere om planen bør sendes tilbake til Helse- og omsorgsdepartementet.

Denne tilbakemeldingen har vi tatt på alvor, og vi ber derfor om at planen skal sendes tilbake gjennom å fremme forslaget som allerede har blitt referert:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ny helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse.»

Vi har ikke råd til å mislykkes med denne planen. Det vil skape store kostnader for samfunnet og ikke minst store kostnader for den enkelte, med barn og unges psykiske plager.

Det har blitt 5 000 flere unge uføre de siste fire årene. Kanskje kunne en del av dette ha vært unngått med riktig hjelp tidlig nok. Om lag hver fjerde elev fullfører ikke videregående opplæring. Kanskje flere hadde klart det hvis de fikk riktig hjelp tidlig nok.

Stadig flere unge jenter får psykiske lidelser. Vi må sørge for at de får et så godt sykdomsforløp som mulig. Da må de få riktig hjelp tidlig nok.

Vi ser igjen en økning i rusmisbruk blant unge. For å snu denne trenden må vi sikre riktig hjelp tidlig nok.

Flere studenter oppgir at de har psykiske plager. Faktisk sier så mange som én av fem at de har skadet seg selv med vilje. Like mange har seriøst vurdert å ta sitt eget liv. Disse må vi hjelpe tidlig nok hvis vi skal unngå skader og dødsfall blant studenter.

Vi må ha en bedre plan enn dette for å få til det vi ønsker og alt det vi trenger. Vi har egentlig ikke tid til å vente, men vi må få på plass en bedre plan enn den vi har foran oss i dag – derfor vil vi sende den tilbake.

Sveinung Stensland (H) [14:53:01]: Det var interessant å høre representanten Moflag. Det kunne høres ut som om det er planen som skal redde folk, ikke de som jobber med dem. Da vi var på komitéreise tidligere i uken, møtte vi flere dedikerte fagpersoner som fortalte hvordan de jobber, og hvordan de endrer på metodikken for å få en bedre hverdag for pasientene. Vi ser at det virker.

Helse Fonna har blitt nevnt – ventetidene har gått kraftig ned. Psykologspesialist Ester Marie Stormes Espe set fortalte hvordan hun hadde tatt tak i dette for å få bedre samhandling. Dette er noe som er omtalt i planen, og er en metodikk som vi ønsker å bruke mer. Jeg var selv til stede på høringen, og jeg også ble overveldet av den negative omtalen som mange kom med. Men det må vi også se som et resultat av at vi allerede har satt i gang veldig mye av det som skal gjøres. Mye av det som etterlyses, er faktisk allerede igangsatt, og vi kan ikke komme med en rekke nye tiltak bare fordi vi skal lage en ny plan. Denne planen omtaler tiltak som allerede er igangsatt.

Planen blir ikke sendt tilbake. Det kommer noen nye forslag her i dag, og som allerede varslet av Venstre, kommer jeg nå med en stemmeforklaring: Vi kommer ikke til å støtte forslagene nr. 24 og 25, fra Fremskrittspartiet. Vi anser dette – som også statsråden har redegjort for – som ting som allerede er igangsatt i departementet.

Vi, altså Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, kan være med på forslag nr. 26, og det vil vi da stemme for. Jeg opplever at det da er flertall for det forslaget i salen.

Når en prater med barn som sliter og foreldrene til barn som sliter, og ser fortvilelsen i møte med et system som ikke tar en på alvor, må vi alle ha det høyt oppe på agendaen når vi jobber videre. Målet må jo være færre henvisninger til BUP, ikke flere. Målet må være at flere får hjelp med en gang. Målet må være at en setter primærhelsetjenesten i stand til å hjelpe dem som trenger hjelp, og at en ikke må bli veldig alvorlig syk før en får videre hjelp.

Igjen, for å ta det vi har lært denne uken i komiteen: Færre henvisninger gir færre avslag på henvisninger. Tenk på at hver gang en henvisning er sendt, er det noen som venter på den avklaringen. Å la en pasient gå og vente på å få hjelp er noe av det verste en kan gjøre mot ham.

Jeg tror denne planen er et godt grunnlag for et videre målrettet arbeid med denne viktige pasientgruppen og for å sikre en bedre psykisk helse blant unge. Og så må vi passe på å bruke de virkemidlene som vi har, rett, at vi behandler folk på det lavest mulige og mest effektive nivået, og at vi ikke behandler flere enn nødvendig i spesialisthelsetjenesten.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:56:01]: Vi har alle en psykisk helse, og vi har alle vært barn og unge en gang, men levekårene er i stadig endring.

Det er vel og bra at opptrappingsplanen har vært et samarbeid mellom åtte departement. Det viser hvor omfattende og sammensatt psykiske lidelser er. Det er bra at vi har fått en opptrappingsplan, og det gleder meg at det er et premiss at barn og unge selv skal bli hørt. Men her stopper skrytet. Barn og unge gir beskjed gjennom undersøkelser, Forandringsfabrikken, Landsforeningen for barnevernsbarn, Elevorganisasjonen og mange, mange flere: Hjelpen og støtten er ikke tilgjengelig nok. Hjelpen og tjenestene snakker ikke sammen, og regjeringens forslag bøter ikke på dette.

I høringsen om Meld. St. 6 for 2019–2020, om tidlig innsats, i utdannings- og forskningskomiteen snakket Psykologforeningen om hvor viktig det er å gjøre barn og unge trygge i skolen, at mange sliter med lidelser som ikke er en diagnose, og at flere henvisende instanser svekker helsetilbudet. Det trengs bedre koordinering i førstelinjen og voksne med tid til å se, lytte og ivareta barn og unge.

Involvering av fastlegene er viktig for barn og unge. Helsestasjonene, skolehelsetjenesten og helsesykepleierne må få fortsette det viktige og utadrettede arbeidet. Henvisninger må ha grundige helsevurderinger for å gi

resultat, og skolen er et uhyre viktig sted for å forebygge og fange opp.

Så skulle jeg ønske disse intensjonene i opptrappingsplanen også var å finne igjen i tiltak fra andre departement, i annet pågående arbeid for å redusere negativt stress, kroppspress og ensomhet, som barn og unge forteller om. Helseministeren sa i sykehustalen sin nylig at han oppfattet kritiske innspill knyttet til det psykiske helsetilbudet. Jeg håper også han ser presset som øker i bl.a. skole og barnevern på grunn av redusert kapasitet i psykiatrien.

Heierna-kampanjen markerte ettårsdagen sin før i dag. Her vil jeg si: Hei Bent, det er barn og unge som fortjener en ny og forpliktende opptrappingsplan for sin psykiske helse. Statsråden kjenner seg ikke igjen i at vi i opposisjonen mener våre forslag er bedre enn opptrappingsplanen. Men da mener jeg bl.a. at å stille nedleggelse og nedbygging av psykisk helsetilbud i bero er et helt vesentlig poeng med tanke på hva slags tilbud barn og unge har å gå til. I tillegg har vi hatt omfattende tiltak som bemanningsnorm i barnehage, nye læreplaner i hele grunnskolen og ikke minst satsing på skolehelsetjeneste, som vi må se effekten av, men det virker ikke som helseministeren vil det.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [14:59:19]: Som flere har poengtert i denne debatten, inneholder planen som vi behandler nå i dag, mange problembeskrivelser, men få – om noen – nye konkrete, gode løsninger. Det pekes på konkrete løsninger på noen enkeltområder, men det er bemerkelsesverdig at nettopp disse tiltakene er et resultat av vedtak som opposisjonen har drevet fram, da Kristelig Folkeparti ennå ikke hadde gått inn i regjering. Så dette er ikke tiltak som regjeringen i utgangspunktet har vært med på å drive fram selv, dette har vært drevet fram av en opposisjon som har brent for disse temaene.

Jeg hadde håpet at planen skulle fremme en ny, forsterket innsats, at den skulle være forpliktende, og at den skulle gi nye svar.

Skal vi lene oss på statistikken, sliter mange barn og unge som står på utsiden av skole eller arbeidsliv, med en dårligere psykisk helse. Andelen unge som blir uføre, eller som kommer på en helserelatert ytelse, er økende. Det settes til og med rekorder. Blant unge mottakere av arbeidsavklaringspenger hadde hele 70 pst. en psykisk lidelse i 2018. Det å stå på utsiden av jobb og skole er ofte en tragedie for dem det gjelder, men det er også en tragedie for oss som fellesskap. De som ikke har arbeid, har gjennomgående dårligere helse, dårligere inntekt enn dem som kommer inn i fellesskapet. Dessverre er det fortsatt sånn at det er foreldrenes bakgrunn og inntekt som påvirker barns muligheter.

Mange unge som sliter med psykiske utfordringer, blir i dag henvist til altfor lange ventelister, og utfordringer får vokse seg til problemer. Ansatte som jobber med unge, må ha tid og tillit til å gi tilpasset oppfølging og samarbeide på tvers av sektorer.

Det burde være uinteressant å lete etter unnskyldninger i den enkelte for å bortforklare et alvorlig og voksende samfunnsproblem. Politisk er det vår jobb å bygge ned terskler, men jeg opplever at denne regjeringen i altfor stor grad legger ansvaret over på den enkelte.

Med denne planen frykter jeg at vi fortsetter som før, der unge mennesker med en tøff start på livet er overlatt til et kaotisk system, der det er foreldrenes bakgrunn og utdanning som bestemmer utfallet. Fortsatt er det mange unge som får en tøff start, som ikke opplever å passe inn, slippe til, og som har tøffe dager. Det er ikke deres problem. Det er vårt problem, og det krever løsninger i fellesskap og ikke minst forpliktende planer.

Hege Haukeland Liadal (A) [15:02:25]: Som saksordfører har jeg lyst til å takke for en god debatt her i dag. Jeg ser av talerlisten at den også fortsetter videre, men dette var et av de hovedbudskapene jeg hadde lyst til å komme med nå. Jeg tenker også at debatten fortsetter, både i denne sal og ved at vi kommer til å stille krav til regjeringen også i tiden som kommer.

En av de tingene som Ungdom og Fritid påpekte i høringen, var at det er godt at vi er kommet i gang med barn og unges kommunestyre og ungdommens fylkesting. Der er det nå – hvis vi følger sakskartene i våre egne fylker og kommuner – satt på dagsordenen barn og unges helse, psykiske helse osv. De har tatt ballen ute der barn og unge bor, og det er kjempebra. Nå mangler det kun barn og unges storting – og det er en liten utfordring til presidenten, muligens. Det var et arbeid vi så på da vi hadde jubileumsfeiring her for Stortinget. Da diskuterte vi muligheten for å se på barn og unges storting, og det kan gjerne bli en forlengelse av at vi har lovfestet barn og unges kommunestyre og ungdommens fylkesting.

La oss ha høye ambisjoner. Og da jeg skrev det nå nettopp, mente jeg ikke «Høie» med «i», men med «y». Men jeg vil gjerne også ha høye ambisjoner fra statsråden, så jeg sender den pasningen over til ham.

Helt til slutt vil jeg bare gi en stemmeforklaring til de løse forslagene som ble levert inn her i dag. Arbeiderpartiet stemmer subsidiært for forslag nr. 26, fra Fremskrittspartiet, om vårt forslag faller, for da kommer vi i hvert fall ett skritt videre, selv om Arbeiderpartiet har høyere ambisjoner.

Christine Nilssen (H) [15:04:25]: I landet vårt er det mange barn og unge som har samisk som sitt første og foretrukne språk. Dette gjelder også når de møter helse-tjenesten. For små barn som ennå ikke behersker

norsk, er dette en særlig utfordring. Samiske barn og unge som bor i de samiske språkforvaltningsområdene, har rett til å bli betjent på sitt språk i helse- og sosialinstitusjoner i sine kommuner, men det har ikke de som bor utenfor disse områdene. Samiske barn og unge bor over hele landet, og det er viktig at også de kan få gode og likeverdige tjenester uansett hvor de bor.

Helse- og omsorgsminister Bent Høie åpnet Sámi Klinihkka i Karasjok tirsdag denne uken, som også er det nye hovedsenteret for Samisk nasjonal kompetanse-tjeneste – psykisk helsevern og rus, SANKS. SANKS ble etablert i 2002 og har et nasjonalt ansvar for oppgaver innen forskning, utvikling og kompetanseheving innen psykisk helsevern og rus for den samiske befolkningen i Norge. De tilbyr utredning og behandling på spesialist-nivå for alle, men fokuserer særlig på å tilby språk- og kulturtilpasset behandling for den samiske befolkning-en i hele landet.

SANKS betjener et stort geografisk område, og mange av pasientene har lang reisevei. De erfarte at flere pasienter måtte avlyse timer på grunn av dårlig vær, mangel på kollektivtransport, eller at reisetiden opplevdes som så belastende at de valgte å avlyse. De har derfor tatt i bruk Skype i samtalebehandling med samiske barn og unge. Dette gjør at flere kan få behandling på en mer fleksibel måte. SANKS opplyser om gode erfaringer med denne behandlingsmåten, og dette kan være et eksempel til etterfølgelse for spesialisthelsetjenesten i andre deler av landet som har de samme utfordringene med lang reisevei.

Det er i dag lite kunnskap om forekomsten av psykiske plager og lidelser hos samiske barn og unge. I 2018 ble det igangsatt et samarbeidsprosjekt mellom Mental Helse Ungdom, den samiske ungdomsorganisasjonen Noereh, Sametingets ungdomspolitiske utvalg og SANKS. Prosjektet Mihá skal gi kunnskap om hvordan unge samer opplever sin psykiske helse, og hva slags beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer ungdommene opplever. Jeg gleder meg til at resultatet av denne undersøkelsen legges fram, og jeg håper den vil legge et godt grunnlag for regjeringen og helsesektoren til å kunne målrette enda flere tiltak inn mot samiske barn og unge.

Vi må sikre at vi har et likeverdig og godt tilbud til alle, uavhengig av hvor man bor og hvilken bakgrunn man har, slik at ingen faller utenfor.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [15:07:24]: Jeg har behov for å korrigere Senterpartiet litt, som i forbindelse med at vi i Fremskrittspartiet foreslår at kommunene skal følge opp barn som uteblir fra aldersbestemt helsekontroll, mener at det er å slå inn åpne dører. Senterpartiet har nå valgt å forlate salen, og det er synd, for da får de ikke mulighet til å oppklare på hvilken måte de

mener at det er å slå inn åpne dører. Foreldre har i dag en plikt til å medvirke til at barn deltar i helsekontroller, men det er strengt tatt valgfritt hvor og hvordan det følges opp. Jeg vet at det er enkelte kommuner som er flinke til å følge opp barn og familier som uteblir fra aldersbestemt helsekontroll, men her er det store variasjoner. Fremskrittspartiet har en forventning om at man tar en aktiv rolle og følger opp med telefonsamtale eller hjemmebesøk hos de familiene som av ulike grunner velger å ikke dukke opp på helsekontroll. Det er svært overraskende at Senterpartiet ikke tar dette problemet på alvor. Kanskje de får barna som virkelig hadde hatt behov for at samfunnet stilte opp, ikke betyr nok for Senterpartiet?

Det andre forslaget Senterpartiet har valgt å være imot, er forslaget om å gjennomføre en obligatorisk test av norskkunnskaper ved fireårskontroll. Her mener Senterpartiet at det er frivillig å bli integrert – at det er veldig viktig at barn og unge skal slippe å måtte lære seg norsk hvis de ikke ønsker det. Jeg reagerer på det, for Senterpartiet har ikke skjenket disse barna en eneste tanke. Det er usjarmerende naivt å ikke følge opp barns språkutvikling. Det er å gjøre barn en bjørnetjeneste, for nettopp språket er helt avgjørende for at man skal få utbytte av undervisningen når man begynner på skolen, for å få sosial tilhørighet og et samhold. Det er nå over 40 000 barn i Norge som får særskilt norskopplæring fordi de mangler grunnleggende norskforståelse. Det er ikke en bagatell. Dette er barn som absolutt hadde hatt behov for at samfunnet stilte opp tidlig i livet deres og satte inn tiltak der man hadde mulighet til å sørge for at de hadde de best mulige forutsetninger for å lykkes på skolen. Men Senterpartiet er altså ikke så veldig opptatt av barn og unges psykiske helse når det kommer til stykket.

Nicholas Wilkinson (SV) [15:09:49]: Jeg er skuffet. I 2014 oppga 20 pst. av studentene å ha symptomer på alvorlige psykiske plager. I 2018 hadde andelen økt til 25 pst. I 2013 var det 305 døgnplasser i BUP, i 2018 var det 262. Regjeringen har kuttet 17,4 mill. kr i foreldre-støttende tiltak. Vi vet at selvmordstallene øker i Norge, men ikke i Sverige og Danmark.

SV fikk flertall i 2018 for at det skal være vanskeligere å markedsføre kosmetisk kirurgi som bidrar til et usunt kroppsideal. Det er bra at regjeringen følger opp noen av SVs forslag.

Det er fint å ha en god plan, men det er de som skal jobbe med barna, som skal jobbe med planen og hjelpe

barna. De trenger flere folk på jobb. I budsjettdebatten foreslo SV 5 mrd. kr mer til kommunene, og vi foreslo 1 mrd. kr mer til sykehusene. Men regjeringen stemte imot. Det er viktig å kutte i innsatsstyrt finansiering i psykisk helsevern, det er viktig for dem som jobber med barna, og barna sier at det er farlig for barna.

Camilla Strandskog (H) [15:12:00]: Noe av det første Høyre gjorde da vi kom inn i regjering, var å styrke satsingen på helsestasjoner og skolehelsetjenesten. Helsestasjon og helsesykepleiere er førstelinjetjenesten for barn og unge, og på skolene har helsesykepleieren en utrolig viktig oppgave. De er på steder der de unge er, og det er viktig, for ofte handler det ikke bare om å få hjelp, men det handler om å få hjelp i tide. Det er skremmende at andelen unge som sliter med psykisk helse, stadig er økende. Det er flere som sliter med ensomhet, og som opplever bekymring i hverdagen. Det er en utvikling vi må ta på alvor, og vi er nødt til å finne gode løsninger for å endre dette mønsteret.

Så har jeg registrert at det er ønske om mer penger i opptrappingsplanen fra opposisjonens side. For det første er det ikke alltid slik at mer penger er løsningen på alt, og for det andre er det heller ikke slik at regjeringen ikke har jobbet med dette feltet de siste seks årene i påvente av en opptrappingsplan. Det har vært satt i gang mye, og vi er langt bedre rustet enn vi var tidligere. I perioden fra 2013 til 2020 har regjeringen bevilget over 1,3 mrd. kr til helsestasjoner og skolehelsetjenesten. Det har ført til at vi i 2017 hadde 544 flere helsesykepleiere enn i 2013. Det fortsatte å øke med 125 helsesykepleiere i 2017.

I skolen har vi fått faget livsmestring og folkehelse som tema. Det skal bl.a. handle om å gi barn og unge verktøy til å håndtere vanskelige tanker, følelser og relasjoner. Fra 1. januar skal alle kommuner ha psykologkompetanse. Dette ble vedtatt mot de rød-grønnes stemmer i denne salen. Det handler om å sørge for at tilbudet er nær dem som trenger det. Ikke minst er vi i gang med pakkeforløp for rus og psykisk helse.

Vi har gjort mye, men vi må gjøre mer. Denne planen er et godt utgangspunkt for å videreføre og forsterke arbeidet med barn og unges psykiske helse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

